

300 ... de Rousseau

Sărbători ale Cărții fără sfârșit

Imagini de la lansarea volumului al șaselea al colecției cArtEsențe (Elegiile vieneze, de Victor Cilincă – foto 1, la dreapta, lângă Nicolae Bacalbașa și Sergiu Dumitrescu), în amfiteatrul Spitalului Județean Sf. Andrei (foto centru). Foto 2: V.Cilincă lângă Mihaela Brumar, autoarea instalației de artă care însoțește fiecare volum al colecției. Foto 4: dezvelirea monumentului Endless Book, cu ocazia Zilei Mondiale a Cărții și a Drepturilor de Autor, la foisorul de pe Faleză. Alte fotografii de la evenimentele acestea pe pagina de facebook a instituției ori pe site.

În acest număr,
relatări și
reportaje foto de
la Ziua Mondială a
Dansului,
Festivaluri,
Conferința *Copia
privată - prezent și
viitor*, prezentări
de proiecte
culturale,
închiderea oficială
a proiectului
Costumul popular
-unitate și
varietate la
Dunărea de Jos
(p.1-6), Salonul
Național de Artă
Naivă (p.18);

Interviu cu poeta
LILIANA URSU
(p.24)

Semnează:

Livia CIUPERCĂ,
Pr. Eugen DRĂGOI,
Katia NANU,
Nicoleta ONOFREI,
Mitrut POPOIU,
Corneliu STOICA,
a.g.secară,
N. BACALBAȘA,
A.VELEA, Lucica
POPA, Paul BUȚA,
Anișoara STEGARU
ȘTEFĂNUCĂ,
Ion MOSCALU,
Eugen HOLBAN,
Radu MOȚOC, C-tin
TĂNASE, Florina
ZAHARIA, George
LATEȘ, Tucă
CIMPOIERU,
C.S.CUBLEȘAN

Alte amănunte ale
sumarului
la pagina 47!

Eveniment emoționant la Suceveni

În data de 4 mai 2012 a avut loc Festivitatea de conferire a numelui Profesorului universitar Doctor Vasile Burlui Școlii Gimnaziale din Suceveni.

Domnul Profesor universitar Doctor Vasile Burlui, născut în satul Suceveni și plecat de pe băncile Școlii Suceveni, a revenit în această zi festivă pe meleagurile natale pentru a fi sărbătorit după o carieră de peste 44 de ani de activitate pedagogică și o bogată experiență managerială, experimentând pe rând toate funcțiile de conducere în sistemul de învățământ superior medico-stomatologic: Șef de Catedră, Decan, Rector, la care se adaugă și cel de Șef de Clinică. Profesorul universitar Doctor Vasile Burlui s-a impus

făcut posibil prin bunăvoința Consiliului Local Suceveni și al primarului comunei, domnul Hanta Neculai.

Festivitatea de conferire a numelui Profesorului universitar Doctor Vasile Burlui Școlii Gimnaziale Suceveni s-a desfășurat după un program bine pus la punct, la care au participat atât invitații ai domnului profesor cât și ai domnului primar Hanta Neculai, alături de cadrele didactice ale Școlii Suceveni.

Distinsul profesor a fost întâmpinat la școală de către copii îmbrăcați în costume populare cu flori și tradiționalul colac purtat pe ștergarul țărănesc. A urmat apoi Slujba de Sfințire a Firmei cu noul nume al școlii; un program artistic coordonat de cadrele didactice; vizita la casa muzeu din curtea școlii și apoi vizita la Biserica Sf. Constantin și Elena (biserica la care domnul profesor a făcut o considerabilă donație).

În partea a doua a programului, după un scurt colaj de dansuri populare susținut de copiii ce fac parte din Ansamblul de dansuri populare „Florica” al Căminului Cultural Suceveni, s-au derulat cuvântările omagiale ale invitaților dintre ale căror nume amintim pe: Acad. Const. Marinescu, Cetățean de Onoare al municipiului Galați, Vicepreședintele Ligii Culturale Române, Președintele Consiliului Științific al Institutului de Cercetare Acad. Ioan Hăulică, Universitatea Apollonia; Prof. univ. Dr. Carmen Stadoleanu, Rectorul Universității Apollonia; Prof. asociat Pompiliu Comșa, Directorul Trustului de Presă Pompidu Galați ș.a. (Foto 1)

Invitații au asistat și la lansarea de cărți și reviste ale Universității, lansare în cadrul căreia Școala Suceveni și Biblioteca Comunală s-au bucurat de o donație de cărți oferită de Prof. univ. Dr. Vasile Burlui. Domnia sa a propus Școlii integrarea acestora într-un program de concursuri școlare de cultură generală, organizarea unei excursii la Iași care va avea loc de ziua copilului, cât și acordarea unei burse anuale unui elev eminent.

Primarul comunei Suceveni, domnul Hanta Neculai, a mulțumit domnului Prof. univ. Dr. Vasile Burlui pentru tot sprijinul acordat școlii, bisericii și bibliotecii, acordându-i în semn de recunoștință o Diplomă de Onoare.

Lucica POPA

ca o personalitate remarcabilă în mediul universitar și academic din Iași și prin faptul că este Fondatorul și

Rectorul prestigioasei Universități private Apollonia, care a pregătit câteva promoții de specialiști în domeniul stomatologic și științelor comunicării.

Pe parcursul activității profesionale, Profesorului universitar Doctor Vasile Burlui i s-au conferit în semn de recunoaștere a aportului său la afirmarea Medicinii stomatologice românești numeroase distincții, dintre care menționăm doar câteva: Doctor Honoris Causa al Universității Pro Deo (titlu înmănat de către Episcopul Eusebio di Pace, în săptămâna premergătoare vizitei Papei Ioan Paul al II-lea în România); Medalia cu ocazia întronizării Sanctității sale Bartolomeu al XVI-lea; Premiul C.I. Parhon al Academiei Române.

În semn de recunoștință, Școala Gimnazială Suceveni îi va purta numele cu onoare, lucru ce a fost

Foto 2: Cu Preasfințitul Ioachim Băcăuanul
Bunarea de Jos MMXII

ziua mondială a dansului

Cronici culturale gălățene

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” a sărbătorit Ziua Internațională a Dansului pe esplanada din fața Teatrului Dramatic „Fani Tardini”. Astfel, gălățenii au celebrat dansul cu două zile înainte de data stabilită oficial de către Institutul Internațional de Teatru, adică ziua de 29 aprilie. „Sărbătorim azi ceea ce ar fi trebuit să sărbătorim duminică. Este a 30-a aniversare pe plan mondial. La noi se sărbătorește doar de câțiva ani. Este foarte important să marcăm momentul, pentru că ne asociem și noi comunității internaționale cu o manifestare de genul acesta. Important este că socializăm, important este că trebuie să promovăm mișcarea și cultura, important este că sunt cei mici prezenți aici să se vadă reciproc, iar dansul este, până la urmă, o formă de comunicare atât pentru ei, cât și pentru noi”, a declarat directorul Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Sergiu Dumitrescu, care a mai adăugat și un fragment din discursul belgiano-marocanului Sidi Larbi Cherkaoui (în fiecare an, un mare coregraf sau dansator se adresează întregii comunități umane): „Îmi place să cred că dansul poate fi o sărbătoare, o cale de a dărui timp și spațiu celui de lângă tine.” Câteva sute de dansatori, profesioniști dar și amatori, au încântat și invitat trecătorii la dans. Cei care s-au mișcat pe ritmuri latino, moderne, urbane sau populare, au fost membri ai Ansamblului Folcloric „Doina Covurluiului”, cursanți ai Școlii de Arte, elevi ai Grupului Școlar „Gheorghe Asachi”, elevii Școlii Speciale „Constantin Pufan” și cei ai Grupului Școlar „Simion Mehedinți”, ai altor școli generale, reprezentanții Comunității Grecești, elevii Clubului de Dans Sportiv „Fantezia”, reprezentanții Casei de Cultură a Studenților, cei ai Casei de Cultură a Sindicatelor și cei ai Palatului Copiilor.

Un punct aparte de interes a fost constituit de momentele speciale ale majoretelor de la Școala nr.2, Școala nr.9 și Casa de Cultură a Sindicatelor, care, așa cum a subliniat directorul adjunct al CCDJ, Aurelia Bogatu Matei (foto 1, stânga), vor fi partenere ale Fanfarei instituției.

Din partea reprezentantelor Casei de Cultură a Sindicatelor, poeta Angela Baci (P.R. al instituției) și solista de muzică ușoară și instructorul de dans și canto Andreea Ignat (foto 2, lângă păpușile sale Barbie), printre reprize de dans și raze de soare, am obținut scurte declarații referitoare la trupa de majorete, dar și la numerele de coregrafie prezentate, reținând că trupa de majorete, compusă din 30 de mici dansatoare, este înființată de abia două luni, la inițiativa Andreei Ignat (care a spus că mai are multe „idei mai mult sau mai puțin trăsnete”, precum aceea cu păpușile Barbie, plăcându-i foarte mult munca împreună cu copiii, în micul discurs de prezentare a trupelor de dans precizând că se simte deosebit de onorată de invitația Centrului Cultural și exprimându-și dorința că poate la anul spectacolul se va ține chiar pe generoasa platformă din fața Casei de Cultură a Sindicatelor. (a.g.secară)

foto 1

foto 2

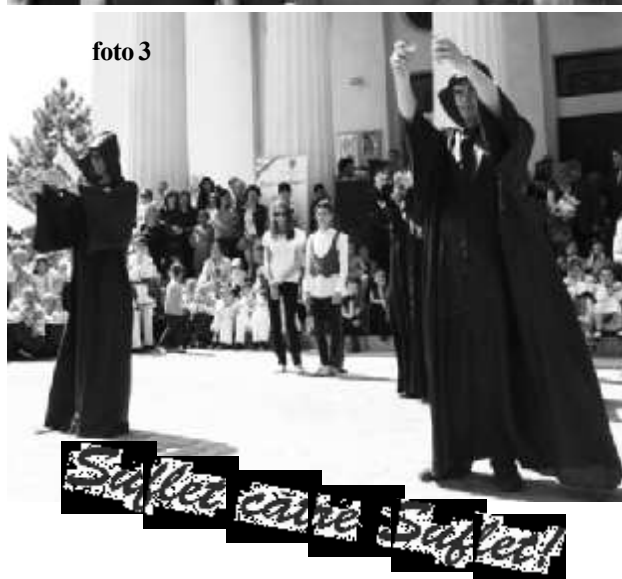

foto 3

Poftiți la hora mare!

Eveniment

În data de 05.05.2012 a avut loc deschiderea sezonului 2012 la Muzeul Satului Gospodărie Tradițională din pădurea Gârboavele. Cu această ocazie a avut loc o sărbătoare intitulată „Ian’ poftiți la hora mare!”, la care parteneri au fost Asociațiile de pensionari din Municipiul Galați. Cei prezenți nu au fost doar spectatori ci și participanți efectivi: ei s-au prins în horă alături de Ansamblul Folcloric „Doina Covurluiului” a CCDJ, au cântat alături de soliști, au dialogat cu specialiștii din cadrul secției de Cercetare, Conservare și Valorificare a Folclorului despre modul cum erau organizate horele de peste an ale comunităților rurale.

Începând cu ora 10 cei prezenți au vizitat gospodăriile și au admirat multitudinea de obiecte de mare valoare cu care sunt dotate și care amintesc de modul de trai al strămoșilor noștri.

În curtea Muzeului meșterii populari din Galați și-au expus produsele spre încântarea vizitatorilor. La sfârșitul activității cei prezenți au apreciat la superlativ modul de organizare și ideea de a reconstitui hora satului într-un cadru atât de frumos.

Paul Buța

Festivalul Internațional al Copiilor din Turcia

La 23 aprilie 1920 Turcia trăiește un moment crucial în

istoria sa modernă: înființarea Parlamentului acestei țări. Primul președinte al Turciei moderne, Mustafa Kemal Atatürk declara această zi, nu ziua națională a țării, nu ziua parlamentului, ci *Ziua Copilului Turc*. Frumoasă

această inițiativă de a așeza momentul înființării legislativului sub semnul copilăriei, al dragostei, al prieteniei.

În 1979, UNESCO acceptă propunerea Turciei ca la 23 aprilie al fiecărui an calendarul organizației să marcheze „Festivalul Internațional al Copiilor”. De la doar cinci țări participante la ediția din 1977, festivalul ce se desfășoară în capitala Ankara, dar și în Izmir, Istanbul, Antalia și Bursa, unește sub semnul prieteniei grupuri din peste 70 de țări.

În acest context, în ziua de 22 aprilie o parte din ansamblul folcloric de copii al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați a fost invitat la Centrul Cultural „Yunus Emre” din București, pentru a susține un program de folclor. Inițiativa aparține doamnei Abdula Gülten, președinta comunității turcilor din Galați, inițiatorea și organizatoarea mai multor schimburi și proiecte educaționale și culturale între instituții de învățământ și cultură din România și Turcia.

În prezența ambasadorului Turciei la București, a numeroși oameni politici, de afaceri, sportivi și oameni de cultură turci, în sediul elegant al Centrului Cultural „Yunus Emre” din București a avut loc un simpozion având ca temă cultura și civilizația turcă, dar și relația de prietenie și colaborare dintre cele două țări.

Spectacolul de folclor oferit de copiii din Galați a constituit un moment de excepție, o surpriză plăcută pentru oaspeții turci, care au văzut pentru prima dată, unii dintre ei, un ansamblu tradițional de copii evoluând în direct.

Momentele dulci, cadourile, petrecerea oferită de gazde micilor artiști după spectacol, toate au adus în inimile copiilor prezenți - români și turci deopotrivă - bucurie, speranță, prietenie și înțelegere.

Ioan Horujenco

Suflet către Suflet!

Dunărea de Jos

MMXII

Copia privată - dezbateri la Craiova

Ziua Mondială a Proprietății Intellectuale a fost marcată la Craiova prin conferința intitulată „Copia privată - prezent și viitor”, ale cărei lucrări s-au desfășurat pe parcursul a două zile (26 - 27 aprilie). Evenimentul a fost organizat de către Oficiul Român pentru Drepturile de Autor în colaborare cu Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității din Craiova și Asociația Științifică de Dreptul Priorității Intellectuale.

Lucrările conferinței au reunit reprezentanți ai instituțiilor, autorităților, organismelor și utilizatorilor care desfășoară activități în domeniul proprietății intelectuale: OPERASCRISĂ.RO, APLER, AER, CREDIDAM, PERGAM, ARAIEX, DACIN SARA, ADPFR, COPYRO, VISARTA.

Directorul general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor (<http://www.orda.ro/>), Robert Bucur a adus în discuție principiile care guvernează azi Legea dreptului de autor și faptul că dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat de lege. Acest drept este legat de persoana autorului și comportă atribute de ordin moral și patrimonial. De asemenea, s-a consemnat faptul că ORDA oferă sprijin și consiliere de specialitate, precum și posibilitatea constituirii unui mijloc de probă prin Registrul Național de Opere și este instituția la care se poate sesiza orice abuz sau încălcare a drepturilor de autor sau a drepturilor conexe, morale sau patrimoniale, pe care legea le garantează.

Sistemul actual de remunerare pentru copia privată

Magda Popescu, avocat, reprezentant APDETIC (<http://www.asociatiait.ro/>), a evidențiat asemănări și deosebiri între **Copia privată** (art.34 al. 1 – Legea 8/1996) și **Copia pirat** (parțial art 139(6), alin. 8 – Legea 8/1996) și mecanisme de despăgubire pentru ambele, realizând o analiză critică a modelului actual de remunerare compensatorie pentru copia privată: *Remunerația compensatorie este datorată și se plătește de către persoanele care dispun de aparate, de echipamente, dispozitive sau de suporturi de reproducere de pe hârtie organismului de gestiune colectivă*

desemnat de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (ORDA) unic collector.

Potrivit metodologiei aprobate, se datorează o remunerație compensatorie în cuantum de 0,5% pentru fotocopiatoare, imprimante, scannere, aparate multifuncționale cu/fără funcție de fotocopiere. În timp ce copia privată duce la un prejudiciu potențial și remunerație

compensatorie plătită de toți importatorii și fabricanții, aplicabilă tuturor aparatelor care permit reproducerea, **copia pirat** duce la prejudiciu cert, actual și la răspundere civilă delictuală (vinovăție și răspundere penală): „copia privată nu e admisă la software. Și aici sunt incluse și jocurile pe calculator. Copiile private sunt permise la muzică, filme, cărți ș.a.m.d., dar și acolo sunt niște condiții care nu se îndeplinesc întotdeauna în cazul utilizării torrentelor sau altor site-uri ori programe de file sharing.

Explicit, copia privată este o remunerație compensatorie instituită de Legea Nr.8/ 1996 pe care trebuie să o plătească agenții economici care fabrică sau introduc pe teritoriul României: - suporturi pe care se pot realiza înregistrări sonore sau audiovizuale analogice sau digitale; - aparate concepute pentru realizarea de copii analogice sau digitale.

Metodologia a fost publicată în Monitorul oficial nr. 135/ 27 februarie 2012, în temeiul Deciziei nr. 14/2012 a directorului general al O.R.D.A.

În conformitate cu dispozițiile Legii 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare, **Metodologia** reglementează **obligatia de plată a remunerației compensatorii pentru copia privată pentru aparate ce permit reproducerea operelor de pe hârtie**, precum și cuantumul acestora.

Taxa pentru copie privată care se adaugă la tot

Magda Popescu,
avocat

ce poate fi utilizat în procesul de copiere a unei opere (de la suportul digital la cel magnetic, de la scanner la copiator etc.) este o recunoaștere implicită a faptului că (mai) toate aceste medii și tehnologii de stocare și copiere sunt folosite pentru multiplicarea unor opere, fără însă a „legifera” piratarea acestora. Constantin Duvac, membru ASDPI (<http://www.carteturidica.net/a-s-d-p-i-e58-p0.html>) și reprezentant PERGAM a subliniat faptul că activitatea de fotocopiere nu e o prestare cf art 139(6). Și că drepturile tuturor editorilor sunt grav afectate prin fotocopiere (din studiul efectuat de Editura Universul juridic s-a constatat o pierdere de 2 milioane de euro pentru copia pirat). Comisia Europeană a deschis, la un moment dat, o discuție pe tema reformării taxei pentru copia privată. Mai multe detalii puteți găsi aici: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/levy_reform/index_en.htm.

Copia privată pentru Internet - o Utopie?!

Bogdan Manolea, avocat, expert în legislația internetului, crede că guvernul român nu a reușit să pună în aplicare în mod corespunzător legile privind protecția datelor și nu a informat publicul de drepturile și responsabilitățile lor, că încălcările legii dreptului de autor sunt omniprezente, copia privată pentru Internet fiind, la momentul actual, o Utopie. Evoluția digitală fiind inerentă, trebuie asigurat un echilibru între protecția drepturilor de proprietate intelectuală, pe de o parte, și protecția drepturilor și libertăților fundamentale (libertatea de exprimare), pe de altă parte și e absolut o necesitate adaptarea legislației privind proprietatea intelectuală la noile realități tehnologice și sociale. Se vehiculează tot mai clar ideea că ar trebui să existe un sistem de management colectiv care să permită distribuirea legală pe internet, o licență colectivă extinsă pentru retransmisia prin cablu și introducerea prin lege a unei remunerații pentru aceste transmisii. Dar îi împiedică deocamdată costurile mari care trebuie suportate de către furnizori pentru a putea pune în aplicare obligațiile referitoare la identificarea utilizatorilor care au încălcat drepturi de proprietate intelectuală.

Propunerile finale au subliniat că ORDA ar trebui să reia organizarea unui grup de dialog între consumatori și furnizori, autori de drepturi digitale și utilizatori. La întâlnire au mai participat și reprezentanți UPFR (colector unic pentru copia privată din audiovizual): Andreea Stratulă, avocat și Mihaela Alexandrina Scioșteanu, director executiv care au rezumat copia privată ca „remunerație compensatorie plătită de agenții economici care introduc pe teritoriul României suporturi audiovizuale analogice sau digitale și aparate concepute pentru realizarea de copii”. S-a dat, de asemenea, și lista aparatelor: Blu Ray Recorder, HD DVD Recorder, CD Writer încorporat în computer, DVD Writer, Hard Disk extern, Stickuri de memorie, carduri de memorie, HD DVD Disk, Telefoane.

În fiecare an, evenimentele prilejuite de aceste întâlniri organizate de ORDA se află sub egida unui mesaj particular, diferit de la o ediție la alta. Anul 2012 este marcat de cuvintele „Inovatori și Vizionari”.

Proiecte culturale la Dunărea de Jos

Administrația Fondului Cultural Național a lansat, în octombrie–noiembrie 2011, sesiunea pentru depunerea de proiecte culturale spre a fi finanțate de această instituție.

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați a răspuns chemării și, prin Secția Cercetare, Conservare și Valorificarea a Tradiției și Creației Populare a depus două proiecte culturale pentru ariile : Patrimoniu Imaterial și Educație Culturală.

În aria – patrimoniul imaterial se înscrie proiectul „La Dunăre de Sânziene” - care vizează reconstituirea obiceiurilor de vară, pentru invocarea ploii - „Paparudă”, „Caloian” și „Drăgaică”, promovarea moștenirii culturale tradiționale specifice zonei Moldovei de Sud și Prutului Inferior.

„La Dunăre de Sânziene” este un proiect amplu, ce vizează studierea și cercetarea aspectelor prezentate, atât în localități ale județului Galați (Tulucești, Cuza-Vodă, Piscu, Vânători, Braniștea, Cosmești și Liești), cât și în localități din Ucraina, Regiunea Odessa, raioanele Reni și Izmail și Republica Moldova, raioanele Cahul și/sau Cantemir.

Partener în proiect este DJCPN Galați.

Fiecare obicei în parte va fi reconstituit conform modului de desfășurare al acestuia în zona de proveniență, și va fi regăsit, pe site-ul instituției Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, pe cel al Muzeului Satului „Gospodărie tradițională”, creat prin finanțarea A.F.C.N. și pe site-ul C.A.N. Postarea obiceiurilor pe site-urile menționate va fi însoțită de texte explicative, fotografii, narațiuni și înregistrări audio–video care să prezinte, să evidențieze și/sau demonstreze reconstituirea obiceiului menționat.

Descrierea obiceiurilor va fi în limba română și engleză, pentru a putea fi accesibilă tuturor vizitatorilor celor site-urilor menționate, specialiștilor sau publicului larg.

Informațiile incluse pe site-uri vor fi prezentate, de asemenea, și în paginile unei broșuri cu DVD inclus care va fi distribuită în rândul instituțiilor culturale de profil și al autorităților locale care pot disemina în rândul publicului lor țintă informațiile prezentate.

În cadrul proiectului va avea loc în data 24.06.2012, de Sânziene, Simpozionul cu tema „Cercetării, reconstituirii, conservării și valorificării obiceiurilor străvechi” și un amplu spectacol de prezentare și interpretare a obiceiurilor care fac obiectul proiectului finanțat de AFCN, la care vor participa grupuri folclorice din județul Galați, din Ucraina și Republica Moldova, acolo unde sunt încă prezente aceste obiceiuri, spectacol ce va fi prezentat la “Muzeul Satului – gospodărie tradițională”, amplasat în rezervația naturală Pădurea Gârboavele.

În aria – educație culturală se înscrie proiectul „ArtMUNDI” - care vizează realizarea unui Festival al Comunităților Etnice din cadrul Euroregiunii Dunărea de Jos cu spectacole cultural–educaționale în specificul fiecărei etnii participante la manifestare, expoziții cu obiecte tradiționale și/sau obiecte de artă ale comunităților etnice, picturi, fotografii, expoziții culinare cu demonstrații

(urmarea la pagina 47)

Florina Zaharia

Dunărea de Jos

MMXII

Costumul popular - unitate și varietate la Dunărea de Jos

În data de 18 aprilie 2012 a avut loc la Centrul Cultural “Dunărea de Jos” închiderea oficială a proiectului **“Costumul popular - unitate și varietate la Dunărea de Jos”**, la care au participat Președintele Consiliului Raional Cahul, Republica Moldova - domnul Avram Micinschi, Președintele Consiliului Județului Galați - domnul Eugen Chebac, directorul Organizației Publice de Tineret “Noua Generație a Europei”, Raionul Reni,

Regiunea Odessa, Ucraina, domnul Valentin Stroia, directorul Centrului Cultural “Dunărea de Jos”, domnul Sergiu Dumitrescu, reprezentanți ai administrației locale din Cahul, specialiști din domeniul culturii din Cahul, Reni și Galați.

În cadrul manifestării au fost prezentate costumele populare realizate în cadrul proiectului pentru fiecare instituție parteneră, costume populare care au fost apreciate pentru valoarea lor, fiind replici ale unor piese autentice care se regăsesc în patrimoniul unor muzee sau colecții particulare.

În decursul aceleiași zile, la Teatrul Muzical “Nae Leonard”, s-a desfășurat spectacolul folcloric “Ori te poartă cum ți-e vorba, ori vorbește cum ți-e portul” în cadrul căruia au evoluat Ansamblurile Folclorice “Doina Covurluiului” al Centrului Cultural “Dunărea de Jos” Galați, Ansamblul

Folcloric
“Doina
Prutului”
din
Colibași,

Republica Moldova și Ansamblul Folcloric “Mugurelul” din Reni, Ucraina, ansambluri care au impresionat în mod plăcut publicul prin ținută și virtuozitate.

În data de 17 aprilie 2012, în cadrul unei conferințe de presă desfășurate la Centrul Cultural “Dunărea de Jos” a fost lansat atelierul de croitorie în cadrul căruia se vor realiza și pe viitor costume populare pentru soliști și ansambluri folclorice. Cu prilejul acestei manifestări a fost prezentat Ghidul “Costumul popular: unitate și varietate la Dunărea de Jos”, în cadrul căruia sunt evidențiate cele mai valoroase piese de port popular identificate pe parcursul documentării și cercetării de teren.

(În fotografii sunt surprinse imagini de la aceste evenimente memorabile)

Anișoara Stegaru Ștefănuță

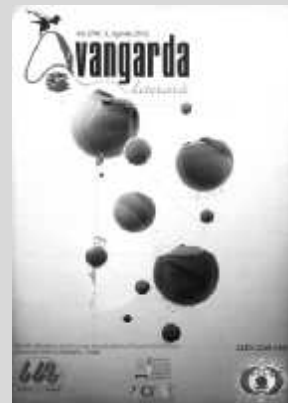
Lansarea Revistei „Avangarda Literară”

Joi, 26 aprilie 2012, a avut loc lansarea revistei „Avangarda Literară”, revistă de critică și creație literară editată de membrii Cenaclului Literar „Cercul” din cadrul Casei de Cultură a Studenților Galați.

Aflați la cel de-al treilea număr al revistei, membrii „Cercului” și-au prezentat dezinvoltiv activitatea literară, precum și felul în care a fost gândit, structurat și editat acest număr. Coordonatorul cenaclului, referentul cultural Florin Chiriac a mărturisit că activitatea cenacliștilor în ultimul an, de la lansarea primului număr a cunoscut o evoluție evidentă, fapt dovedit de calitatea publicației.

Evenimentul s-a desfășurat în incinta localului gălățean „Casa Veche”, începând cu orele 17.00. Din program au făcut parte momente artistice diverse: cei prezenți s-au putut delecta cu recitalurile trupelor UP2U Band, STUFF Band. Trupele de teatru ale Casei de Cultură a

(urmarea la pagina 36)

Katia

Nanu

Ce frumoasă nebunie!

Un zero uitat face cât madlena lui Proust. Doar un simplu zero mi-a fost suficient pentru a declanșa mecanismul unor curioase aduceri aminte. Cifrele, cât mai contează ele? 300 seamănă izbitor cu 30, la urma urmei doar un biet zero uitat le desparte. Și ce mai este suta, chiar de ani, în ziua de astăzi?

O clipă aproape l-am urât pe Jean Jacques pentru farsa asta a reamintirii unor vremuri când inclusiv buchia cărții avea alt gust, altă culoare... Acum 30 de ani învățam despre concepția pedagogică a lui Rousseau, cel care împlinește anul acesta 300 de ani de la naștere.

Filozof francez de origine elvețiană, autorul „Contractului social”, a rămas undeva în culele de mătase ale memoriei mele până când cineva mi-a pus numele lui în față. Pretext suficient pentru imagini desuete, alb-negru, cu foi de caiet studentesc răspândite în camere cu uleiul tras până la brăul pereților, precum un dres murdar și strâmt, cu emoții transpirate prin sălile de curs ale facultății. Vai ce albe erau pe spate toate biletele de examen! Și deodată, ca în fața catedrei înălțată umilitor pe un pedestal, în timp ce studentul se smerea ipocrit, Jean Jacques Rousseau a ieșit la suprafață. Uitasem aproape în întregime teoriile plictisitoare despre precursorii revoluțiilor, despre masele neprivilegiate și feudalism, despre idelogii care reprezentau interesele burgheziei progresiste. Un întreg limbaj adaptat altor vremuri a erupt deodată dintr-o memorie adiacentă, presată undeva în anii unei tinereți aproape repudiate. Ce bine le venea Rousseau teoreticienilor acelor vremuri, mi-am zis! Ca o mânășă le mergea discursul său asupra științelor și artelor, ce dezvăluia, nici mai mult nici mai puțin decât viciile orânduiri feudale... Despre „Contractul social” nici nu mai vorbesc. Erau în extaz unii profesori când vorbeau despre autor și funcția sa de ideolog al maselor... Cine ar fi îndrăznit atunci să explice apariția operei prin drama omului: Jean Jacques Rousseau (1712-1778) a fost un biet orfan de mamă, părăsit de tată, căruia i-au lipsit căldura, înțelegerea, care a fost singur și trist. Simplu și ușor de decodificat. Nevoia de a căuta armonia dintre oameni, înțelegerea acestora și sondarea propriilor adâncimi, unde fiecare poate găsi frumusețea, cea dăruită de natură tuturor etc etc vin toate dintr-o copilărie nefericită, ar nuanța un psiholog al secolelor mai apropiate nouă.

Mie însă, pe această placă uzată, redescoperită deodată înlăuntrul, dar și din afara mea - cum oare o fi posibil acest lucru? - a început să răsună întretăiat, murmur sonor, un cuvânt precum o incantație: „Emile, Emile!” Îmi aduceam deja aminte.

„Emile, sau despre educație” mi-a mâncat multe ore înaintea examenului de Istorie a pedagogiei. Am luat pe puncte argumentația privind înțelegerea copilăriei, idealizarea stării de natură, acolo unde bunătatea, armonia și independența puteau fi regăsite. „Totul este bun, spunea J.J. când iese din mâinile autorului lucrurilor, totul degenerază în mâinile omului”. Mă entuziasmam pe atunci corespunzător și oportun la dulceața moale a citatelor pe care le regăsesc acum subliniate cu roșu în manual. Până și manualul mai există.

După mai bine de trei decenii de la tocitul coatelor pentru astfel de teorii, zicerea mi se pare zaharisită, însă atunci, cu jumătatea aceea de suflet cu care voiam să cuceresc lumea (cealaltă jumătate rămăsese încă nedescoperită) mă bucuram fredonând îndemnul „Oameni, fiți umani, iată prima voastră datorie. Iubiți copilăria, ocrotiți-i jocurile, plăcerile, dragăstoasele ei porniri.”

Să mă jenez pentru că la 19 ani credeam în toate astea, sau că în deceniul următor scriam poezii pentru copii? Ar fi prea ușor. Mi-a fost mai simplu să uit, să iert și să mă consider suficient de înțeleaptă pentru a privi lumea cu ochiul matur și oarecum strâmb al adultului. Cele trei sute de ani de când J.J. a venit pe această lume sunt doar o clipă minusculă în universul prin care trec copii și bătrâni, genii și proști, frumoși și urâți. Prea repede, prea puțini, descoperindu-și uneori prea târziu adevărata menire. Am răsfoit cursul vechi și am recitat mesajul din „Emile”. „Copilul nu este un adult în miniatură ci o ființă cu particularități specifice cu năzuințe și cerințe proprii”.

„Natura dorește ca, înainte de a fi vârstnici, copiii să fie copii”.

Rousseau a descoperit copilul, natura lui, particularitățile acestei vârste. Există niște etape naturale ale dezvoltării copilului și chiar dacă schema ulterioară propusă de el, pe grupe mari de vârstă, este oarecum artificială, principiile rămân generoase și se regăsesc în mai toate curentele pedagogice ale secolelor ce au urmat.

Rousseau pornește de la faptul că tot ce nu avem de la naștere și ne va trebui când vom fi mari ne este dat de educație. Scopul educației este de a forma un om sănătos, activ, dezvoltat din punct de vedere intelectual, independent în manifestările sale, capabil să trăiască liber din roadele muncii proprii. Nu te poți opri să gândești că, la urma urmei, asta vrem și noi pentru pruncii noștri.

Cu oarecare emfază, Jean Jacques spunea: „Ieșind din mâinile mele (N.A. Emile) nu va fi nici magistrat, nici soldat, nici preot, el va fi mai întâi om.” Și uite așa, și înainte și de la el încoace, lumea s-a tot umplut de oameni. Fel de fel. Dincolo de glumă, să recunoaștem că idealurile acestea au înfierbântat multe minți deschise către nou, au transmis dorința de a dezveli, a decoji învelișul adult și uscat până găsești miezul bun al fiecărui individ. Pe mine, cel puțin, m-a convins să trăiesc căutând oamenii printre oameni. Nu că i-aș fi găsit prea des... Dar n-am încetat să cred că există.

Calea utopică folosită de Jean Jacques pentru obținerea acestui produs ideal, omul care este în primul rând om, a fost cea a trimeriei, a izolării copilului între 2 și 12 ani în mijlocul naturii. Nu voi intra în amănunte. Am să mă întorc la citatele din Rousseau:

„Emile trebuia să poată suporta cu aceeași ușurință ghețurile Islandei sau stânca fierbinte a Maltei.”

„Adevăratul educator al primilor 12 ani din viață este natura”.

„Lucrurile, lucrurile, nu voi repeta niciodată de ajuns că noi dăm cuvintelor o putere mai mare, cu educația noastră flecară nu facem decât flecari.”

„Copilul să nu știe nimic pentru că i-ai spus ci pentru că a înțeles el însuși. Să nu învețe știința ci să o descopere.”

„O oră de muncă îl va învăța mai mult decât ar reține într-o zi întreagă de explicații”.

Nu știu ce dascăl adevărat n-a încercat să atingă măcar unul dintre principiile ce călăuzesc educația lui Emile. Să folosești experiența, experimentul, să pui elevul în fața adevărului înțeles nu doar rostit, studiul să-i fie cât mai plăcut,

(urmarea la pagina 21)

Balcanitatea lui Caragiale - o chestiune fastidioasă

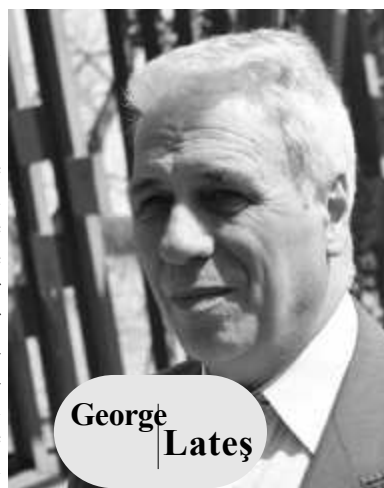
Anul Caragiale

O cvasipermanentă defăzare a literaturii române în raport cu literaturile occidentale, considerate certitudini axiologice și pretext de nesfârșite comparatism, a generat în istoria literaturii noastre o veritabilă obsesie a curentelor literare, cărora li s-au consacrat tomuri savante și capitole ample în sintezele istorice sau, mai recent, în dicționare cu ambiții de completitudine.

Deși neinclus în DEX (înregistrează doar balcanidă, balcanic, balcanism, balcanist, balcanistică, balcanolog și balcanologie) termenul de balcanitate e un derivat, utilizat, ce-i drept mai rar, dar al cărui sens poate fi ușor dedus prin analogie cu alți termeni derivați cu ajutorul sufixului -itate. El include semnificații de apartenență la o regiune geografică și la o cultură circumscrișă acesteia. *Dicționarul General al Literaturii Române* (vol.I) are în vedere doar termenul de balcanism cu aplicațiile lui literare, începând cu folclorul și terminând cu *Levantul* lui Mircea Cărtărescu. Surprinzător, între 1938- 1945 a apărut chiar o publicație științifică, *Balcania*, codusă de Victor Popacostea, cu colaborări dintre cele mai prestigioase. Balcanismul, în general, și cel literar, în special, a reținut atenția unor istorici literari și comparatiști, nume precum Nicolae Iorga, D.Caracostea, Mircea Eliade, Alexandru Dușu sau Mircea Muthu fiind de referință în domeniul balcanologiei, disciplină ce și-a restrâns recent aria de zelatori din motive ușor de bănuț: ca orice construct livresc, menit să demonstreze existența unei suprarealități, și acesta a cunoscut o perioadă de apogeu și apoi una de declin accentuat când obiective politice și provocări culturale, venite din alte orizonturi, se manifestă cu vioieșie, pe panoplia ideilor la modă. Ca fenomen cultural, invenția numită balcanism duce spre categoria curentelor create ad-hoc pentru a susține o idee politică: sămănătorism, poporanism, gândirism, protocronism și care nu-și găsesc un corespondent în alte lumi mai apropiate sau mai îndepărtate.

Balcanitatea românească, zice-se, și-ar avea origini atât geografice (proximitatea munților Balcani), cât și istorice: Bizanțul și Imperiul otoman și-au trimis spre noi și spre alții influențele culturale și mai ales ceea ce ține de mentalități. Ortodoxia, chiar a fost invocată, tocmai pentru că se revendica de la moștenirea Bizanțului și de la urmările epocii fanariote, drept pretext pentru o extensie a balcanității și la nord de Dunăre. Cum Caragiale nu și-a ascuns, dimpotrivă, și-a asumat pompă și emfază obârșia fanariotă și moștenirea de familie (nume, limbă a părinților, temperament sudic etc) care l-au și propulsat de foarte devreme în categoria balcanicilor, căreia G.Călinescu îi consacră un întreg capitol în *Istoria literaturii*...din 1941 și conservă apoi, la rescriere, opțiunea sa pentru o astfel de categorie. Câtă validitate estetică are o astfel de categorisire necesită o discuție aprofundată, care însă ar reclama prea multe reconsiderări. Numele fiului (Mateiu I.Caragiale) sau cel al poetului Ion Barbu, în a cărui operă poetică, extrem de concisă și chiar redusă ca dimensiuni, un contemporan (Tudor Vianu) identificare propensiune pentru Orient, truvabilă într-un ciclu „balcanic și oriental”, la care pot fi adăugate nume anterioare sau ulterioare creației celor trei corifei al balcanității, au încins spiritele și au dat sprinteneală condeielor celor care s-au grăbit să proclame și să legitimizeze un balcanism literar, validat estetic și intrat în conștiința publicului mai ales prin manualul școlar, interesat mai puțin de textul literar, cât de fenomenul receptării acestora. Nici nu-i de mirare că s-a ajuns până acolo încât elevii de liceu memorează citate din critici și istorici literari,

în schimb nu mai găsesc util să citească și textul la care acestea fac referință. E și cazul lui Caragiale, din păcate, prezent în panoplia de citate apte să orneze (cu folos în note) lucrările curente ale elevilor care nu știu însă măcar titlurile comediilor autorului, chiar dacă acestea nu sunt prea numeroase. E un paradox, unul dintre multe altele, acela că un mare scriitor, precum Caragiale și mulți alții, este mai des citat decât citit!?

George Lateș

A reduce balcanitatea la un mixaj de orient și Occident sau de Bizanț și Islam, ultimul reprezentat de Imperiul otoman, care a conferit Țărilor Române, un statut privilegiat în raport cu cele sud-dunărene, e până la urmă o explicație insuficientă.

Abia o structură ternară ar putea explica sinteza, cu totul altceva decât mixajul; un caragiale raportat la culturile greacă și română e neconvingător, un al treilea element fiind cel care dă, conform minimului logic, soliditate argumentativă.

Dacă ar fi să identificăm cele trei elemente structurante ale sintezei caragialiene, evident că accentul trebuie să cadă nu atât pe fapte istorice sau biografice, cât mai ales pe componente culturale, singurele în măsură să explice, fie și parțial, originalitatea unei viziuni și a unui stil inimitabil și deci irepetabil. Cea dintâi componentă culturală, asumată conștient și inconștient e cea bizantino-orientală ce-i vine din tradiția familiei care păstra încă respectul valorilor lumii fanariote din care provenea, chiar dacă obârșia nu era dintre cele mai nobile. Pe bună dreptate tatăl își apostrofa fiul natural și nerecunoscător amintindu-i, tocmai ca să-i blocheze aerele nobile, că străbunicul său umbla prin Istanbul cu tablaua de plăcinte pe cap, ceea ce ar explica forma teșită a scăfârliei urmașilor. A doua componentă a culturii lui Caragiale vine din Occident, preponderent din teatrul clasic francez pe care-l cunoaște din spectacolele montate din unchii săi, Costache și Iorgu, ca și din alte surse, spectacole sau cărți. Deloc întâmplător, el debutează în teatru cu o traducere a unei piese franțuzești (*Rome vaincu*) a lui Al.Parodi. A treia dimensiune a culturii sale îi vine din lumea românească, pe care și-o asumă cu interes crescut de la an la an, convins fiind că nu doar literatura ci și viața reală, în toată varietatea ei, poate fi o sursă la fel de nobilă precum scrisul. Precaritatea teatrului românesc original nu-l dezarmează, dimpotrivă, încearcă să-i exploateze la maximum efortul de articulare a unui limbaj dramatic pe gustul unui public eterogen și lipsit de cultură înaltă ce prefera spectacolele din grădinile de vară în care arta și consumația își disputau întâietatea. Grădina Iunion, invocată în *O noapte furtunoasă*, e doar una din multele astfel de locuri în care s-a articulat o tradiție dramatică, teatrele propriu-zise fiind puține și acaparate de lumea snobilor, deci inaccesibilă publicului larg, singurul care-l interesa pe Caragiale.

Sinteza celor trei culturi se regăsește într-un topos caragialian și caragialesc totodată - mahalaua, pe care autorul *Scrisorii pierdute* o ia în stăpânire atât în comedii,

(continuarea la pagina următoare)

EDUCAȚIA LUI ROUSSEAU ȘI GENERAȚIA POST DOUĂMIISTĂ (dacă există așa ceva!)

Tucă
Cimpoieru

Da, întrebarea se impune. Există așa ceva? Există o generație „literară” post douămiistă la Galați, ori undeva, aiurea? Dacă cineva ar susține această idee, ar fi discutabilă. Ideea! Ea presupune o orientare clară, vizibilă, chiar palpabilă, a modului de a se manifesta. Scrieri care ar trebui să releve, limpede, un „curent literar”. Ambiguitate - iată cuvântul - cu toate sinonimele lui, care arată clar tot ce se scrie azi de către așa zisa generație post douămiistă. Să fie oare de vină educația precedentă? O educație exclusiv „NET”-istă? Locuri de muncă nu prea mai sunt, atunci părinții acestor frumoși tineri să nu mai aibă timp și pentru ei, lăsându-i astfel pradă tehnologiei existente, respectiv „confortului” informării pe net? Nu, nu cred!

Timp este destul, pentru cei ce îl folosesc. Trebuie găsit timp și pentru educație!

„Un om lăsat, dela naștere, numai în puterea sa în mijlocul celorlalți, ar fi cel mai schimonositor din toți. Prejudecățile, autoritatea, nevoia, exemplul, toate instituțiile sociale în atmosfera cărora trăim, ar înăbuși într-însul natura și n-ar pune nimic în loc. Ar fi ce se întâmplă cu un pomișor crescut din întâmplare în mijlocul unui drum și care piere, lovit și aplecat în toate părțile de către trecători.” Scria, prin anul 1762, în memorabila lucrare „Emil, sau despre educațiune”, Rousseau.

Dacă nu ne ocupăm de această explozivă și minunată generație, atunci cum să le cerem să scrie și ceva folositor de frumos celor ce vor urma? Ei scriu pur și simplu, dar se poate concluziona că habar nu au de ce. Să fie oare o atracție irezistibilă către frumos, sau o grandomanie snoabă, de a fi cunoscuți și...recunoscuți?

Gândul mă duce de la sine iar la Rousseau, care a susținut că „educațiunea” este totul sau...nimic, spunând în lucrarea memorabilă, sus amintită: „Mă îndrept către tine, mamă prevăzătoare și iubitoare, care ai știut să

părăsești drumul obișnuit și să păzești pomișorul fraged de izbiturile opiniilor oamenilor.

Îngrijește, udă planta cea tânără până să nu moară: vei fi foarte mulțumită într-o zi de roadele ei. Caută să ridici de timpuriu o apărare, un zid împrejurul sufletului copilului tău, poate altul să însemneze locul, doar tu singură trebuie să închizi hotarul „Educație, sfântă educație, aș încheia eu citatul.

Dacă dadaismul a existat vreodată, atunci el este douămiist. Amestecă, și iar amestecă cuvintele într-o oală a snobismului, apoi le răstoarnă pe o filă - sărmană filă-albă de hârtie, le așează pe verticală ori pe orizontală, și gata poezia!

Ah, viață, am să prind aerul cu mâinile, să-i dau formele speranței, până am să o ajung, lumina voi urmări, să fac din ea portret întunericului. Chiar nu mai există speranță? Tinerii noștri, dragii de ei, nu mai pot scrie poezie? Trebuie să afle ca ea s-a născut din sufletul celui mai iubit dintre zei. Că frumosul, emoția și iubirea, erau cele trei brațe ce le folosea pentru a îmbrățișa.

„Tot ce iese din mâna Ziditorului este bun: totul se strică în mâna omului. Omul silește un pământ să hrănească roadele altuia, un pom să poarte fructele altuia, amestecă și confundă climatele, elementele, anotimpurile.” (Rousseau)

Într-un număr anterior al revistei, Andrei Velea (ianuarie 2012), observa afirmația pertinentă a lui Răzvan Țupa, care constata că „zeci de tineri imită, cu mai mult sau cu mai puțin succes, fracturismul, mizerabilismul”. Vedeți, mai există și tineri de excepție, care dau speranțe că nu este totul pierdut. Din păcate, știu cu toții că nu se face primăvară doar cu o floare, ba nici cu două.

Doar...pentru simpla înțelegere, voi încheia citându-l pe același Rousseau:

Ne naștem slabi, avem nevoie de putere, ne naștem lipsiți de toate, avem nevoie de ajutor, ne naștem proști, avem nevoie de judecată. Educația ne dă tot ceea ce ne lipsește la naștere și ceea ce ne va trebui făcându-ne mari”

Să fi fost oare secolul optsprezece mai înțelept decât cel prezent?!

Balcanitatea lui Caragiale

cât și în prozele sale literare (momente, schițe, povestiri, nuvele) sau jurnalistice, pline de surprize expresive și stilistice. Lumea mahalalei lui Caragiale are prospețime și coerență, personajele reținute de el și transformate în personaje dramatice sau epice au forța și candoarea celor care-și asumă roluri ce nu li se potrivesc sau care sunt mai presus decât puterea lor de înțelegere. Tratăndu-le în manieră satirică, nu se poate spune că autorul le și urăște pentru precaritatea lor intelectuală sau morală, dimpotrivă, o undă de lirism și înțelegere pare să le învăluie pe toate. Dacă aceste elemente țin de lejeritatea balcanică, atunci s-ar putea vorbi de balcanitatea dramaturgului român; ne e însă teamă că lucrurile nu stau deloc așa.

*

E ora amiezii. Pe cer un soare fix, concentrat, de parcă trebuie turnată o ploaie peste el. Asfaltul e moale. Iau prânzul la părinți azi, ca de obicei. Sun la ușă, apoi intru fără a mai aștepta vreun răspuns. Mama robotește printre cratițe, tata își toarnă un pahar cu vin.

„Ia-ți un pahar și hai să ciocnim!” „Ia mai lasă tu băiatul în pace, că se întoarce la muncă”, mă apără mama. „Sunt cu mașina, tată.”

Se resemnează repede. Mă spăl pe mâini și mă așez la masă, arborând un aer plictisit. Ai mei sunt pensionari. N-au bani, dar au timp. Bine, mama consideră că are bani, și încă prea mulți. Tatei nu-i ajung niciodată. Mereu are „proiecte”.

Ai mei nu seamănă deloc între ei. Nici fizic măcar. Tata e blond, înalt, cu ochi albaștri. Mama e mică, brunetă și slabă, cu ochi căprui. Tata e visător, mama e realistă. Tata e nepăsător, mama e-n stare să se sacrifice pentru orice.

„Mă retrag în natură, la Isaccea...”, continuă cel cu paharul de vin în mână, după ce-l gustă satisfăcut. „Ăștia ne vor morți aici, în orașe. Nu tu aer, nu tu odihnă! Ne pun numai prostii în mâncare...” „Iar teoria conspirației...”, constat cu un gust amar. „Păi ce, mă, nu-i așa? Lor le convine, au de toate, mănâncă *bio*. Și noi stăm aici ca proștii și producem pentru ei!” „Ce produci tu, tată, că ești pensionar de-atâția ani! Și încă pensionar tânăr! Ți-a dat Văcăroiu bani să te pensionezi înainte de vreme, ți-ai luat casă la Isaccea și mașină Dacia, ce mai vrei acum?” „Lu’ taică-tu nimic nu-i ajunge! Așa a fost toată viața. Mereu i se năzare să-și ia ba o motocicletă, ba un motor de barcă. Uff, câta bănăret aruncat pe apa Dunării!” „Repede mai sari! Îi spuneam și eu băiatului ceva. Ce, nu-i bine că avem casă lângă Delta? Poate o veni și el cu soția, cu prietenii, să viziteze delta. Ei se duc și vagabondează pe bălți, eu stau și le fac mâncare. I-aștept cu masa pusă!” Râd împreună cu mama. „Hai măi, Veleo”, îl ia mama. „Lasă poveștile, că nu ești în stare să pui două paie cruce. Stai trei zile singur la Isaccea și mă chemi să-ți fac curățenie! Te-aude cineva străin și te crede. Să stai tu acasă și să faci mâncare! Asta chiar a fost bună.”

Continuăm să râdem copios. Tata ne ignoră. Soarbe din pahar un vin cumpărat din „piața rușilor”, de la țărani din Republica Moldova. Mintea lui e departe, pe bălți. Prin ochii lui albaștri trece o știucă. După câteva minute reia: „Am o propunere pentru tine!” „Nu-i a bună!” mă avertizează mama râzând. I se pare comic ca tata să aibă „propuneri”. „Spune

tată, te-ascult”, încerc eu să mimez seriozitatea. „Mă retrag la Isaccea să-mi adun ideile. Vreau... să scriu o cartel!” Se-aude pe fundal râsetul greu de înăbușit al mamei. Reușesc admirabil să mă abțin. O muscă tocmai ce intră pe geamul de la bucătărie. „Foarte bine, tată, ai ocupație! Și-o mai lași pe mama în pace, să-l îngrijească pe nepoțel.” E vorba de fiul soră-mii, care are abia câteva luni. „Dar... îmi lipsește ceva...” „Las’o aici, că-ți dau eu pixuri și hârtie!”

Sesizează ironia din afirmația mea. „Nu mă lua cu dintr-astea! Eu n-am experiență la scris. Tu te lauzi că te duci pe la cenacluri, că scrii poezii... Uite ce-ți propun: eu vin cu ideile și tu le faci așa, frumoase, să fie ca un roman, ceva!” Cu mâinile schițează în aer ceva plin, rotund. Mama râde iar, înfundat. Musca bâzâie insistent pe lângă mine.

„Hai, măi, tată! Ce propunere e asta? Păi cine e autorul? Eu am treabă, sunt toată ziua la muncă, abia de mai am timp seara de încropit câteva strofe. Eu știu că ești bun de gură, dar trebuie să-ți scrii singur cartea. De asta n-ai citit nimic la viața ta, că ești prea ocupat să vorbești!”

Nu înghite așa ușor un refuz. M - a m gândit și la titlu: *Lumi paralele*. Trebuie să fie o carte completă, să cuprindă totul: de la religie la știință, de la naștere la moarte. Așa, ca o intersecție de planuri. Dar mă depășește s-o scriu. Idei am multe. Poate fi o colaborare de succes!”

Musca a reținut cuvântul „colaborare”. La fel și mama. Îl repetă râzând cu lacrimi. „Colaborare.” „Colaborare de succes...”

„Îmi pare rău, tată, dar chiar n-am timp. N-am timp nici să scriu ce-aș vrea eu, darămite să mai scriu și pentru alții! Nu te supăra, dar n-am timp”, încerc eu să fiu diplomat.

Mă salvează mama cu masa. Se mai aud doar furculițele. Mănâncă și musca. Ca să mă asigur că nu se revine la „propunerea” tatei, deschid un subiect politic. Discuțiile în contradictoriu încep de îndată: ăia ne fură etc.

*

A doua zi, la masa de prânz, aflu că tata a plecat la Isaccea. E liniște. Nu conspiră nimeni. Guvernul nu mai vrea răul nimănui. Nimeni nu s-a mai îmbogățit în mod ilicit peste noapte.

În zilele care urmează e aceeași liniște. Când tata nu e acasă, nu are cine „să ne dea jar”. Nu mai face nimeni revoluții într-un pahar cu apă! I l-am recomandat mai demult pe Jean Jacques Rousseau:

„Ți se potrivește filosofia lui Rousseau cu *omul natural* și *omul social*. Poți să nu semnezi *contractul social* dacă nu vrei. Poți să refuzi societatea și să te retragi în pădure.” Altădată: „Dacă tu chiar consideri că nu se poate trăi în România, de ce nu pleci din țară? Ești liber, nu te țin nimeni cu forța aici! De ce să stai și să înjuri pe toți de dimineața până seara?!?” „Da’ ce, mă, comunistule, mă dai afară din țară? Păi ce, crezi că nu țin eu minte când alergai ca bezmeticul cu gașca pe străzi și urlai *Hai Iliescu!, Hai Iliescu!?*” „Eram mic tată, aveam unsprezece ani atunci...” „Lasă că erai mic. Crești și mă dai afară din țară! Le faci jocul, ești slab!”

O mai întreb pe mama ce face. „Nici nu mă interesează! Face pe interesant, nu răspunde la telefon!” „Hai, mamă, chiar nu răspunde?” Îl sun și eu. Într-adevăr, nu răspunde. „O fi pățit ceva!” „Ce să pățească? Nici boala nu se prinde de el, că nu face nimic de dimineața până seara!”

Au trecut deja două săptămâni. Prea multă liniște dăunează. Noaptea visez cum îl înghite o știucă. O știucă-i iese din ochiul stâng, se face imensă și-l înghite. O fi de rău, o fi de bine? Inventez o plimbare la sfârșitul săptămânii peste Dunăre, cu intenția de a-l vizita. Soția nu vine, are chef de odihnă pasivă, în casă.

Pornesc mașina. Indicatorul de carburant arată rezervorul plin. Nu-mi amintesc să fi alimentat cu benzină în ultima lună. O fi pus soția. Soarele e fix, concentrat. Strălucesc cuiele în care-i bătut în boltă. Trec cu bacul pe la Brăila, ferm convins că la Galați este ocupat. Brăilenii au trei bacuri, nu unul ca noi. La două e coadă, la al treilea e perfect liber. Mi se arată să mă înscriu pe cel liber. Mă conformez. Spre surprinderea mea, bacul pleacă doar cu mașina mea! Nu mi se cere bilet. Doar eu, mașina, căpitanul vasului și un cerșetor care mestecă întruna un covrig plasticat.

Drumul șerpuiește frumos înspre Măcin. I se văd până și solzii. Măcinul e pustiu. La fiecare colț de stradă, câte o babă stă cu ochii fix în soare. „O să orbești, bunică”, îmi vine să-i strig uneia dintre ele. Cotesc înspre Garvăn și Luncavița. Serpentinele de acolo sunt mai dificile ca niciodată. Mașina se resimte, de parcă rămâne fără aer. Trage greu. În fața mea, o pasăre cade brusc, perfect vertical. La intrarea în Isaccea, pe dreapta, e o groapă imensă, o fostă carieră abandonată. Pe fundul ei s-a format o baltă, plină acum cu broaște. Geamul mașinii se dă singur jos când trec pe lângă groapa cu pricina. Broaștele orăcăie prelung, liniar. Sună bizar, ca-n Ligeti.

(continuarea la pagina 21)

Tineri scriitori din Basarabia

Ion Moscalu

Din jurnalul unui student

04 octombrie 20...

Nu înțeleg ce-i cu mine... Am devenit deodată trist... Dimineață... Am deschis ușa balconului... Un val de aer rece mă izbi în față... Toamna... Mireasma ei îmbătătoare îmi pătrunde năvalnic în plămâni, în suflet, în inimă... Octombrie... Soarele... Razele acestui astru ceresc, fără de care viața pe pământ nici nu ar fi, îmi stropise cu blândețe ochii, care se închiseră puțin... Bună dimineața viață... am vrut să strig..., dar am tăcut..., căci valul de melancolie din mine a înfipt un cuțit de gheață în inimile acestor trei cuvinte minunate... Am tăcut... Nu puteam... nu puteam... nu puteam... am vrut să-i zâmbesc soarelui, dar... n-am avut puteri... nu știu de ce. O frunzuliță atinsă de toamnă se desprinsese din plopul falnic din fața balconului meu. Căderea ei mă făcu să tresar... cât de iute trece viața asta, Doamne, cât de iute. Sunt tânăr. Am de abia 22 de ani. La această vârstă viața mi se pare nesfârșit de lungă... mi se pare că nu voi muri niciodată... mi se pare că sunt veșnic... voi îmbătrâni... „Viața asta-i scurtă tare”... Mucurile de țigară de la balcon îmi provoacă greață... „Fumatul ucide”... „Abandonarea fumatului reduce riscul de îmbolnăviri cardiace sau pulmonare fatale”, citesc pe pachetul de țigări gol de lângă urnă pe care-l aruncase colegul meu C... Cancer... mucurile de țigară din urnă mă făceau să mă simt de cancer... odaia 5... aerul cald și plin de bioxid de carbon din ea îmi îngreunează respirația... Băieții dorm... mă îmbrac... îmi pun căștile în urechi... ies... Îmi este foame. Îmi îndrept pașii spre supermarketul „S...”

— N-ai un leu? Mă întrebă răgușit un bărbat de pe drum. Ochii îi erau vineți, nasul zgâriat, iar geaca sa albăstruie (de la second hand) murdară de mâl... mi se făcuse milă de dânsul... Tremura... Îi dădusem un leu din puținii bani pe care-i aveam la mine... Țigări la bucată... un păhărel de vodcă... o bucată de pâine din gunoi... îmi era milă de existența sa „murdară”...

Am intrat în Cimitirul Central... ostași... ofițeri căzuți în timpul primului război mondial... vulturi negri, înmărmuriți cu priviri adânci din lumea morții... Foșnet de frunze... 18 ianuarie 2009 ... „Nu am moarte cu tine nimic/ Eu nici măcar nu te urăsc”... îmi revin în minte frânturi din creația Marelui Poet... Marelui Om... Grigorie Vieru.

Aici în cimitir mă simt minunat... nu știu de ce. Când eram mic îmi era frică să intru în aceste locuri ale celor care nu mai sunt... ale celor pe care i-a înghițit pământul... Aici în „Orașul Morților” vin când sunt obosit de lume, de oraș... vin aici ca să fiu cu mine însumi... Cruci... Morminte vechi... Croncânit de cioară... E bine aici... e liniște...

EDUARD DORNEANU

RUGUL NOPTII

Încoronarea lui Jean de Brienne a schimbat culoarea deșertului
Orașul sfânt a rămas fără umbrele zarafilor
martorii acestui eveniment au primit în dar dreptul
de a-și recita poeziile în piața publică
și dintr-o dată Ierusalimul s-a transformat dintr-un altar
într-o inimă de îndrăgostit

Guillaume de Chartres a învelit în mantia sa
ultimele relicve ale sfinților
versurile noilor rugăciuni nu îi spuneau nimic deosebit
visele începeau cu o durere aspră
noaptea era luminată de rugul unei imposibile iubiri.

SFÂRȘIT DE FEBRUARIE

unele cărți nu au titlu nici prefață
paginile nu sunt numerotate
personajele principale mor înainte de final
supărat pe refrenul unei melodii care părea a fi blues
am hotărât să salvez de la uitare un personaj secundar
l-am ales pe Hiron
centaurul Hiron
am plecat împreună în căutarea arcului sacru
drumul a fost plictisitor
câteva generații au murit în întuneric
iar Simplegadele au devenit loc de pelerinaj
pentru cerșetorii de lumină

unii dintre cei care poartă nume de om
nu au nici trecut nici viitor
zilele lor sunt nimic în veșnicie

sfârșit de februarie
cărți și oameni
zăpadă
absurd

rănit de atâtea așteptare
am acceptat să îmi încep săptămâna
folosind litere mici.

CESARLEPLACE

azi apele curg către cer

Cesar Leplace își taie pletele cu un ciob
pereții cazematei se cutremură
dimineața a venit
prea târziu

o să mor de dorul poeziei
a șoptit Cesar
înainte de a deveni fluviu

nu i-a raspuns nimeni
apele nu vorbesc.

CĂLĂUZĂ CĂTRE NICĂIERI

dă-mi una din săgețile tale Filoctet
văd venind către mine zăpezile amăgitoare
ale sfârșitului de lume

ca o vestală rușinată de puritatea ei
poezia pășește peste palmele
sfinților fără țară

poate că totuși
cerul
nu e închisoarea veșniciei.

BEATRICE

Beatrice șterge geamurile cu vedere spre Paradis
ești mama mea întreabă un înger
spune fără frică
dacă ești mama mea
aici nu avem părinți care să ne încălzească
ceaiul de tei
nu sunt nici jucării stricate în care să ne prindem
degetele
există doar o clepsidră fără nisip
în care stă închis în veșnicie
Dumnezeu
în fiecare dimineață ne numără cu ochii închiși
suntem tot mai mulți
raiul geme sub pașii însângerați ai copiilor
dacă ai fi mama mea ți-aș arăta cum se moare
fără durere
în brațele uitării.

Vise Pierdute

Luna stă înveșmântată în mătase
Deasupra pendulelor de foc
Norii Țes iarba violet
Peste marginile timpului pierdut...

Anotimpul Oval

Rătăcesc în zările aurii
Ale florilor
Crescute pe țărmul de lună plină...
E frig,
Frigul îmi încălzește visele...

Lasă-mă să visez

Nu îmi smulge visele,
Ele sângerează
Sub atingerea penelului de cristal
Al artistului
Cu brațe purpurii și lungi...

Vis de iarnă

Călătoresc printre oglinzile viselor,
Prometeu îmi surâde înaripat,
Iubesc...

Petale

Culori fragile
Zburdă prin nervurile frunzelor mov
Îmbrăcate în ploaie senină...
Cristale de gheață
Dansează
Peste pielea mea caldă...

Pour que j'aime...

Mă sting sub dulcele gust al zăpezii
cu aroma de ciocolată albă,
Amintirile din cuarț
Își frâng aripile
Peste ninsoarea ce vine...

Lună plină

Pictesz cu privirea
Rotunjimea fecundă
A lunii ce acoperă
Cu al său pântec
Frumoasa bolta cereasca
Înnegrită și înstelată...
Pântecul lunii
Acopera umbra stelelor...

SIMONA ANTOHI

Emoție de iarnă

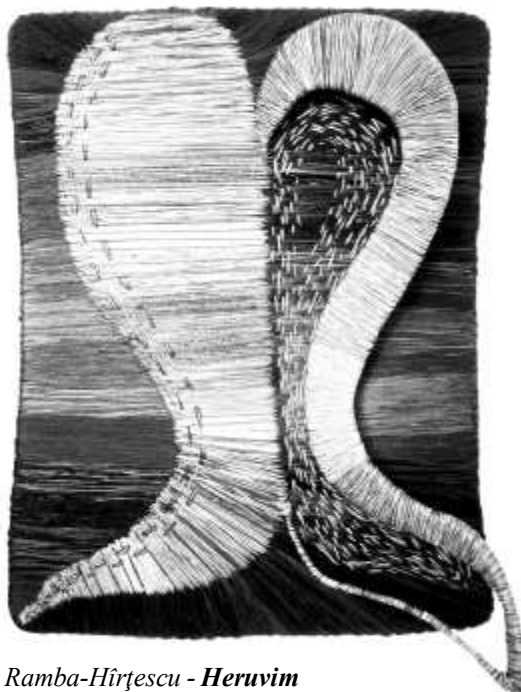
Pleoapele fulgilor de zăpadă
Dansează pe buzele mele,
Mă rezem de murmurul fragil
Al șuvițelor de gheață
Cu miros ștregar de lapte cald...
Parfumul tău nordic
Strecurat printre venele sufletului
Aprinde pasteluri vanilate...
Mă cuprinde o ploaie de flori frumoși și reci,
Mă zbat și cânt printre gheață, zăpadă și stele...

Eu..

Se așează în freamătul palmelor mele
Un praf de cenușă violet,
Și ploaia alunecă duios
Peste genele ferestrelor
Chem luna
Să îmi stea pe umeri...

C'est moi

Aștept să cadă roua prelinsă pe buzele lunii
Peste palatele de nisip de pe țărmul mării...
Visul dulce cu miros violet
Își coboară buzele fragede
Peste mireasma jucăușă a dorințelor mele...

Cristina Ramba-Hîrțescu - Heruvim

Doar femeie

sînt femeie
îmi place să mut munții din loc
din curiozitate
să văd cum se privește lumea
prin ochi de bărbat

dimineața, după ce i-am învățat tot ce știu
duc copiii la școală
seara dacă și-au făcut temele
îi las să-și apere țara

port pantaloni ca să fac pașii mari
să trec peste ani lungi
să încalec armăsari sălbateci, situații complexe
cînd plouă mult și vîltoarea îmi trece de umeri
îmi suflec poalele
din obișnuință

ridic vocea mai ușor decît piatra
la cei ce mă numesc păcătoasă
în rest îmi respect programul de femeie
de luni pînă luni

Exit

dacă te uiți în mine
vei observa
că nu mai locuiesc acolo demult
ți-am lăsat în loc
carcasa unei femei docile
și-o dragoste blîndă
cu flori în pervaz

am ucis trecutul
mediocritatea mă sufoca
mi-am luat complexitățile
și-am fugit cu genunchii la gură

în fiecare zi mă întorc
tiptil, pe ușa din dos
admirîndu-mi crima perfectă
fără urme
fără martori
nici măcar tu

P.I.C.U (Paediatric Intensive Care Unit)

3.59 am/ un monitor

două linii paralele/ ca un drum spre nicăieri

o mamă se așază pe
linoleum de spital

lîngă ea
moartea îngenunchează
din politețe
cu un copil de mînă

CORINA GINA PAPOUIS

Blind date

caut bărbat
cu palme aspre și privire lungă
pînă-n orizont
(o pîine scorțoasă din care se mușcă greu
dar încă fierbinte la mijloc)

îl voi aștepta la întorsura vieții
cu un fluture albastru în păr
îmbrăcată în rochie turquoise cu maci
unduind doar în adierea tandreții

caut bărbat
fără tatuaje mari pe inimă
cu mers înalt și
zîmbet crud smuls din copilărie

voi fi în picioarele goale
să-i pot simți căldura
pămîntului pe care calcă
iar în mîna stîngă voi purta o orhidee
pentru că vin de departe

caut bărbat
cu intenții serioase de a schimba lumea,
care se pricepe la reparat idealuri zdrobite
și la împerecheat iluzii
după nuanță/ an/ trend

pot fi recunoscută ușor
am fost odată frumoasă
ochii mi-au rămas deschiși spre mare
buzele arcuite în speranță
iar cuvintele au încă forme pline
de înțeles

aștept oricît...

Supercalifragilisticexpialidocious

...am spus

din prima, fără să bîlbîi
în mijloc de scenă cu reflectoarele albe
lingîndu-mi gleznele ca un labrador
nu mi-a tremurat vocea
nici nările
brațele s-au ținut de trup
ca doi cavaleri de arcul întins

și ca așa prin ac am împins atent gîtul subțiat înainte
prin golul de aer ce se căsca de jur împrejur
apoi bărbia, nasul, ochii, unul cîte unul
pupilă prin pupilă/ iris prin iris
pînă cînd limba
a trecut dincolo și s-a înfipt

sala se umflă ca un plămîn ieșit din mare
și încremeni cu palmele lipite
eu nu mă mai țineam de nimic,
zîmbeam și adunam florile

atunci tăcerea
mi-a luat craniul în mîini, l-a dat pe spate
și cu degetul mare
mi-a șters încet și apăsas buzzele de roșu

Ziua cu trei picioare

de dimineață îmi întind oasele în formă de femeie
cuminte
apoi cu limba despicată în două îmi iau solzii la șlefuit
toc draci pe-o bucată de lemn
storc, scutur și usuc îngerii din fața de pernă
mi-aud copiii crescînd
scuip și frec argint
din ochi reșez florile în tapet
strîng bucătăria-ntr-o coapse
apoi mă dau jos
și pun capacul la muștar

mirosul de pat gol și periuță de dinți lipsă persistă
în
păr, batiste, andrele, pori, ciorapi
în
secunde dîntre bigudiuri
în
pleznetul din buze de pahar
în
foșnetul paginii
în
fine

cică între capulets și montagues
nu se mai poate face chiar nimic
arunc pumnul și mă spăl pe mîini
în mine filfiie ceva cu artera ruptă

E.T. - [DC]

vreau
o viață Steven Spielberg
unde eroina principală cade de pe cal
și o femeie oarecare se ridică, își dă jos costumul, ia banii
și pleacă
vreau să-mi rezolv toate chestiunile sufletești cu un
singur fax
fără psihanaliză, cabernet și google
vreau să-mi tai venele din dragoste necondiționată și să
sîngerez un kilogram de ketchup
vreau să alerg înaintea dinozaurilor
să mă cațăr pe gardul electric și să le fac cu mîna
vreau să cunosc marțieni și oameni cu capul vînat
de care să nu mă mai sperii,
cu care să ronțai floricele de porumb și să beau Grolsch
vreau nave spațiale, elicoptere și motociclete Ducati cu
super blasting powers
0 trafic, capiche?
vreau cît mai multe trucaje
delfini în cadă
aurora boreale de 3 ori pe zi
a touch-screen heart
și Johnny Deep înainte de micul dejun
vreau scenariul complet în original
un creion roșu și un megafon
prin care uneori
să strig din fundul plămînilor
CUT!

Hazel

în căpruii lui
marea urla, se tăvălea
ca o femeie în travaliu
născînd
unul după altul
valuri în spume sepie

pescăruși cu penele grase de dor
izbucneau intermitent dintre gene
țipînd din el
întunericul

de m-ar fi privit atunci
universul și-ar fi ars
toate stelele
într-un singur
rug

da, acolo

Liber, la orele patru fix

De obicei, când se scula cu noaptea în cap, se simțea ca și cum ar fi ajuns pe o altă planetă. În zorii acelei zile, însă, o boare de primăvară îi atingea tâmpile, înfiorându-l, vindecându-l de anxietăți. Contrar firii mele, era optimist, ba chiar avea chef să alerge de unul singur pe străzile încă amorțite de drogul nopții ce se risipea cu greu din cotloanele tarabelor, curților, maghernițelor. Tocmai intra în piața de flori, când așa deodată îi apărură în față Veronel.

Ultima poreclă i se trăgea de la culoarea verde-veronese, cuvânt pe care-l folosea curent în limbaj, uneori repetându-l până la obsesie.

Pe moment, apariția vechiului său amic se păru de domeniul fantasticului. Jocul de umbre și lumini ce tulbur, sentimentul intrării în alt anotimp, în altă zi, deforma imaginile gândurilor. Terminaseră, ultimul an de liceu, se despărțiseră, fiecare căutându-și pe alte meleaguri realizarea visului.

La începuturi își scriseseră unul altuia, apoi viața îi separase, ca după câțiva ani să se întâlnească din nou în orașul adolescenței, fiecare cu preocupările, pasiunile sale. Veronel actorul se schimbaseră pe parcurs, de nerecunoscut, dar continua să-i iubească inocența, care se transformase în altceva. Se despărți apoi din nou de orașul-mamă, viața îl purtase într-un joc similar unui puc pe gheață, revenea la aceeași crosă care-l catapulta în altă direcție. În aceste vehiculări spațiale, printre oameni și fiare, flori, printre nopți și vise, între spații de liniști înfricoșătoare și furtuni de lumini și umbre, apărea ca o oază în deșert figura câte unui prieten.

Veronel, actorul se apucase de pictură instantaneu. O barbă sălbatecă, asemenea unei vegetații, îi năpădisese fața. Cu actoria nu făcuse valuri. După cum îl încurajau unii, în scurt timp crezu că este genial în pictură. Se împrietenise cu pictorii în vogă, frecventând localuri de mână a treia. Își înnebunise soția, prietenii.

În perioada aceea tocmai venise dintr-un orașel de munte, nu mai știa mare lucru despre Veronel. L-a zărit, fără să se arate, la terasă. Ținea o prelegere despre frumusețea unică a verdului la Veronese. Cămașa verde flutura pe el ca un steag al victoriei. Era o toamnă aspră, încerca să arate efectul psihologic al verdului asupra stării de stres, frig, degradare etc. Țiganii îi turnaseră halbe de bere în cap, faimoasa-i bască italienească ajunsese sub tălpile pline de noroi. După acel act l-a mai văzut o vreme. Doamna sa de viață, o talentată pianistă a filarmonicii, fire sensibilă, fragilă în aparență, frumoasă, de o eleganță sobră, era dispusă oricând la dialog, dar în fond mai degrabă absentă. Se trăgea din spiță nobilă, de aceea cariera ei nu fusese încununată cu lauri. Oamenii zilei o ținuseră în umbră. Tovărășia cu Veronel fu întreruptă, momentan, când acesta părăsi teatrul și găsind o baracă se dedică picturii. În ziua respectivă trase o băută ca la carte, ajungând acasă sparse un serviciu de cristal moștenit de Titica de la părinți. Puțini puteau să explice adevărul mobil al acțiunilor sale de comportament.

În acea clipă dintre noapte și zori, Veronel îi apărură brusc în față. Observându-l și recunoscându-l, rămăsese o clipă buimăcit, apoi, desfăcându-și larg brațele, se repezi ca un copil, cuprinzându-l: „Uite, dom'le, de cine poți să dai în zori, în piața cu flori”. Ținea în mâini un buchet de garoafe roșii. Vădit încurcat pe moment, le muta dintr-o mână în alta. Nu mai știa de cât timp nu mai schimbaseră impresii, amintiri, nu-și mai vindecaseră rănilor cu ele. Se mai schimbaseră la față, vocile aveau un anumit tremur, doar irizările ochilor degajau o flacără rămasă din vremea adolescenței. Îl surprinsese faptul că își răsesse celebra-i și nesuferita-i barbă, îl mai uimise eleganța costumului de un alb impecabil, cravata roșie, pălăria neagră, uriașă, care parcă îl proteja

Cornel Sântioan Cubleşan

de stihii, corpul deșirat, fața prelungă, proaspăt rasă, cearcănele adânci ca niște dăre lăsate de un melc, trupu-i rece ca o peșteră, ce îi transmisese ceva din frigul său. I se păru nefiresc, la ora patru în zori, să apară în mijlocul micuței piețe, încă pustie, aparținând parcă altei lumi, bizar fericit, un Don Quijote care în loc de cal folosea o valiză uriașă, și care duhnind a coniac vorbea cu o mare însuflețire, aruncând stropi de salivă.

Se destăinuiau, pe rând, concomitent, fleacuri care îi uimeau, uitaseră de realitate. Lumea își începuse forfota, ocolindu-i ca pe niște piese neimportante. Veronel se dezmetică primul, trase valiza burdușită, scoțând cu neîndemănare o sticlă plată, lunguiață, dintr-unul din buzunarele fără fund. Încurcă lucrurile, scăpă buchetul de flori ce se deșiră pe genunchi, pe pantofii lustruiți ce se apropiu de mărimea unei veverițe, mai ales prin felul care îi mișca, în jurul axei sale, fără astâmpăr. Se căzni să-i adune garoafele, în timp ce acesta, bântuit de gânduri fugare, își afundă mâna într-un buzunar din veston, scoțând un teanc de bancnote noi-nouțe: „Am dat lovitură. Actorul Duma, care a jucat o viață roluri de servitori, plutonieri, brigadier, oțelari, a dat lovitură. Ha, haaaa...ha, ha, haaaa...azi aniversez!”, Trase o dușcă dublă, îi întinse sticla, luă buchetul, se fixă bine pe Rosinanta-valiză, arătă blocul din marginea pieței, ferestrele de la un anume etaj. „Acolo a fost cuibul meu. Caput, am lichidat cu sclavia!”. Își împinse pălăria exotică pe ceafă, apoi picior peste picior: „De astăzi sunt un cetățean liber. Liber, de la orele patru fix”. N-a știut cum să reacționeze, euforia lui Veronel, șizeci de ani, era obligat moral să-i ureze ceva de ziua lui, ce anume, în situația aceea ambiguă, totdeauna sperau, în situații similare, că viitorul va schimba totul în bine, că va urma o nouă cotitură în ascensiunea lor...

Spre surprinderea lui, prietenul uitase deja de eveniment, se sculă în picioare, păși teatral, cu brațele-i cuprinse o ființă feminină imaginară, învârtindu-se într-un cerc ce-și modifica, ușor, circumferința, direcția, murmura ceva, cu ochii închiși, trăsăturile feței îi descriu beția lăuntrică, apoi, un râs scurt. „Am descoperit iubirea. Iubirea acoperă putregaiul vieții. Sunt un bărbat adevărat, am umplut-o de sex, am înnebunit-o, mi-a luat sămânța de geniu. Are douăzeci de ani, mă venerează. E unică, sunt unic, bărbate, așa spune ea, suntem unici...”

Lumea trecea: „Alt nebun de legat”, „un bețivan ramolit”, „păcat de costum”, e un actor de mână a doua...”. Scoase din nou sticlă, lăsându-și capul pe spate, trase cu lăcomie ultima înghițitură, pălăria-i plană ca un vultur dresat, oprindu-se pe cimentul îmbibat de scursorile primăverii noi, de praf și de tot ce poate lepăda omul din buzunare, sacoș, portbagaje etc. aruncă sticla în mormanul de gunoarie de lângă o magazie, sperând cățelandri ce se jucau cu florile rămase neculese de jos. Unul din ei îi apucă pălăria, înconjurându-i în salturi mici într-un joc comic. Lumea se oprea savurând micul spectacol.

Veronel alerga să-și recupereze bunul pierdut, cu cât îi era mai mare înverșunarea cu atât era mai caraghios. Călca, florile scăpate, în picioare, se împiedică, răsturnând valiza, reechilibrându-se cu greu. Situația deveni ridicolă, pietări se distrau pe seama lui, nu știam cum să aplanez situația, salvarea veni din altă parte: „Coane Duma, coane Duma, ce-i cu dumneata, ce cauți aici, unde pleci, unde-i coana Titica? „Lăptăreasa blocului, sesizând situația, îi recuperă pălăria, o șterse cu grijă de praf, îi aranjă haina: „Toate ar fi fost la locul lor, băutura asta, biata coană Titica... Veronel scoase teancul cu bani, la care lăptăreasa și spectatorii rămăseseră ca hipnotizați. La foamea ce făcea ravagii, sulul de bancnote constituia o mică avere. Îi întinse una din ele, la nimereală, pentru meritul de a-i fi salvat prețioasa sa pălărie, pe

care încerca să o aducă la forma inițială, fără succes deplin, la care curioșii își arătară danturile de un alb îndoielnic. Privi cu tristețe florile căzute, dezfoliate, apoi deodată smulse valiza cu furie, îi făcu semn cu mâna, o luă prin mulțimea rămasă perplexă, dispărând după o tarabă.

La un moment dat, nu mai ai unelte cu care să poți măsura timpul, acesta devenind o structură nedefinită în care te miști, fără busolă, întâmplarea devenind factor esențial în clarificarea, eradicarea unor stări de fapt. De la întâmplarea amintită trecuseră câteva luni. Mare i-a fost surpriza când într-una din dimineți, trecând prin același loc, se împiedică de ceva nedefinit, minge, șapcă, pălăria lui Veronel zdrențuită. Nu existau în oraș două pălării identice. În locul în care scăpase buchetul de garoafe reuși să o identifice. Un gând negru îi incolți în minte, oricum făcea parte din elita boemei din oraș, fost coleg de bancă în liceu, se întâmplase ceva mult mai grav decât se arăta la suprafață lucrurilor. N-a fost să fie chiar așa, contrar prezumțiilor sale, fapt care îl mai liniștise. A aflat că Veronel vânduse locul de veci, cavoul, cu basorelieful în stil clasic, statuie, comandate de înaintașii familiei Titicăi unui sculptor recunoscut. Totul i se părea neverosimil. În discuțiile adolescente pe care, vrând-nevrând, nu le putea uita, idealul era punctul spre care trebuiau să înainteze clipă de clipă. Ceea ce îi scosese din deseale impasuri suflați sau ideatice. Îmi amintesc de talentul cu care el recita sute de versuri, neverosimil, părea atunci o altă ființă, așa transpus în reliefuri de umbre și lumini, veșnic îndrăgostit: „Între cântecul tău de ieri/și cel de azi/ e toată viața mea...”.

Desigur, era o salvare doar de moment, destul pentru a-și continua drumul.

Descurcâreț, vânduse cavoul la un preț bun. Banii îi cheltuise cu o dansatoare amatoare, care îi sucise mințile. Fu lăsat în stradă, mai mult mort decât viu. De către așa-zisul văr al ei, cu buzunarele goale, cu îmbrăcăminte ponosită, cu măsura mai mică și cu strania pălărie împodobindu-i chipul învețit.

Ajuns din nou acasă, cea mai mare pedeapsă pentru el fusese faptul că Titica îi aruncase pălăria pe fereastră, de la etaj, sub privirile-i disperate. Când acesta se dezmetici de-a binelea, socoti că i-ar păta onoarea, și așa întinată, dacă ar mai continua alături de ea cu faptele sale extravagante. Ar fi distrus-o. așa că își luă ultima sa proprietate, valiza din timpul studenției, purtată prin trenuri, stații, odăi închiriate, aruncă la întâmplare, haină, pulover, cămăși, pânze pictate, câteva cărți de poezie, luă un Luchian de pe perete, îl înveli într-o coală albă legându-l cu sfoară, goli sticla de jumătate de vișină, impresionat de lacrimile loiale sale partener, care îl implora să-și vină în fire, pentru că a ajuns la „vârsta înțelepciunii”, se înclină în prag, apoi cu o voce tulburătoare, voce cu care o cucerise cândva, declamă:

„Mă opresc în fața unei uși deschise
care vine plutind ca o aureolă
de sfânt
sărut mâinile, iubita noastră!
ce mai faceți?
Dar ea râdea pentru că
nu mai era de mult acasă”

Exploatandu-i slăbiciunea, ea rămase nemișcată la schimbarea de decor. Veronel se strecură cu abilitatea de felină ca în filme din apartament.

Când Titica se deșteptă, în brațele vecinei și bunei sale prietene, o profesoară de engleză, văduvă, care asemenea unei surori de caritate, o salvase de atâtea ori, aceasta încercă să o calmeze „Liniștește-te o să-i treacă, doar știi cum e, un copil bătrân cu suflet prea mare, o să-i vină mințile odată și odată, o să revină, o să-l punem cu botul pe labe”.

Pe Veronel nu l-a mai întâlnit. A aflat însă de ultima sa ieșire. După plecarea vijelioasă din spațiul conjugal, după o băută cruntă, drept răzbunare, se instală în atelierul unui amic, pictor, care tocmai plecase pentru o perioadă la niște rude în Franța. Luă bani buni pe tablou, prin filiere necunoscute de ai săi își făcu rost de o șapcă rusească, veche autentică de revoluționar, dădu zvon că e chiar una din șepcile lui Lenin, purta o barbă asemănătoare lui Ilici, îi imită gesturile, folosind cuvinte rusești, pe alocuri se declară urmaș al ideilor lui Lenin, al unui comunism pur care ar salva lumea dacă ar fi aplicat corect.

Își adună prietenii, cunoscuții, le vorbi despre egalitate, speranță, fraternitate, declama versuri din marii poeți revoluționari, își alcătui un comando de care era însoțit prin birturi, gări, locuri de adunare. Cu cât vorbea mai convingător despre o lume mai bună, cu salarii egale, iubitoare de semeni, de artă, o lume religioasă, purtând aceeași îmbrăcăminte, având aceleași tipuri de locuință, ba mai mult, susținea ideea că în viitorul apropiat oamenii se vor salva folosind resursele oceanului, ale mărilor, și că viitoarele locuințe vor fi submarine, cu cât vorbea mai convingător, ca apostol al vremurilor viitoare, cu atât trecea amuzamentul unora dintre ascultătorii neconformiști, mai ales când dintr-un sac, dădea drumul unor porumbei albi, ce se zbăteau prin aerul vâcos, cu iz de rachiu ieftin, prin fumul gros, lovind cu aripile lustrele afumate ce se clătinau, deformând, mișcând umbrele, luminile, pe pereți, pe tavan, pe chipurile nedumerite, obosite, atinse de alcool, apoi ușa deschizându-se, porumbeii năvălind spre cer. Totul se termina cu o „Internațională”, cu hohote de râs, cu o băută colectivă, cu mulțumirea barmanului de a-și umple sertarele tejghelei cu bani.

Când ieșea de la o acțiune similară, câțiva huligani, prea bine clădiți pentru un om obișnuit, îl înconjură, doborându-l pe trotuar, lovindu-l fără milă în fața discipolilor, care se împrăștiară, făcându-se nevăzuți. Ca la o comandă o dubiță îl transportă într-un necunoscut.

Vrând-nevrând, drumurile sale se mai abătura, fie zori, fie noapte, prin piața cu flori. Înainte, când trecea trist, absent, privind vitrinele sărace, locurile iluminate ca într-o altă lume, florăresele, pietarii, se trezea la realitate, pulsul îi revenea, zarzavagii, reclamele din piața vecină, până și coroanele pentru morți, dădeau tensiune vieții. Acum, de câte ori traversa piața, se oprea într-un numit loc, din reflex, unde cățelandrii deveniseră câini, le arunca bucăți de salam, pâine, din umbră se iveau alții cățelandri înfometați, năpustindu-se asupra lor. Își aprindea o țigară, meditănd asupra întâmplărilor trecute, viitoare, vedea foștii cățelandri înconjurând spațiul, pe Veronel alergând din răspuțuri să-și recupereze pălăria pierdută pe veci, cercul ce se strângea împrejurul lor, amețindu-l în cursa fără ieșire. Își amintea, Veronel recita adesea dumnezeiește:

„Unde-i fructul acela de rodie
a cărei boabă sunt?
Unde-i pepenele de demult
a cărei fecioară sunt?
De ce m-a spintecat
taișul cuțitului de-argint?”

Haita de câini dispărea în altă direcție. Zumzetul pietarilor spărgea tăcerea ucigătoare, cine mai avea timp să sesizeze contractarea timpului, o luă discret spre poarta cu ieșire unică, prin care era obligat să treacă. Soarele își desfășura petalele peste lume, părea o uriașă garoafă, așa plutind deasupra pieței.

Salonul Național de Artă Naivă *Înviere și Lumină*

Ca în fiecare an, iubitorii artei naive au putut fi prezenți, în *săptămâna mare* a Sfințelor Sărbători Pascale, la vernisajul celei de-a IX-a ediții a Salonului Național de Artă Naivă „Înviere și Lumină!”, derulat prin programul „Innocens”, expoziție ce va fi pe simeze în perioada 11 aprilie - 22 mai 2012

La această manifestare desfășurată sub egida Consiliului Județului Galați și în parteneriat cu Protoieria Galați și Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Galați, au participat, pe lângă pictorii și iconarii deja consacrați și pictori naivi și iconari care au expus pentru prima

oară pe simezele instituției noastre.

Invitației instituției noastre, au răspuns Centrele Culturale Județene din Giurgiu, Timișoara, Caraș-Severin, Bacău, Iași, Brăila, București, și Galați.

Juriul alcătuit din oameni de specialitate, cu o bogată experiență în ceea ce privește arta plastică în

general, pictura naivă și icononografie, precum și în realizarea de expoziții naționale și internaționale: **pc. pr. Ionel Eugen BURUIANĂ** (Protoieria Galați), președinte,

Mariana BURUIANĂ (Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Galați), **Ioan MĂRIC** (pictor naiv) din Bacău, **Olimpia ȘTEFAN** și **Ionuț MITROFAN** (Catedra de pictură și Arte plastice a Școlii de Artă a CCDJ), și **Anișoara ȘTEFĂNUCĂ** (șef Secția Cercetare, Conservare și Valorificare a Creației și Tradiției Populare a CCDJ Galați).a acordat următoarele premii :

Artă Naivă

– premiul I - Maria Margoș-Bacău- lucrarea „La fântâna lui Mitică”; – premiul III - Mircea Cojocaru-Galați - lucrarea „Nuntă în sat”; –premiul III - Catinca Popescu - Bacău - lucrarea „Visătoarea”

Icoană

– premiul I – Gheorghe Părăscan - Bacău, lucrarea „Răstignirea” - icoană pe lemn; -

premiul II - Adina (Ștefănescu) Bobu - Brăila, - lucrarea „Înălțarea Domnului” - icoană pe sticlă

Sculptură

– premiul II – Iulian Buduru – Giurgiu – lucrarea „Iisus cu coroana de spini”

– premiul II – Costel Tănase - Iași, lucrarea „La arat” - basorelief

Premiul acordat din partea Protoieriei Galați, în valoare de 400 lei: - icoană pe sticlă „Judecata” - Dănuț Lificiu - Galați

Premiul acordat de Direcția pentru Cultură și Patrimoniul

Național Galați, a constat în acordarea unui bilet pentru un sejur la munte pentru 2 persoane.

- icoană pe lemn - „Sfântul Nectarie” - Mariana Șavlovschi - Galați, elev Clasa Pictură a Școlii de Artă a CCDJ.

Diplomă pentru promovarea valorilor culturii populare - pentru grupul folcloric din satul Odaia Manolache,

comuna Vânători, coordonator grup Ecaterina Hulea.

Totodată, în aceeași zi și pentru aceeași perioadă de timp, la Sala Rondă a Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați, a fost vernisată expoziția personală de excepție a pictorului naiv **IOAN MĂRIC**, ce include lucrări realizate în ulei pe pânză, într-o tușă inconfundabilă a autorului.

Expoziția de autor a pictorului naiv este premiul oferit de CCDJ, în cadrul ediției a VIII-a Salonului Național de Artă Naivă „Înviere și Lumină!”, 2011.

Secția de Cercetare, Conservare și Valorificare a Creației și Tradiției Populare

Constantin Tănase

AGRONOMUL (I)

„O asemenea liniște confuză, ca un fel de solitudine, de-a dreptul îngrijorătoare, nu se mai pomenise vreodată în impunătoarea clădire a marelui trust de presă. Pe holurile și coridoarele simbolului atotputerniciei, peste tot, o tăcere neobișnuită pentru acea parte a zilei.”

Într-o încăpere, doi inși, de o parte și de alta a unei mese, păreau a pune ceva la cale, însă atitudinea lor dădea de înțeles că se complăceau într-o ireductibilă divergență. Unul se lamenta că „Timpul, domnule, timpul ăsta... Ori trece prea repede încât nici nu-ți dai seama când se luminează de ziuă, se înserează, înnoptează și așa mai departe, ori stă pe loc înțepenit de te scoate din minți când aștepti să se întâmple ceva...” „Bos” se auzea timid glasul celui alt. „Să nu ne pierdem cu firea. Am un om la fața locului și... problema e ca și rezolvată. Să fim calmi.” „Calmi. Calmi zici?! Te rog să termini cu porcăria asta - *bos*. Ce-i aia *bos*? Nici măcar *șefu* nu admit. Eu sunt domnu’ Tibi pentru toată lumea, așadar și pentru dumneata.” „Daaa, domnule.” „Domnule Tibi. Și încă ceva: renunță la ploaia de epitete gen: *îngrijorătoare*, *neobișnuită*, *impunătoare*, *marelui trust* etc. pentru că nu au niciun rost. Dacă nu știai îți spun eu: cititorul caută faptul concret, informația crudă, nu-l interesează adjectivele.”

Firește că partenerul de dialog încerca să motiveze, să explice, în ultimă instanță - să protesteze, însă zisul domn Tibi, prin autoritatea poziției sale, se manifesta inflexibil, intransigent, intolerant față de orice concesie, îngăduință sau compromis. Regulile erau clare și verificate de o practică îndelungată. A le ignora însemna abandonare, abdicare, începutul sfârșitului. Expierențele sunt bune și folositoare, dar locul lor este în laborator. Aici, pe terenul permanentei confruntări, al competiției acerbe... „Dumnezeule Mare,” zise el și se opri ca pentru a se uita în urmă. „Chestia e contagioasă. E ca o molimă, ciuma figurilor de stil gratuite. Dacă nu ne opunem cu fermitate suntem pierduți.” În acest timp, partenerul de dialog apostrofat (era limpede acest lucru), pentru că se lăsa prea ușor sedus de strălucirea superficialității, îl privea cu indulgență. Apoi s-a auzit telefonul acestuia din urmă.

Suna omul de la fața locului. După o convorbire destul de scurtă, a privit pe fereastră (probabil cerul, pentru că altceva nu se vedea) și abia într-un târziu a rostit, după cum îi era obiceiul, potrivit locului ocupat în ierarhia trustului, timid și cu oarecare reținere:

„A scăpat și de data asta.” Domnul Tibi se cufundase în cercetarea unui vraf de hârtii, așa cum făcea deseori, spre mirarea și chiar exasperarea colaboratorilor, subalternilor sau partenerilor întrucât avea la dispoziție, din belșug, computere, *net* și toate facilitățile posibile conferite de *IT*. „De ce mai irosiți hârtia,” îl întrebau unii și alții. „Pentru că e mai sigură decât orice memorie electronică,” răspundea vizibil indispus și în cele din urmă l-au lăsat în plata Domnului, convinși că trecerea timpului, de inconsecvența căreia se plângea permanent, îl va îndruma pe calea cea dreaptă.

„Domnule Tibi,” insista apostroful - partener de dialog. „A scăpat și de data asta.” Domnul Tibi a ridicat privirea alene de pe hârtiile sale și a zis cu amărăciune că „Nu mai avem bărbați destoinici în țara noastră, care să pună la punct un escroc patentat.” Următorul interval de timp (inconsecvent în trecerea lui, potrivit părerii domnului Tibi) s-a remarcat prin tăcerea protagoniștilor acelei scene efemere, deoarece, probabil că niciunul din ei nu avea vreo idee despre ce s-ar fi putut spune cu oarecare substanță, temei și motivat. Și aceea starea ezitantă s-a prelungit până când, dintr-o dată, clădirea marelui trust parcă s-a însuflețit. Toți cei cu activități de teren au împânzit redacțiile, birourile, sălile de *briefing*, bufetul, biblioteca, în general tot ce până atunci fusese pustiu.

Și nu doar cei din teren au năvălit ca o hoardă migratoare în căutarea unui spațiu de statornicie, dar și cei cu activități sedentare au ieșit la iveală ca și cum până atunci stătuseră pitiți pe undeva. Obișnuita vânzoleală și vacarmul cotidian reîncepură. Pretutindeni comentarii în legătură cu modul lamentabil în care autoritățile au pierdut războiul judiciar purtat împotriva unuia poreclit *Agronomul*.

„Tipul s-a aciuat destul de discret într-un sat din apropierea marelui oraș (atenție, nu în marele oraș unde, în ciuda unor mentalități, posibilitățile de reperare sunt multiple) și s-a apucat de agricultură...” era una dintre tâlcuiri, făcută la repezeală și cu ignorarea exigențelor domnului Tibi în privința folosirii chibzuite a epitetelor. „La început a făcut-o la scară redusă, desigur ca să nu bată la ochi. După aceea s-a extins într-o asemenea măsură, încât adversarii (concurența, ar spune unii) au zis că nu pot fi ocolite nicicum unele întrebări, absolut raționale, cum ar fi cele în legătură cu proveniența resurselor financiare. „Nuuu, domnilor,” tălmăcea un altul. „Omul i-a deranjat pe cei de la putere și ăia vor să-l scoată din ecuație. Alții au făcut-o mai abitir decât el și nu i-a verificat nimeni, necum DNA-ul sau DIICOT-ul sau, mă rog, serviciile, care, după cum se știe acționează...” „E clar că a incomodat vreun grangur, sau mai mulți și acum îl vânează.” „N-o să spuneți că insul ar fi curat ca

lacrima sau că e ușă de biserică. S-avem rezon. Vă amintiți, cred, cum s-a pus pe cumpărat terenuri la prețuri derizorii, profitând de situația deplorabilă a țaranului român. N-a ținut cont de nimic. Unii au rămas pe drumuri, întrucât i-au vândut tot ce aveau, iar cu banii căpătați de la el au trăit două-trei zile, nu mai mult. Chestia era cât se poate de vizibilă, oamenii trebuiau să fie siliți de situație să muncească pentru el, adică să-i exploateze de două ori. Vă imaginați că nici Karl Marx nu s-a gândit la așa-ceva? „Haida-de! Ce facem acum? Ne întoarcem de unde am plecat, ce dracu... Doamne, iartă-mă!”

„Deocamdată, un lucru e stabilit: Agronomul nostru a venit aici direct de la pușcărie. Cum s-ar spune, e recidivist. A stat la răcoare pentru escrocherie... Și falsuri.” „Vedeți? Aici greșește statul român. Aștia nu trebuie băgați la pușcărie. Se irosează banii contribuabilului pe fundul lor, cazare, mâncare, condiții civilizate (televizor, net, etc.), ba uneori CEDO obligă sus-zisul stat să le plătească zeci de mii de euro, daune morale, pentru că li s-au încălcat drepturile, demnitatea și celelalte.” „Nu discutăm despre asta acum. Se știe că omul a urmat facultatea de agronomie, a și lucrat un timp în domeniu, suficient ca să dobândească deprinderile necesare, dar, după cum vedeți, a frecventat și alte universități.”

La bufet, unde băuturile alcoolice constituiau un compromis administrativ, opiniile erau mult mai lejere, despovărate de orice constrângere, pline de franchețe. Se vorbea cu un fel de simpatie despre aventurile individului considerat, la data aceea, inamicul public numărul unu și ținta predilectă a respectabilului trust. „Știți de ce s-a făcut agronom și nu altceva, deși avea numeroase alte talente?” întreba unul convins că nu va primi răspunsul potrivit, întrucât doar el era la curent cu respectivul detaliu. „Știți că a trecut bacalauratul cu nota maximă, ceea ce l-ar fi îndreptățit să-și aleagă oricare altă facultate mai de soi?” Rumoarea izbucnită ca o explozie printre damfurile de țării, bere, vermururi și câte or mai fi fost a acoperit cele două, trei cuvinte din urmă, astfel încât cel ce le rostise a socotit că se cuvenea o rectificare. „Voiam doar să spun că în timpurile noastre, adică în situația în care ne aflăm, vedeți cu toții în ce hal a ajuns agricultura noastră...” „Da, da, cunoaștem, prietene. Nu te mai obosi. Mai lasă-ne să respirăm și noi.”

Și totuși, în acel talmeș-balmeș se ascundea un sâmbure de adevăr. *Agronomul* nu s-a putut înscrie la facultatea pe care și-ar fi dorit-o din simplul motiv că era orfan, nu avea părinți (nu-i cunoscuse vreodată) și, prin urmare, era sărac lipit pământului. La agronomie l-a îndrumat și apoi l-a susținut materialicește și

moralicește o văduvă, învățătoare de țară al cărei bărbat fusese inginer agronom pe vremuri, la un IAS. Cei doi, învățătoarea și inginerul, n-au avut copii, așa că e lesne de intuit ce imbolduri au determinat-o pe învățătoarea de țară să-i acorde protecția ei și, mai cu seamă, să-l țină la facultate. Cât despre gândurile celui ce, nu peste mult timp, urma să înfunde pușcăria se puteau croi tot felul de supoziții. Însă oricât s-ar fi străduit făuritorii lor să le dea o aparență de diversitate, ele aveau un ce comun, plictisitor și, se înțelege, neatractiv. Spre exemplificare, indiferent de cum o brodeau și o suceau autorii editorialelor, rezulta același lucru expus cu firavă maliție: omul a îmbrățișat știința agriculturii așa cum ai îmbrățișa o femeie trecută, ca unică modalitate de a te salva de la pieire. Numai că la o analiză atentă, orice cunoscător al acestei vieți, cu un pronunțat caracter provizoriu, descoperirea cu ușurință că *femeia trecută* i-a fost mai mult decât o susținătoare, prietenă, amantă sau iubită, după cum insinuau pretenșii analiști ai trecerii noastre de la un capăt la altul al dăinuirii terestre. I-a fost un fel de ideal, aspirație sau, cine știe, paradigmă a iubirii. „Ei, ei,” făceau cârciogarii, „Sigur că ajungând aici putem pune problema despre care iubire ar fi vorba, dar asta numai așa, la modul abstract, conceptual, altminteri iubirea fiind unică și indivizibilă.” Și tot ei continuau, cu destulă mărginire, indolență și invidie, cum că n-au mai văzut, într-un cadru normal, firește, ca unul de doar 19 ani să se amorezeze lulea de protectoarea lui de 39 de ani. „Ba chiar mai mult. E posibil să fi avut pe puțin 41 sau 42 de ani la vremea aceea.” În fine, era vizibil, și băutura contribuia din plin la lucrul ăsta, că fiecare dintre ei s-ar fi dorit în pielea celui tânăr abia ieșit din adolescență, înfruntând vicisitudinile vieții cu aplombul celui care simte că victoria îi va surâde în curând.

(Va urma)

Mădălina Vieriu-Berzentu * *Trecere I*

Lumi paralele

(urmarea de la pagina 11)

Proză

Încerc poarta. Nu e închisă cu cheia. În curte domnește dezordinea. Pisicile năvălesc și se freacă de picioarele mele. Găinile umblă libere, tocmai jos, în fundul curții. Barca e pe uscat și e plină cu apă de ploaie. Trei cârlige colorate diferit atârnă simbolic pe sârma de rufe: roșu, galben și albastru.

Nu înțeleg nimic din ce bâiguie tata. Nu s-a bărbierit de două săptămâni. Arată ca Robinson Crusoe. Îl examinez cu atenție. Pare că nu are nimic, exceptând faptul că nu vorbește coerent. Zeci de foi de hârtie sunt înșirate prin casa dărăpănată. Îl iau la Galați. Și-o fi pierdut mințile în pustietatea asta! Adun și foile de hârtie.

Traversăm Dunărea cu același bac gol. Același cerșetor mușcă din același covrig plasticat.

*

Tata e la spital acum. Îi fac investigații. Nu i-au găsit nimic. Articulează cuvintele, însă nu sunt cele obișnuite. Nimeni nu înțelege ce vrea să spună.

Hârtiile de la el le-am abandonat în portbagajul mașinii. Într-una din seri le iau sus în casă și mă uit pe ele. E surprinzător. Totul e altfel, și totuși coerent, acolo: curtea fusese curățată, găinile băgate în coteț. Cică nu îi răspundeam la telefoane! Nici eu, nici mama. Se plânge că n-a primit de la noi niciun telefon timp de două săptămâni. Ultima dată se bărbierise cu două zile înainte. Nu avea de unde să aibă o asemenea barbă! Până și intrarea mea pe ușă e consemnată, chiar și felul în care au năvălit mâinile pe mine.

Peste câteva zile e cu noi la masă. De câte ori vrea să se exprime, îi dăm o foaie de hârtie. Prima dată mi-a scris el: „Acum sunt într-o lume paralelă! Ce zici de asta?” „Păi ce să zic, tată”, i-am scris, „e liniște acum! Ai inspirație?” „Deci există lumi paralele! Ți-am spus eu că te manipulează ăștia.” „Care ăștia, tată?” „Vorbele. Gălăgia. Tam-tam-ul. Televizoarele. Ne dau gălăgie să ne prostească. Băi, eu am descoperit scrisul acum”, îmi scrie. „Spre diferență de tine, eu acum simt că lumea literelor există efectiv, fără să fi citit vreo carte. Dar să vezi ce carte o să-mi iasă! Eu nu-s sclavul lecturilor, ca tine! Eu îmi las spiritul liber!”

Plec prins în mreaja treburilor. Am înțeles totul. Sunt sigur că-și va reveni. Mimează cu brio, i-a păcălit până și pe doctori. E un spirit fantezist: a vrut doar să-mi dea o lecție.

Ce frumoasă nebunie!

(urmarea de la pagina 7)

interesant, condiția fizică excelentă, să-i poți oferi libertatea în educația morală și religioasă... Decupate din strămoșia modelului comunist și scuturate de limbajul de lemn care împietrea orice ideal și domolea pasiuni sau speranțe, ideile lui Rousseau sunt încă frumoase precum întoarcerea în copilărie. Și, abia acum îmi dau seama, mi-au ușurat relația cu elevii, atâta cât a fost ea în viața mea, m-au reîntors mereu către oameni ca înspre o fântână a copilăriei. Trebuie numai să cauți și undeva, în adâncul fiecăruia dintre noi, găsești izvorul purității. Sună destul de pășunist, dar sunt din ce în ce mai sigură că e adevărat. Și tocmai de aceea nu ne place să recunoaștem. E mai ușor să ne dăm de trei ori peste cap devenind intelectuali rasați, cu pretenții și să îmbătrânim brusc după primul masterat.

Dar timpul se răzbună. Orice faptă bună - iar ideile pedagogice ale lui Rousseau se înscriu în istoria faptelor bune - nu rămâne nepedepsită. Controversa creată de cartea cu Emile îl obliga pe J.J. să fugă în Elveția. Iar individul, filozoful care a îndrăznit să spună: „Omul s-a născut liber dar pretutindeni el se găsește în lanțuri” („Contractul social”), n-a funcționat deloc precum un ceas elvețian.

După ce a scris, a călătorit, s-a stabilit la Paris, i-a învățat pe polonezi cum să guverneze, l-a ajutat pe Diderot să scoată vestita Enciclopedie, a influențat toată gândirea pedagogică din secolul al XVIII-lea până astăzi, Jean Jacques Rousseau, acest spirit enciclopedic, a murit nebun. Nebun de legat. Dar ce frumoasă nebunie, de vreo 300 de ani, ne tot paște la auzul acestui nume... Jean Jacques Rousseau!

încăperi fără sfârșit

despre scriitori... la radio

noi suntem oameni, îmi zic în fiecare dimineață.
bem cafeaua și ascultăm melodii îngânate de niște
porumbei. privim în televizor ca și cum am privi
în ochii unui prieten și ne dăm seama că suntem
singurele viețuitoare care râd în fața simulacrului.
nu-i așa că înainte să ne urcăm în taxi ne uităm
în pământ și apoi de după parbriz afișăm o solitudine
față de cer? *grăbește-te!* se aude într-un difuzor
scriitorii au început să se îmbrace cu saci de rație. sunt
atât de relaxați încât toate păsările s-au dezbrăcat
complet. dar cel mai tare e că sunt dispuși să-și
legene clipa morții într-un pahar de cola, pe care
oricum îl dau pe gât. ei trag de fermoar și curge iarbă.
ei merg pe stradă și preiau controlul asupra iubirii.
ei merg în cimitire și fac trafic cu moartea.
ce tare trebuie să fie, îmi spune șoferul.

încăperi fără sfârșit

în fiecare zi văd de la fereastra mea
cum vântul strălucește ca un șold de femeie.
acum, să fim sinceri, nimeni nu a știut
până astăzi acest lucru, nimeni
nu a știut cât de răpitor și enervant
e aerul care ne mănâncă de vii

la radio mă ascult pe mine
imitându-l pe Nea' Gicu, pensionarul
al cărui băiat medic chirurg atașează
sâni de mandarine femeilor fără ocupație.
Gicu e aplaudat în fiecare dimineață
de somnambulli care intră în direct
la *revista preseii*. el îmi face jocul
îmi îngăduie să las în eter cuvinte
despre orice. și vorbesc
vorbesc despre snobismul din
literatura română, vorbesc despre
postmoderniști de crin care au adus
în poezie garsoniera cu cele mai

Paul Gorbun

multe sloganuri despre Dumnezeu,
vorbesc și despre sursa mea de inspirație
o pasăre cu muștrări de conștiință.

simt uneori că în inima soarelui
sunt toți oamenii care și-au ieșit
din viață. de aceea când ajung la șase
salut ilegal pământul și scot din buzunare
spiritul lui acoperit cu funingine albe

păsări răpitoare & rugăciuni virgine

e evident că în lumea aceasta
femeile sunt un fel de păsări răpitoare
agresive ca și literatura în care
își cuibăresc fundurile dumnezeiești
cu toată dragostea lor
țin sub gingii boarea masculină
și alte acte de cultură
au tot timpul lacrimi în arsenal
cu care prind suflete verzi
le vezi cum fugăresc morții
din case folosind numele Precistei
au și sânge de lapte
în corpurile lor plutesc în sus
oameni zemoși precum o salcie
la picioarele lor de lup
se întind pe cearceafuri
fără explicație bijuteriile poeziei
sexul lor nu dă niciodată greș
nu se devalorizează
precum amorul tolerat
al vreunui autor
e evident că în lumea aceasta
femeile sunt un fel de păsări răpitoare
de iunie care în literatura de decembrie
cu palmele lor unite
se suprapun cu toată dragostea
ca niște rugăciuni virgine

postmodernismul e un supermarket
lui daniel corbu

postmodernismul e un supermarket
în care cuvintele au coduri reci de bară
așadar toți se înghesuie la oferte
la tot ce e mai ieftin și se mestecă repede
în postmodernism intru ca într-un lift
și fac o inspecție vieții noastre nemuritoare
postmodernismul e un saxofon
care seară de seară violează un demon
despre care a doua zi se scrie
în prima pagină a revistelor de cultură
postmodernismul nu ratează nicio suferință
în sec face cruce și pune o pâine cât
un soare (ca un bacșiș) la picioarele Creatorului
iată ce este postmodernismul un manechin pe care
câinii îl latră o mașină cu faruri fosforescente
care prin calea lactee trece ca un clip publicitar
în care ni se spune că și horoscopul e acum la ofertă
zi și tu dragă daniel dacă viața nu-i o ocazie

Cătălin - Mihai Ștefan

Povești pentru copiii mari de la oraș

Prima

Într-o zi i se spuse privighetorii
să iasă din basmul lui Andersen în care se născuse
și să zboare la un împărat care se lupta de ani de zile
cu armata sa împotriva altui stat.
După ce-o ascultă acesta avu ideea să plece la război înarmat doar
cu ea.
Față-n față cu inamicii săi a pus privighetoarea să cânte;
de după umerii soldaților au răspuns alte privighetori
apoi s-a lăsat peste toți pacea.
Cu timpul acest fapt a fost oarecum uitat, adică răstălmăcit
și oamenii au inventat avioanele cu care
distrugeau state la fel de mici precum cel aflat în uitare.
Numai că, odată, în timpul unui raid,
în dreptul lor a apărut un stol de privighetori
care se azeau din cer precum clopotele lui Lars von Trier
în *Breaking the Waves*
și pe pământ au început să cadă ca niște fulgi
părinți înviați, buchete de flori, case de turtă dulce
și o pace ca de basm încuiat undeva
și lăsat să se rescrie când este uitat.

A doua

Odată, în fața blocului meu,
s-a făcut o seară în care ne-am oprit jocul de fotbal
ca să urmărim pentru prima dată sărutul unor tineri
scoși afară dintr-un film unde se pare că nu mai încăpeau,
pe locul unei mașini vechi proaspăt dispărute de lângă un tei.
Ne-au urmat toți vecinii și s-a făcut atât de liniște
că nu se mai vedea nimic în jur
ci se-auzea, ca în pământ, doar foșnet.
Totul a ținut astfel până când părinții lui au refuzat-o ca noră -
ai ei n-aveau bani, nici mașină
și nu plecau pe Transfăgărășan în concedii,
iar ea oricum nu putea rămâne-nșărcinată la nici o altitudine.

Băiatul de jucărie, botezat cu numele iubitului,
într-o zi dispăru de pe măsuta din salonul unde ea exersa fertilitatea
și se căsători cu alta care-avea tot ce se cere de-obicei
într-un sat cu ulițele pe verticală.
Ea a făcut la fel cu unul care-o bătea.
S-au reîntâlnit pe niște holuri,
el vânat la față, ea neîubită, ambii divorțau.
Apoi au venit la noi acasă
de le-am arătat biblioteca făcută la cererea mea
din teiul din parcare.
Nunta n-a durat nici măcar o noapte,
ea tot n-a putut face copii,
dar și-a dorit atât de mult încât
tata a lăsat-o însărcinată pe mama.
Eu am zăbovit cu părinții lor să le număr

firele de păr alb, tot mai puține.
Acum trebuie să fie-adolescenți
cufundați într-o tăcere cu foșnet
ce se-arată la sfârșitul oricărei povești terminate cu un sărut
dat de el ei în dreptul unui geam prin care îi vede și acum,
la fel de tineri, toată lumea adunată ca într-un balcon uriaș.

Programul Cănaclului literar GO! (The Godfathers of Oblivion)

Vor lectura după următorul calendar:
-7 mai (Ioana Andrada Tudorie - poezie
și Elena Cătălina Deca - teatru)
-21 mai (Nicoleta Onofrei – poezie și
Claudia Samoilă)
În zilele de 11 iunie și 25 iunie vor fi
invitați să lectureze Simona Toma,
Marina Stan, Leonard Matei și
Octavian Miculescu, urmând să confirme
participarea.

O poetă care locuiește frumos pământul: LILIANA URSU

În fața oamenilor buni ușile se deschid singure

Interviu

„Poetul este singura ființă care își poartă inima în afară de sine” spunea spiritul luminat dar cu destin tragic Lucian Blaga.

Iată că în curgerea timpului o Doamnă a Poeziei căreia îngerul păzitor i-a dat poruncă divină „Să te faci negustor de lucruri înalte”, Liliana Ursu, vine să confirme prin exemplificare zicerea aforistică a marelui cărturar creștin. Pentru că inima sa nu îi mai aparține, îi este dăruită Ziditorului și celor ale Sale; oamenilor care „locuiesc frumos pământul”. Prin credința și gândul său bun infuzat în scrisul, în graiul și fapta sa poeta „face să rodească sămânța binelui în om”

Bucurați-vă Doamnă Poetă că aveți cheia tainică de a ști să dați vieții un sens, să dați vieții o motivație. Primește cititorule ca pe o ofrandă, acum la Marea Înviere starea poetei Liliana Ursu și învie și tu cu El.”

Tănase Dănilă: *Distinsă doamnă Liliana Ursu, cu siguranță gândurile dv., o poetă atât de sensibilă și aflată într-o relație specială cu Divinitatea vor fi primite ca pe un dar de cei însetați de bucurii estetice într-o lume atât de supărată. În uvertura dialogului nostru vă întreb: Ce mai faceți în plan literar, ce desfășurări intime vă oferă urcușul dv. spiritual și de ce numele dv. a căpătat o extensie mult mai mare pe alte meridiane, în special în America, decât în propria patrie? Întrebări în cascadă, veți spune.*

Liliana Ursu: O carte nouă, tipărită, e întotdeauna o mare bucurie „Grădina din turn - Der Garten im Turm” apărută la sfârșitul lunii februarie la InfoArt Media Sibiu, 2012, e un volum bilingv beneficiind de tălmăcirea în limba germană a 40 de poezii inedite, traducere realizată de Beatrice Ungar care mi a însoțit versurile și cu 12 fotografii splendide ale Sibiu-lui medieval încă atât de viu în orașul meu natal. E de fapt o carte mai deosebită, poate fi privită și ca o carte-album fiindcă am ales și eu nouă fotografii de familie, bunici, părinți, eu la diferite vârste, care să-mi acompanieze discret poeziile sibiene.

La eschimoși există 36 de cuvinte pentru zăpadă. Ei bine, această nouă carte a mea cuprinde 21 de fotografii și 43 de poezii pentru cuvântul suflet !

Iar în septembrie anul trecut mi-a apărut și un nou volum de poezie la New York „A Path to the Sea” în traducerea lui Adam Sorkin și a poetei americane Tess Gallagher. Tocmai m-am întors dintr-un adevărat turneu poetic de două săptămâni în SUA în care am lansat această nouă carte în șase universități începând de pe coasta de est la Monmouth University și la Pennsylvania State University continuând recitalurile de poezie pe coasta de vest a Americii, în statul Oregon, la Pacific University, la Universitatea din Portland apoi la celebra librărie Elliott Bay din Seattle unde am lansat în toamna anului 1997 volumul meu de poezie The Sky behind the Forest publicat în Marea Britanie în traducerea lui Adam Sorkin și Tess Gallagher, și finalizând acest turneu poetic

la Peninsula College și la Raymond Carver Library în Peninsula Olimpică din statul Washington.

A fost un adevărat tur de forță dar care m-a marcat profund văzând dragostea de poezie de aici. Și poate cel mai emoționant moment a fost când un tânăr poet din nord-vestul american mi-a recitat câteva poezii din noul meu volum în limba engleză. Le învățase pe de rost.

Deci a meritat să traversez două continente și un ocean!

T.D.: *De ce cărțile unei poete ca Dv. cu o frumusețe*

lexicală și cu un mesaj atât de purificator nu sunt de găsit în librării și biblioteci?

L.U.: În ultimii 20 de ani am publicat doar trei cărți de poezie în țară și am tradus doi poeți flamanzi, Eryk van Ruysbeek și Anton van Wilderode și am cotradus trei antologii de poezie românească în limba engleză. În schimb am publicat cinci volume de poezie în SUA dintre care două bilingve, toate cuprinzând poezii inedite și beneficiind de traducerea unor mari poeți americani precum Tess Gallagher și Bruce Weigl sau a unor traducători de excepție precum Sean Cotter și Adam Sorkin.

T.D.: *Care sunt personalitățile cele mai accentuate care v-au influențat formația dv. umanistă?*

L.U.: O! Mă obligați să comit o nedreptate neputând să le evoc pe toate. Pe lângă cei enunțați anterior voi mai adăuga totuși câteva nume care-mi sunt o permanență în memorie pentru că au avut un efect mai apăsător în devenirea mea: Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Părintele Daniil (Sandu Tudor), Constantin Noica, Olga Greceanu, Bacovia, Rilke, T.S.Eliot, Sylvia Plath, Tvetaieva, Ahmatova, Robert Frost, Czesław Miłosz, Nichita Stănescu, Elytis, Seferis și lista mai poate continua.

T.D.: *Sunteți cunoscută ca o poetă într-o relație foarte puternică cu Divinitatea. Care a fost momentul astral al acestei iluminări - pentru că este o iluminare - a fost spontan sau a fost dobândit prin picătură chinezească?*

L.U.: La această întrebare aș dori să răspund cu cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur :

„Cu siguranță, fiecare dintre noi a fost adunat de Dumnezeu de la răspântiile vieților noastre, chiar dacă eram betegi la suflet. Să nu ne mândrim, căci chemarea este har al Domnului.”

T.D.: *În afara sacralității, viața omului este o irosire?*

L.U.: Desigur. Omul modern își petrece viața între grabă și relaxare, exilând bucuria în categoria amuzamentului, uitându-se pe sine, desacralizat își irosește viața, înstrăinat de Dumnezeu.

T.D.: *Într-o societate de consum, puternic tehnocratizată, omul nu vi se pare a fi tot mai ademenit de bunuri materiale și golit în spirit?*

L.U.: Din păcate așa este dar mai sunt destui oameni care încă mai locuiesc frumos pământul.

T.D.: *Ați călătorit mult, mai ales în America unde știu că țineți și cursuri universitare. Cum se manifestă comunitatea românească în interiorul ei, există relații armonioase sau și acolo sunt tulburări, intrigă?*

L.U.: Nu am avut aproape deloc contacte cu comunitatea românească în locurile unde am predat respectiv la State College, Bucknell University în Pennsylvania sau la Louisville în Kentucky fiindcă nu există o asemenea comunitate acolo.

T.D.: *Credeți că lumea, în general, și poporul nostru, în special sunt trăitori profunzi ai credinței sau mai mult mimetici? Credința se oprește la ușa Bisericii nu este o stare permanentă a*

omului? Atunci de ce atâta revărsare de vrăjmășie în ambiant? (iarăși aglomerație de întrebări).

L.U.: Nu, nu cred că sunt mimetici. Majoritatea sunt trăitori. Tocmai asta e frumusețea ortodoxiei trăirea ei, care este o stare permanentă a celui credincios. Cât despre vrăjmășie ea vine tocmai de la lipsa de credință, de la trăirea în uitare de Dumnezeu.

T.D.: *Cineva spunea, că mulți dintre noi oameni purtăm, ca pe o povară a ființei, încă de la naștere, complexul Cain. Ne simțim bine atunci când ne lichidăm semenii, când îi anihilăm. Cum putem să ardem acest cumplit păcat din noi?*

L.U.: Nu toți oamenii au complexul lui Cain. Iar atunci când unii oameni se bucură de răul altora înseamnă că s-au depărtat periculos de mult de Hristos. Remediul? Întoarcerea acasă a fiului risipitor. Căci numai „gustarea lui Dumnezeu” cum spune Ioan Scărarul îl face pe om să-și vadă nimicenia. Iar „calea celor drepti e ferirea de rău.”

T.D.: *Cei care ne conduc astăzi sunt oare posedați de complexul Cain?*

L.U.: Nu știu. Dar știu că dacă ar fi trăitori ai ortodoxiei ar fi împlinitori de destin românesc, făptuitori întru binele acestui popor fiindcă vor da seamă în fața istoriei și a lui Dumnezeu de faptele lor.

T.D.: *Pe lângă o stăruință în credință, poezia, arta în genere, are forța de a îmblânzi omul, de a-i calma contrarietățile interioare?*

L.U.: Credința, poezia, arta în genere fac să rodească sămânța binelui din om. Îl ajută să se refacă, să se întemeieze.

T.D.: *Dar lumea s-a depărtat tot mai mult de bucuriile estetice, se citește tot mai puțin, o imagine frumoasă, o armonie*

cromatică pare a nu-i mai produce emoții. Ni s-au atrofiat oare atât de mult sensibilitățile?

L.U.: În ce duh trăiești în acela te și exprimi.

T.D.: *Ne aflăm la margini de mileniu și secol. Credeți că această nouă dimensiune a timpului se anunță mai plină de suferință, mai dramatică decât istoria parcursă de omenire?*

L.U.: Din păcate așa se pare.

T.D.: *Omul știe mai mult azi decât ieri, ce e cu el?*

L.U.: Știe mai mult dar se bucură mai puțin. E într-o mare și dăunătoare derută. E ca un computer virusat ce și a pierdut memoria. Și a pierdut armonia.

T.D.: *Credeți că identitatea noastră națională este în dificultate?*

L.U.: Nu, nu încă. Și sperăm să nu fie. Să privim cu optimism viitorul, statornicia noastră.

T.D.: *Dar identitatea omului?*

L.U.: Depinde de om. De cine a devenit el și mai ales cui îi aparține sufletul lui.

T.D.: *„Gândirea poetică nu capătă valoare decât prin strălucirea expresiei” spunea cărturarul Alexandru Philippide. Dar acum se scrie multă poezie și fără o preocupare fără o ținută lexicală și chiar cu un mesaj care îi incită instinctele, așa zisa poezie postmodernistă. Va avea viitor o astfel de poezie?*

L.U.: Cum să aibă viitor o asemenea poezie care nu are nici măcar prezent. Este asemeni unei păsări împăiate. Nu poate nici cânta, nici zbura.

T.D.: *Scriitorul lucrează cu magia cuvântului. Simte el responsabilitatea că i s-a dat acest Har pentru a aduce o sporire înăuntrul omului, că are a da socoteală pentru felul cum a cheltuit acest talant?*

L.U.: Vom da socoteală pentru fiecare cuvânt așternut pe hârtie. Dacă nu ești la înălțimea Darului ți se ia.

T.D.: *Ați vorbit odată la o emisiune radio în cuvinte alese despre un poet-monah, Ignatie Grecu de la Mănăstirea Cernica. Am realizat și eu odată cu el un interviu, este din arealul nostru geografic. Simții că poezia creștină are suficientă revărsare în mase sau are un segment restrâns de cititori?*

L.U.: Poetul monah Ignatie Grecu, asemeni poetului Schimonah Daniil (Sandu Tudor), vine dintr-o renaștere harică. Adică acei poeți creștini care ne aduc în suflete grădina din cuvânt. Și tot Sfinția Sa definește atât de bine poetul ca fiind asemeni unei pânze de păianjen ce ține în spate osia lumii.

T.D.: *Cu siguranță sunteți un om fericit, se vede că știți să vă oferiți bucurii. Credeți că omului îi trebuie mult pentru a fi fericit, și ce este de fapt fericirea?*

L.U.: Îi trebuie foarte puțin sau foarte mult. Puțin dacă știe a simți și a privi la cele smerite: flori, păsări, copii, o zi cu senin. Și foarte mult dacă e plin de el și de „zgomotul și furia lumii”.

T.D.: *Dacă nu ne-am mai șicana zilnic unii pe alții, am fi mai fericiți?*

L.U.: Fără îndoială. Am fii mult mai fericiți și nici nu am atenta la fericirea altora.

(continuarea la pagina 46)

Un cuplu încârligat în frică (II)

Nicolae Bacalbașa

Istoria...altfel

Insuccesul cuceririi Angliei îl determină pe Hitler să atace Rusia bolșevică, al cărei aliat (și complice în împărțirea Europei centrale și de est) era.

Psihologia lui Hitler includea latura riscantă a jucătorului „la noroc”. Aproape un aventurier. Hitler era conștient de acest lucru.

Încă înainte de începerea războiului i-a declarat (nu mândru ci îngândurat și împovărat) lui Speer: „Pentru mine există două posibilități: să-mi reușească planurile sau să eșueze. Dacă voi reuși voi fi unul dintre cei mai importanți oameni din istorie. Dacă eșuez voi fi condamnat, negat și blestemat”.

Atacarea U.R.S.S. a fost în mare parte un act „la plesneală”.

„Cea mai dificilă decizie din viață” a caracterizat-o Hitler.

Cea mai dificilă decizie a luat-o în lipsa informațiilor. Din acest moment dictatorul ezitant, obsedat, cu stări depresive a intrat pe spirala degradării psihosomatoice (războiul fulger s-a dovedit a fi o himeră, din 1943 Hitler a înțeles că războiul este pierdut).

Peste drama psihologică și psihosomatică a dictatorului s-a suprapus drama unui tratament aplicat de un medic pe care unii l-au calificat ca șarlatan, alții ca ucigaș politic.

Doctorul Morell ilustrează în el mai înalt grad zicerea franceză „Nimic nu este mai dificil decât să îngrijești în același timp de pacient și de propria ta reputație”.

Hitler, ca și Stalin, era cinic și lipsit de simpatie față de medicina săi (deși a plătit cu generozitate orice prestație medicală).

Totuși el i-a acordat timp de nouă ani o încredere nelimitată unui individ profund dubios, patologic de murdar (la propriu) doctorul Morell.

Cunoscutul istoric Hugh Trevor-Roper, în timpul războiului ofițer de informații, care l-a interogat pe Morell prizonier, comenta „cu obiceiuri igienice de porc”.

Eva Braun, tovarășa de viață a fuhrerului l-a caracterizat pe Morell din punct de vedere fizic „murdar de-ți vine să vomiti”.

Doctorul Morell era un dermatovenerolog la modă, tratând lumea bună din Berlin, mai ales actorii.

Doctorul de blenoragii a devenit doctorul lui Hitler.

De fapt Morell considera că este un doctor ce tratează orice infecție. Susținea că fusese elevul celebrului Ilia Mecinicof (1845-1916), cenușa căruia se află într-o urnă de la Institutul Pasteur din Paris, laureat al Premiului Nobel.

El dădea (susținea că a învățat tehnica de la laureatul Nobel) celor cu tulburări figestive, capsule cu bacterii intestinale “prelevate de la țaran bulgar”. Mecinicof susținea valoarea iaurtului bulgăresc în refacerea florei bacteriene a intestinelor.

Morell fusese în tinerețe medic de bord, navigase.

Dar era și autor de cercetări farmacologice. Urla peste tot că el descoperise penicilina și că englezii i-au furat meritul.

Era obsedat să facă bani, să fie celebru.

Exagera gravitatea bolilor pe care le trata, sperierea pacientului fiind o foarte veche și răspândită tehnică de autoreclamă în medicină de altfel.

Practica rețete fanteziste, miza pe leacuri rapide care serveau în mai mare măsură medicul decât pacientul.

Tratamentul era pe cât posibil numai injectabil, cu ace cât mai subțiri.

„Morell nu era un șarlatan.

Era mai degrabă un fanatic stăpânit de dragostea față de meserie și pasiunea de a face banul” (Speer).

Cât profită pacientul (nu știința) dacă doctorul său este un fanatic? Cât respectă fanatismul principiul moral fundamental al medicinei „în primul rând să nu dăunezi pacientul?”.

Ideile trăsnite lui Morell s-au asociat cu puterea de decizie a lui Hitler și ideile medicale trăsnite a celui din urmă.

Fuhrerul avea mari rezerve față de medicina oficială (de aceea Morell, un marginal l-a fascinat) și pe această bază a dat un ordin profund antiintelectual și tragic prin consecințe: a interzis în armata germană vaccinarea antitetanică.

Morell care investea în firme farmaceutice a introdus pe frontal din Rusia pudra împotriva păduchilor.

S-a observat că în primul război mondial cavaleria suferise mai puțin din cauza păduchilor decât infanteria.

Morell a fabricat pe această bază “științifică” o pulbere din copite și păr de cal.

Hitler a impus-o în toată trupa din teatrul de operațiuni ruse, a impus-o în exclusivitate (existau alte remedii spre deosebire de acesta, eficiente).

De aici un număr excesiv de mare de cazuri de tifos exantematic pe frontul rusec.

Întâlnirea dintre Hitler și Morell a fost întâlnirea a doi manipulatori. A câștigat Morell.

Cert că starea pacientului său s-a îmbunătățit dramatic. „Morell mi-a salvat viața” afirma Hitler, rezervat în aprecieri de felul său.

În suferințe psihosomatice placebo, sugestia, are un rol major.

Nimeni nu avea dreptul să îl critice pe Morell, mai mult Hitler îl recomanda tuturor.

În 1936 este numit „medic personal al fuhrerului”. Și-a confecționat o uniformă specială! Ca și Nicolae Iorga când a devenit consilierul regelui criminal Carol II.

În ce a constat tratamentul lui Morell?

Peste 30 de preparate diferite, în supradoze și de preferință injectabile. Vitamice, extracte de plante, extracte hormonale de la animal (de testicule și viscere), dextroză (zahăr). Dar și cofeină, pervitin (drog de tipul cocainei, care pe de o parte influențează decizia și comportamentul iar în timp produce leziuni ale sistemului nervos). Este drept că pervitinul era folosit pentru stimularea aviatorilor germani în luptă dar nu zilnic și în doze mari.

Nu s-a sesizat nimeni de acest tratament?

Apropiați ai lui Hitler au cerut părerea unor somități medicale care au subliniat că sunt mult prea îndrăznețe, fără o confirmare a efectului pe animale de laborator și mai ales putând da dependență.

Faptul este relatat de Albert Speer.

Numai că Morell era intangibil. El era alfa și omega medicală a fuhrerului.

Îl va îndopa pe fuhrer care răcește frecvent cu sulfamide. Atât curativ cât și preventiv. Numai că sulfamidele din acea vreme, ultraseptylul ducea în timp la leziuni nervoase.

Pentru balonări, Hitler lua niște pastile negre ce-i crept nu prescrie inițial de Morell dar pe care acesta le-a păstrat în tratament.

La sfârșitul războiului unul din medicii din anturajul conducerii germane și le-a autoadministrat și a constatat că i-au apărut o parte din suferințele fuhrerului: hipersensibilitatea la lumină (Hitler avea un chipiu special cu cozoroc lung, era tot timpul complet îmbrăcat) și dureri abdominale.

Pastilele au fost pisate și analizate chimic: conțineau și stricnină.

Starea psihică a fuhrerului s-a degradat permanent odată cu desfășurarea tot mai nefavorabilă a războiului.

În iarna lui 1941, pierderea iluziilor privind războiul cu bolșevicii, Hitler dezvoltă o psihoză împotriva zăpezii. Nu mai putea să o vadă! Îi evoca iarna rusească.

După Stalingrad, Hitler, un meloman, refuză să mai asculte muzică. Dezvoltă și o psihoză că va fi otrăvit (culmea, este otrăvit lent, zilnic și o ignoră!).

Personalitatea sa se modifică. Modul său de a relaționa se modifică radical.

Nu mai este dispus să asculte pe alții, este însă dispus să vorbească. Face monologuri ce durează ore întregi, spune aceleași lucruri, se repetă.

Între el și ceilalți apare „un zid despărțitor înalt”.

Și este zidul dintre cel ce conduce personal un război (Stalin nu a făcut-o, nu și-a permis!) și cei care trebuie să îl informeze și sfătuiască.

Dependența despre care toți vorbeau și se temeau a apărut. În ultimii doi ani de viață lui Hitler i s-au făcut zilnic injecții. Nu mai putea fără ele! Din 1942 devine hipertensiv, în ultima parte a vieții apar semnele unei boli neurodegenerative, Parkinson.

Se modifică intelectual. Speer care îl admirase notează în memoriile sale: „Prezenta o scleroză și o rigiditate intelectuală. Lipsă de hotărâre dureroasă, agresivitate și iritabilitate permanentă. Memoria i se topea”.

După atentatul din 20 iulie 1944 (pe care culmea l-a presimțit difuz, în sensul că „astăzi se va întâmpla ceva rău”) a mers pe calea autodistrugerii, părea că și-a încheiat socotelile cu viața.

Nu există îndoială că alături de particularitățile psihicului său dezarticulat de stress în aceste modificări a intervenit și terapia aplicată de Morell.

Vroind să se supraasigure, terifiat de pacientul său terifiant, Morell plusa terapeutic.

Ceilalți medici din juru lui Hitler l-au acuzat în 1945 că îl otrăvește deliberat pe fuhrer, punctual de vedere a fost însușit de către șeful poliției secrete Himmler, dar Hitler l-a apărut. L-a apărut în ciuda faptului că era obsedat de pericolul otrăvirii și că în urmă cu câteva luni a fost rănit într-un atentat organizat de ofițeri superiori ai armatei sale.

Cu toate acestea, în bunkerul subteran din central Berlinului (unde își va aștepta sfârșitul și se va sinucide) Hitler îl concediază public pe Morell (ordonându-i să-și dea jos uniforma special).

Era un prilej de a scăpa cu viață de o moarte sigură.

Morell părăsește Berlinul înconjurat de sovietici cu ultimul avion care mai decolează (împreună cu secretarele lui Hitler).

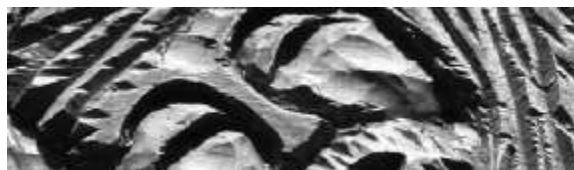
Totuși demiterea o trăiește dramatic: leșină și plânge.

Este capturat ulterior de englezi, interogat, chiar torturat.

Frica și tensiunea psihică în care trăia îl degradează: are tulburări de vorbire, tremură, perioade de paralizie; plânge și suferă de mania persecuției.

Acest obez degradat va muri la trei ani după Hitler, cardiac.

Într-un fel întâlnirea între Hitler și Morell a fost pe plan medical întâlnirea tusei cu junghiul: doi veleitari, cu ambiție patologică, roși de boala fricii.

Sclipiri de artificii de Alexandru HANGANU

Volumul de lirică din aria curriculară a epigramei, „Sclipiri de artificii”, Editura Centrului de Creație, Brăila, 2011, semnat de poetul Alexandru Hanganu, este conceput în cele 228 de pagini pe o structură fixă, cu câte două *catrene* pe fiecare pagină, în prozodie *clasică*, cu rimă împerecheată (1-2; 3-4), încrucișată (1-3; 2-4) și îmbrățișată (1-4; 2-3), și cu un set de cinci crochiuri-frazeologice, sinteze etice, moralizatoare și de *umor... negru*; cu rarissime „definiții” ca niște pseudoaforisme, îmbrăcate satiric, persiflant în fracul de ceremonie al unui *hai-ku* în proză.

Arta versificației, cu o prozodie de calitate, asezonată cu un *umor* superior, fac din *epigramă* o *specie* a *genului* liric cult cu drepturi depline în câmpul literaturii române și-i conferă lui Alexandru Hanganu rolul de promotor al unei necesare reconsiderări a acestei forme artistice de poezie militantă. Mai ales că există o tradiție în cultura românească, cu autori iluștri, nume consacrate ca Păstorel Teodoreanu, Cincinat Pavelescu, Mircea Trifu sau contemporanii, Mircea Ionescu-Quintus, George Zarafu, George Corbu... O listă lungă, lungă de poeți-epigramiști, din care nu pot lipsi colegii din Cenaclul brăilean „Ștefan Tropică” ai lui Alexandru Hanganu: Păun Condrut-Pilulă, Mircea Constanda, Mihai Furnză, Mihaela Kerestely, Gheorghe Leu, Vasile Mandric, Ion Meca, Ionel Negruț, Anastase Popescu, Stela Șerbu-Răducanu...

Există chiar un precedent, și încă unul convingător, pentru că începuturile epigramei în limba română sunt percepute de la cea dedicată mitropolitului Dosoftei, poetul „Psaltirii în versuri”, în secolul al XVII-lea, apoi la altele semnate de Antioh Cantemir, un secol mai târziu, în limba rusă, deși mult mai credibile și mai de laudă sunt epigramele în limba latină ale marelui umanist Nicolaus Olahus, fiul unui boier din familia Basarabilor, nepot al lui Iancu de Hunedoara și văr cu regele Matei Corvin. Au cochetat cu epigrama, veșnica dar adorată... „cenușăreasă” a liricii, poeții Mihai Eminescu, Octavian Goga, Tudor Arghezi, dramaturgul Ion Luca Caragiale, și chiar contemporani de marcă, Nichita Stănescu, cu concursul și încurajarea criticilor literari ca Șerban Cioculescu, Al. Piru, Mircea Iorgulescu...

Epigrama cultivată de poetul Alexandru Hanganu are modulații tematice pe portative, când grave, ca o sarabandă de baroc preclasic, când patetice, ca un scherzzando preromantic, dar și în tonuri discordante de Stravinski. Lexicul epigramei sale are dimensiuni de-o mare varietate, de la eleganța pedantă a unui salon literar elitist, la partituri licențioase și pudibonderie insinuantă, agresivă și cu intenția declarată de a șoca prin *argou colorat* ori jargon ușor prețios, evident bășcălios, dar toată tevatura lingvistică fiind salvată de un umor inteligent și provocator.

Din păcate, volumul de epigrame și crochiuri... satirice „Sclipiri de artificii” n-a fost gândit editorial pe capitole tematice sau măcar pe tehnici prozodice reprezentative și-atunci nu ne rămâne decât să semnalăm aleatoriu teme, motive, pretexte și fapte de viață, care au intrat în aria de preocupări a poetului. De pildă, foarte des folosită este aluzia insinuantă, ușor sesizabilă, deși cu *pistă falsă*, ca-n definițiile

din domeniul rebusist al cuvintelor încrucișate: „Pe soața prietenului meu / Nu poate s-o iubească Julia / Că ea-l solicită mereu / Și nu îl mai ajută... Nimeni” (Artistului Alexandru Julia, pag. 4), cu trimitere subtil provocatoare la o melodie din repertoriul celebrului cântăreț gălățean dar cu accent subtil pe punctuația licențioasă din final.

Epigrama lui Alexandru Hanganu este *acidă*, după formule chimice în care intră în reacție elemente din Tabloul lui Mendeleev în doze homeopatice și în compuși deturnați în sarcasm și ironie voalată și percepție fină, subtilă. Epigramistul „taie-n carne vie”, verbul său este necruțător, sentința este... „fără drept de apel”, fără ieșire pentru *subiectul* incriminat, dar tot arțagul satiric este atenuat de tehnica umorului învăluit într-o aură de *pseudo-perda* moromețian, șicană prietenească, cicăleală și bălăcăreală de întâlnire la... „una mică”.

Stilul epigramistului Alexandru Hanganu este *slefuit* în „dueluri” prietenești, în înfruntări ca de *turniruri* medievale, de încrucișări de spade pe *mize* cavalești și dispute, din care nu lipsesc nici ironia fină, nici aluzia directă și nici insinuarea mai mult decât licențioasă. Tot *șicul*, tot farmecul și, adeseori, insolitul epigramelor lui Alexandru Hanganu stă în *qui-pro-quo*-ul teatral al poantei finale, din ultimul vers al catrenului sau chiar din ultimul cuvânt.

Unicitatea, valoarea singulară, „amprenta genetică” de talent a fiecărui epigramist este absolut necesară, deoarece în lirica epigramistă nu sunt prea multe formule de realizare și de departajare, din cauza elementelor de formă fixă, *catren*, fără libertatea de a ieși din tiparul tradițional, și-atunci numai *stilul* face selecția. Iar stilul inconfundabil al domnului Al. Hanganu este dat de întreaga sa activitate publicistică la ziare și reviste din Brăila („Ancheta”, „Țeapa”, „Integrame cu umor”, „Brăila”) și din țară („Haz de necaz”, Cămpina; „Amprenta”, Buzău; „Hohote”, Târgu Jiu); de volumele publicate: „Să nu fie de deochi! – Epigrame – pseudocitate – caricaturi și aforisme” – Editura Centrul de Creație, Brăila, 2001 (în colaborare) și „Fulgere-n tărtăcuță - epigrame”, la aceeași editură, în 2003; și de prezența sa activă în cenaclurile de specialitate „Vox Danubius” și „Ștefan Tropică”. Alexandru Hanganu este membru al Uniunii Epigramiștilor din România și laureat al unor concursuri de epigrame din țară și din Republica Moldova.

„Sclipiri de artificii” este cartea de epigrame a poetului Al. Hanganu care-i întregeste coordonatele stilistice pe un registru tematic ironic și persiflant incriminant, ca într-un tratat de etică, pe un *contrapunct* moralizator și de educativă lecție civică. Epigramistul se dovedește a fi un spirit incisiv și inteligent, *pus pe harță* cu *tarele* de educație ale unei societăți în derivă iar atitudinea sa protestatară, între semnal decent și avertisment brutal, rămâne una justiciară, în afara oricărui cod de procedură civilă, dar *sigur* una de atitudine civică manifestă. Epigramele sale demască lipsa de educație, înfierează prostia, incriminează suficiența, detestă ifosele și arțagul important, ridiculizează incultura și dă cu tifla oricăror forme deviante de la normalitate. Al. Hanganu expune, afișează grațios un *jemanfișism* seniorial dar lasă să se înțeleagă că, între realitate și aparențe, nu există decât un spațiu de micime și de suficiență, ca între sublim și ridicol.

Umorul epigramelor și al aforismelor satirice, cuprinse într-o lapidară propoziție, are efectul șocant și profund discret al trecerii unei femei frumoase, elegante, distante și inabordabile. Alexandru Hanganu practică un umor de salon renașcentist de secol XIX, cu ingrediente de Ev Mediu întârziat și cu pusee de impresionism libertin, ca niște mici spectacole umane, într-o devălmășie de *justiție* în derivă și cu un avocat al apărării corupt: „Chiar de vin de zeci

de ori / Cu sau fără-apărători / Magistrații nu-i rețin / Semn că judecă puțin...” („Marii tunari”, pag. 31) și „A reclamat la poliție că i s-a luat o piatră de pe inimă” (pag. 29). Verbul său este violent, pentru ca să atenueze impactul imoral al faptului incriminat: „Ca să nu-l mai plouă, s-a acoperit de rușine” (pag. 144); este partizanul ideii de înarmare, pentru ca să asigure pacea: „De-a crizei laică furtună / Românii-s împărțiți în două: / Poporul fulgeră și tună, / Aleșii-n schimb, se fac că plouă” („Intemperii sociale”, pag. 123); acuză, pentru ca să descalifice vulgaritatea, impertinența, agresivitatea, insolenta: „La câte-auzi, deși e greu să crezi, / Despre escroci, șarlatani și hoți, / De i-ar umfla poliția pe toți / Am fi o țară de obezi...” („Renumere românesc”, pag. 77); sfidează, ca să impună decența și bunul simț: „Când i-a aruncat adevărul în față, i-a spart arcada” (pag. 167); tipă în gura mare, ca să facă liniște...

Epigramistul incriminează, acuză, protestează în fel și chip dar o face cu delicatețea agresivă a unui părinte preocupat de educația odraslelor sale, pe care le *altoiește* cu nuiua prevenitoare: „Românii cu a vieții școală / Ce merg în vest cu miile / Sunt tari că duc la tăvăleală / Să facă bani, soțiile!” („Exod”, pag. 85); și o face ca un *voltaire*-ian intransigent și un *rousseau*-ian practicant, înclinat spre soluții moralizatoare, pentru ca să ocolească pedeapsa cu închisoare.

„*Sclipiri de artificii*” este cartea de succes editorial, pentru că epigrama semnată de Alexandru Hanganu este purtătoarea unui *look* modern și incitant al celei mai vechi... poezii din toate timpurile, cu o tematică *generoasă*, întinsă pe un palier de inspirație de-o diversitate aleatorie, pe un portativ cu largi volute, între *sugestie* elegantă, abia intuită, și *aluzia* brutală, cu trimiteri spre orice *tabu* sau interdicție etică. Autorul cărții nu acceptă impostura și-o amendează cu *armele* vocației sale poetice și-n nota de mare diversitate stilistică; înfierează promiscuitatea și compromisul de cea mai joasă condiție: „De-acord e să-i curtez nevasta / Știind că nu e doar un flirt, / El cu ocazia aceasta / Să tragă una mică-n birt”. („Nu-i place să bea singur”, pag. 6), sau *hai-ku*-ul din josul paginii: „Decât adevărul gol-goluț al soțului, prefera minciuna vecinului, dar tot goală”.

Amendează *adulterul*, ca mod de viață, aflat la marginea moralei creștine dar și ca o alterare a jurămintelor matrimoniale, ca o magie a morbidității: „Mi-e veșnic draga mea de tine dor / Că te iubesc, aproape de ador, / Și eu trăiesc, iubit, pentru tine, / Cu una dintre cele trei vecine” („Pentru că te iubesc”, pag. 8), cu varianta scurtă de *hai-ku*: „Vecinii îl credeau prost, dar nevastă-sa știa precis” (pag. 9). Ia peste picior neputințele vârstei și escapadele întreținute de o „*viagra*” salvatoare: „Natura încă nu l-a nvins / Și uzitând de slabe / Puteri, de-a iernii vreme nins / Mai vizitează... Babele” („Don Juan tomnatic”, pag. 15), și cu completarea malițioasă din grupajul de sintagme: „Stătea cu nevastă-sa, chiar și când ea mergea... la alții”. Nu iartă nici pe *Doamna* cu balanța dreptății în mână: „Cu-așa infractori / Fără de păcat, / Mulți judecători / Sunt de condamnat” („Justiție”, pag. 37); și suspectează încrederea și echilibrul inamovibilității juriștilor: „Când a cerut o mână de ajutor, a obținut doar un cot” (pag. 41). Nu putea să-i scape vajnicului epigramist democrația cu totul originală și mereu prelungită de după Revoluția din Decembrie 1989: „E-așa cum e democrația / Cu-alegerile-n România, / Când tu votezi cu cine vrei, / Iar ei se-aleg tot între ei” („Liniște și pace”, pag. 47), sau „Văzându-i pe-ai puterii corifei, / Retoric mă întreb nedumerit: / Cum pot să se mănânce între ei / Când este evident că nu se-nghit?” („Lupta pentru ciolan”, pag. 51); și „L-am prins cu mâța-n sacul de dormit” (Ibidem).

Ironizează pretinsa... „lume bună” a parveniților și a îmbogățiților peste noapte: „Ajunși patroni și-având prestanță,

Românii literare

/ Consumă caviar, homari, / Și fac amor de la distanță / La cât li-s burțile de mari...” („Soții privatizați”, pag. 105); dar și replica scurtă: „Ca pilot, i s-a părut normal să aibă și nevastă parașută” (pag. 108). Apelează și la tehnica *portretului*, cu un lirism al labirintului moral: „Își aranjează ploile / Când banii-i încasează / Și de-l cuprind nevoile / Nu-i bai, că vidanjează...” („Igienistul”, pag. 155); sau „Nu-i ieșeau la spălat cămașa și prostia (Ibid.). Are atitudini civice poetul față de realități sociale: „Pe plaiul nostru din străbuni / Nu se prea judecă la rece, / Cât timp la tot mai mulți români / Le ard călcăile să plece” („Țara arde și...”, pag. 171), cu trimiteri directe la... *căpșunarii*, care și-au lăsat de izbeliște copiii, deși nu-i iartă nici pe... „beizadelele” răsfățate și prost-crescute: „S-ajungă și copilul-i pricopsit / Ca el, care-a tot strâns precum albina, / Încă de prin liceu l-a pedepsit / Babacul să-și conducă limuzina” („Educație”, pag. 182), și „Când era la școală, se căra de la ore cu rucsacul” (pag. 185); și nu-i uită, nu-i iartă pe nonconformiștii de paradă, pe „fîșoșii” din lumea debusolaților sociali: „Se înmulțesc nonconformiștii, / Purtând, făcând-o pe artiștii, / Cercei în nas și în buric, / Chiar și-n urechi, da-n cap nimic!” („Generația șic”, pag. 206).

Volumul se încheie cu un *joc de cuvinte*, inteligent și incitant, un fel de definiții și nu prea: „Fotbalistul care marchează un gol pe an” („Golan”, pag. 197); „Când te trezește nevasta dintr-un vis erotic” („Coșmar”, pag. 200); „Impozite cerute de statul ROMÂN” („Răbdări”, pag. 202).

După toate aceste exerciții de virtuozitate... epigramistică, se mai poate spune despre *epigramă* că ar fi o... *minispecie* a genului liric?!; este ea, *epigrama*, atipică și neîncadrabilă vreunui gen literar; cu ce este mai prejos decât... prețiosul și până la urmă interesantul *hai-ku*?; să fie „pusă la colț”, marginalizată și oarecum... compromisă de tonul ușor bășcălios, voit satiric și batjocoritor, ca și de unda de ironie, sarcasm sau persiflare? În fond, *comedia* sau *pamfletul*, specii ale genurilor *dramatic* sau *epic*, ori *satira*, încadrată genului *liric* cult, nu se caracterizează tot prin caracterul incriminator, de critică severă a unor *păcate* omenești, de satirizare a *tarelor* și abaterilor de la comportamentul civilizat, etic, moral...?!

Stigmatul de... *facil* atribuit epigramei, cam „din vârful limbii”, este nedrept și discriminator, mai ales că aceasta are atributul *esențelor tari în eprubete mici*, deoarece poetul-epigramist exprimă idei și sentimente cu impact emoțional, satiric și cu efect moralizator, probat imediat de hohotele de râs, la fel de justificate și reconfortante ca la un spectacol de teatru de comedie; sau comparat cu autorii unor sonete, elegii, rondeluri, glosse, pasteluri, ode, care dispun de un număr mai mare de versuri, chiar și pentru poemele în regim de... *formă fixă*!

Dar, până la urmă, *epigramistul* este receptat ca un tip talentat, inteligent și cu un acut simț al umorului, iar *epigrama* este acceptată ca o specie a genului liric cult, în ciuda unor... „cârcotași”, care o văd ca pe o „damă de companie” la recepții sclifosite, elegantă și frumoasă, inaccesibilă și frivolă, dar după care se îndreaptă priviri admiratoare și invidioase, mascate de o tăfnă scrobită și neconvingătoare.

„*Sclipiri de artificii*”, volumul semnat de Alexandru Hanganu, are valoarea unei lucrări cu drepturi depline și cu rol de... „avocat al apărării” în *instanța* creației românești contemporane.

Dumitru Anghel

Barbu Nemțeanu și Galațiul începutului de secol XX

Timpul și-așterne mantie arzândă peste neaua lumilor vârtej, pietrificând și fapte, și minți, și urme pământene, dar nu și amintirile faptelor bune, a oglinzilor dătătoare de frumos. Multe poate-ucide timpul, dar memoria nu. Așadar, venit-a timpul să ne-amintim că și Barbu Nemțeanu (1.10.1887-29.05.1919), aparține orașului de la Dunăre. S-a născut și a copilărit în Galați, rămânând orfan de tată de la vârsta de zece ani. Cu studii incomplete, tânărul Benjamin Deutsch, înzestrat nativ cu talent literar, va lua viața în piept de timpuriu, apropiindu-se de diverse reviste literare, pentru a-și publica primele sale „*recolte de iluzii*”.¹ Mai mult chiar, va redacta, la Galați, pe cont propriu, la vârsta de 21 de ani, o publicație: „*Pagini libere*”,² subintitulată „*revistă literară și științifică*”, pentru a-și promova creațiile, utilizând diverse pseudonime. A fost o experiență costisitoare și stresantă.

În primul număr, din 1 iulie 1908, ne încântă prezența unei poezii, pe un ton vioi, degajat, optimist: „*E-o dulce duminică plină de soare / Orașu-n strai mândru e de sărbătoare...*” Ce e drept, ziua de 1 iulie a anului 1908 era într-o miercuri, dar, ori lansarea revistei s-a dorit într-o zi de duminică, ori entuziasmul tânărului poet-gazetar atinge culmile extazierii, pentru că ochiul său este plin de încântare: „*Nu-i om să nu poarte la piept viorele*”. Acest proiect editorial se dorește a fi profesionist. O confirmă notațiile din „*Deslușiri*” (nr. 2/6 iulie 1908), unde se precizează: „*Orice fel de artă va găsi ospitalitate... singura condiție este ca lucrările să aibă un substrat de realitate sufletească și arta să fie artă*”. Însă viața acestei reviste va însuma doar 19 numere, sucombând, la 1 noiembrie, același an.

Nu a fost o publicație „*socialistă*”, cum s-a vrut a se înțelege (în anii de tristă amintire), ci mai curând, a fost o publicație cu tentă polemică. Câteva observații critice formulate de Mihail Dragomirescu la adresa poetului, va aprinde flacăra polemică, gândind și la nemulțumirile generate de presa concurentă. Reacția lui Barbu Nemțeanu este veninoasă și, totuși, pare oarecum firească „*Este ușor... să stai la București și să fabrici ușurele cronici de cabinet, îmbâcsite de spleen și de sfaturi de om umblat! Să poftescă, însă, dl. cronicar din București într-un oraș refractar ca Galații, să încerce a porni de aici o revistă cât de modestă...*” (nr. 4/20 iulie 1908)

În numerele 6 și 8, din august 1908, un prieten de generație, Leon Feraru (1887-1961) va publica în „*Pagini libere*” un text în proză, structurat în trei părți: **Spre Galați, Seara la Galați și Pălăria cu flori de mac**. Un text de o frumusețe descriptivă aparte, o oglindire pitorească a orașului de la Dunăre, la început de secol XX. Un text de o reală valoare documentară. Călătorind cu nava „*Principele Carol*”, de la Brăila spre Galați, tânărul Leon Feraru este extaziat de „*hohotul malurilor de piatră, al zidurilor albe ce răsar curate printre dantelele verzi de arbori și grădini*”, care-l despart de orașul său natal, vizualizând, apoi, „*dealurile de bronz ale Dobrogei, cu vârfuri pleșuve*

Livia Ciupercă

ce par de platină” și, în sfârșit, întâlnirea cu... „*orașul cumplit de negustori*” - Galații lui Nemțeanu. Acest text este interesant, pe de o parte, pentru că ne oferă un portret al tânărului poet gălățean („*silueta de plop a cântăreșului Paginilor libere*”; „*frumosul copil cu ochii umbriți de gene lungi, negre*”; „*chipul... visător*”), iar pe de altă parte, ni se oferă oglinda reală a orașului, la acel moment. Și astfel, aflăm că Galațiul anului 1908 era luminat cu „*becuri de gaz*”, iar „*în fața Parcului, seara, pe la mesele înșirate pe trotuarul îngust, gălățenii își primesc porția de aer și răcoare*”. Plimbarea tineretului, „*în legănări de val*”, „*dantele albe, în foșnet, tremurări clare de râset*”, precum și „*defileul lung al trăsurilor elegante și al șivoiului de lume...*” apare de un pitoresc încântător. Acestui imaginar, i se adaugă și „*glasul cântăreșilor de la Centrala...*, care „*îmbie urechile...*” Dar Berăriile? Devin în zilele de vară marea atracție, nu doar pentru „*spumoasa lor ispită*”, cât mai ales, pentru „*suspinele viorilor*” și „*picuratul limpede al flautului...*” Reținem tonul ușor ironic al naratorului, în afirmația: „*atâtea figuri străine*” și „*simandicoase*”, „*cam ciudat pentru un oraș de provincie*”, populat, totuși, de figuri reprezentative: „*Galații sunt plini de consuli și de funcționari ai comuniunii dunărene...*” „*Popimea e și ea bine reprezentată...*”, dar și „*ofițeri*”, „*bancheri, negustori*” sau „*exportatori de cereale*”. Doar Galații era port la Dunăre! Și nu un port oarecare, cu un port „*exotic*”.

Ca poet, Barbu Nemțeanu preferă sonetul, elegia, satira. Nostalgicul, pesimismul, dezamăgirile frustrante sunt, posibil, influențe ale poeziei romantice germane: Heine, Lenau, Schiller, Goethe - poeții preferați, din care a tradus cu asiduitate. Primele sale creații vor fi adunate într-un volum, în 1915. O boală necruțătoare, „*perfidă*” (Gala Galaction), îi frânge aripile, la vârsta de 32 de ani (30 mai 1919), iar creațiile sale vor fi mai întâi adunate într-o antologie, coordonată de Mihail Dragomirescu, în anul 1926. În ediția postum: **Stropi de soare**³, prefăcătorul Ion Dodu Bălan preia formula tipic proletcultistă a anilor '50 - '60, utilizată inițial, de D. D. Șoitu⁴, conform căreia Barbu Nemțeanu a fost fiul unui „*modest*” învățător, iar în sa **Istorie...**, G. Călinescu îl plasează în tagma simbolistilor, afirmând că poetul „*surprinde pateticul cotidianului și al micii provincii burghize, în care marile simboluri sunt tratate miniatural și ușor umoristic*”.⁵

Aflat la vârsta marilor căutări, poetul își conturează adeseori un portret înnobilit de speranțe: „*Mă lasă să râvnesc din nou spre stele, / Nu-mi apleca privirea spre pământ...*” (**De vorbă cu trupul meu**). Primăvara rămâne pentru el un anotimp dătător de lumină: „*simt... aripa-ți cum vâslește /și-n calda așteptare eu sufletul mi-l scald...*” (**Primăverii**) Și-n acest context, pare firesc a se simți parte-n acest vârtej, în această circularitate a existențialului: „*Iar beție de salcâm, / Sună iarăși cânt de vrăbii; / Dunărea s-a dezghețat / Vin și pleacă iar corăbii...*” (**Cântec**)

(urmarea la pagina 35)

(Altfel de) Istorii literare gălățene
(II)

Portrete de scriitori
Stan M. Andrei

Doi ani mai târziu, în 1999, Stan M. Andrei a publicat florilegiul *Flori de gând* (Editura Mongobit din Galați), postfațat tot de Constantin Dimofte. Volumul are un moto preluat din Nichita Stănescu, asumat, probabil și de autor. La urma urmelor, un îndrăgostit până la obsesie de poezie are șansa de a deveni poet. Ideea e discutabilă. N-am crezut niciodată că numai dragostea (până la obsesie) e suficientă pentru a consacra un poet. Mai trebuie ceva. Mai trebuie ceva talent, cultură și un tumult subiectiv, o frisonare nestăvilită, care să nu-i dea pace până nu-și găsește un vad de exhibare. Dar dacă autorul rămâne la prescripția lui Nichita Stănescu, înseamnă că i se potrivește și îl consideră suficient.

Ca și în volumul de debut, Stan N. Andrei n-are un domeniu privilegiat pe care să-l aducă în portativ liric. Face, sau încearcă să facă, poezie din orice motiv ocazional. Multe se resorb din zbaterile interioare, din scotocirea frământărilor subiective, din luarea de puls a propriei sensibilități. *Încăpățânare, Singur tu, Candoare, Ispita trupului, Jinduire, Suflete, iertare*, sunt doar câteva din titlurile ce compun sumarul acestui florilegiu cu subiecte decupate din frământările interioare. Iată izbânda mea:/ Am pus firul zării/ pe sulul războiului de țesut/ și din ceasul acela/ când am legat gura,/ minut cu minut/ călcând potogii/ și dând din vatale/ întrupez pânza orizontului// Abia acum/ sufletul meu are o axă/ și se-nvârte-n jurul ei/ căutându-și/ echilibrul// De la cutiile/ cu mărunțișuri/ și cu vechituri/ până la casele/ cu bijuterii/ numai verbele/ / a vroi/ a lupta/ a birui. (**Izbânda**).

Uneori, scrutarea interioarelor se prelungește într-un dialog al Spiritului cu el însuși, își rezzonează obsesiile, se flagelează și se dojenește ca-ntr-o carte de învățături profilactice, de parcă dimensiunea etică și dezolarea generată de scurgerea timpului s-ar profila ca funcții indelebile ale lirismului. *Nu mai știu în zmei/ să mă-nalț, suflete,/ și nici nu mai pot/ piruete-ndrăznețe să fac/ pe-o pânză de păiamnjen.// E mult de-atunci,/ de când cai albi înspumam/ prin șesuri cu flori/ risipite-ndelung...// E mult de-atunci,/ de când vântul/ se prăvălea învins/ prin petale... Acum, suflete/ arată-mi/ și-ntoarcerea/ și mâinile,/ și pieptul adânc!// Picioarele/ simt/ răceala/ pământului.*

Admitem și noi că volumul din 1999, în ansamblu, reprezintă un pas important în evoluția ulterioară a poetului. Ceea ce surprinde, cu precădere, este bogata sa sensibilitate, pusă în act și în partitură lirică. E un aspect subliniat și de post-fațatorul acestei plachete, Constantin S. Dimofte, pe care-l vom mai întâlni, tot

Ionel Necula

ca girant, și în fruntea altor plachete ulterioare. Domnul Stan M. Andrei nu a ajuns la ultima expresie a exprimării gândului poetic. Domnia sa posedă o sensibilitate particulară, un discurs convingător - cu sevele extrase din haloul acestei sensibilități.

Patru ani mai târziu, în 2003, Stan M. Andrei revine în vitrina noutăților livești cu placheta *Altarele sinelui* - un titlu provocator și pretențios, cu o pertinentă prefață semnată de Cezarina Adamescu. Volumul se deschide cu o poezie ocazională, consacrată satului său adoptiv, Liești, scrisă probabil cu prilejul unei aniversări a localității. Nu știu în ce măsură poetul s-a pătruns de înțelesul conferit de Noica celor două noțiuni complementare - *Sinele* și *Sinea*, privite de sihastrul pălănișan drept cununie a omului cu lucrurile - dar autorul le conferă autoritate poetică și le așează în centrul demersului său liric.

Îndoiala, care m-a încercat inițial s-a adevărit. Sensul noțiunilor asumate de poet ca pretexte lirice este în mare parte schimbat, *Sinele* nu mai facilitează coabitarea omului cu lumea, ci, cel mult, cu lumea de dincolo, cu lumea transcendentă și pântecoasă care ne înghite până la urmă pe toți.

Nimic din conținutul volumului nu justifică titlul de pe copertă. De fapt, autorul arată și aici, ca și în volumele anterioare o neglijență generală față de titlurile adoptate, concordanței dintre titluri și conținuturile poeziilor. Practic, autorul nu-și extrage, nici în această plachetă, ideile din devălmășiile firii, din lumea lucrurilor, cum prevăzuse Noica, ci tot din radiografierea propriilor sale stări de spirit, ca și-n florilegiile anterioare. *Așa simt eu/ / Din dragoste, Doamne,/ mi-ai dat buchetul/ de tristeți/ mi le-ai făcut nemuritoare/ să nu-mi fie vaza goală/ niciodată// Si cântecul lor,/ a obsesie mirosind/ îl cânt mereu/ pe mal de fluviu,/ și lumea se miră/ de zăpada de sub pleoape* (**Așa simt**).

Două lucruri trebuie să subliniem în acest nou volum de versuri semnat de Stan M. Andrei. În primul rând remarcăm grija autorului de a infuza textul cu o idee, de a-i conferi consistență, conținut, substanță, de parcă vorbăria evazivă în vânt și măcinarea cuvintelor în gol și fără noimă l-ar înspăimânta, i-ar produce frisoane și disconfort epistemic. În al doilea rând remarcăm frecvența invocare a divinului, apetența pentru credință, pentru relații normale cu transcendența. *Dumnezeu,/ pentru zidirea/ sufletului meu/ a tras cu arcu/ și-a nimerit/ în trunchiul mamei.// -Să trăiești prea-Nalte/ au răspuns părinții.// Și-au ridicat/ catedrală/ cu o singură turlă,/ în nesfârșit.* (**Voievodală**)

Nu lipsesc, nici din această plachetă, poeziile de dragoste, dar tot așa, dispuse adică într-o diagramă caldă, înseninată, stenică și-mpregnată de semnificații, de sens, de vitaminizări rezolubile. *În spațiul nostru/ s-au întors/*

primăverile./ iubito// Și noi am înverzit! Brățări de flori/ și ziduri de iederă/ peste firele de zăpadă/ încăpățănate- // iată variațiuni/ pe teme pierdute! (De necrezut).

Să menționăm și faptul că volumul este complinit cu ilustrații semnate de Nicolae Einhorn și că reprezintă un reper important și cu miză în evoluția scrisului lui Stan M. Andrei.

Altfel, ce să spun? Stan M. Andrei este un poet prolific și-l găsim distribuit prin mai multe alcătuirii colective, aspărute cu diferite prilejuri. Una dintre ele este **Călătorie de vis**, apărută în 2006 la Pax Aura Mundi, unde figurează cu câteva poezii dislocate din volumele sale anterioare, alături de Cezarina Adamescu și alte nume mai puțin cunoscute. Nu mai insist asupra ei, dar în 2009 publică la Editura Olimpia din Galați o carte mai puțin obișnuită

Sărbători gramaticale, inspirată din activitatea sa didactică. Se poate găsi o formulă edulcorată pentru predarea gramaticii inocenților prichindei? Aici se inserează travaliul autorului și n-aș zice că tânărul învățător n-a găsit și modalități mai facile pentru înțelegerea noțiunilor gramaticale - considerate în general mai aride și mai apatice pentru nivelul de înțelegere al năzdrăvanilor din ciclul primar. N-aș zice că autorul a reușit totdeauna să confere discursului poetic cursivitatea cea mai potrivită vârstei celor cărora li se adresa, dar a încercat să infuzeze unei discipline glaciale și indigeste puțină căldură și atractivitate. Iată, bunăoară, cum sună poezia dedicată adjectivului. *Caut pata de culoare/ Pe-ale textului ogoare/ Mă întreb: care-i cuvântul/ Care îndulcește vântul, // Care umple de plăcere/ Și guriță și vedere/ Și-n lume n-are pereche/ Când îți cântă la ureche? // Nu-i sminteală că îl caut./ Gâdilă ca și un flaut / Îmblânzește limba fiarei/ Și tocește colțul ghearei. // Pune iernii primăvară/ Peste tot dragoste cară/ E ca raza lucitoare/ Omoară tot ce te doare. // I-s splendorile divine/ Fiindcă din lumină vine./ E-un amic cu substantivul/ L-am găsit: e ADJECTIVUL (Rostul adjectivului).*

Cam aceasta e maniera și nu mai insistăm asupra ei. Putea fi mai generos cu *spiritul ludic*, despre care vorbește și prefațatorul cărții, același tenace și perseverent critic Constantin S. Dimofte, care face o mare risipă de superlative în aprecierile sale față de o carte ce nu se exclude relativului. Dar, admitem că și încercarea face parte din proiect, chiar dacă nu întotdeauna a găsit jgheabul de afirmare cel mai potrivit.

Acesta este poetul Stan M. Andrei. Cum am arătat și în introducerea acestui medalion, m-am aplecat cu mare încredință asupra prestațiilor sale lirice. M-am convins însă repede că poetul chiar se profilează ca o voce distinctă în peisajul scrisului gălățean. Sunt convins că merită să fie creditat și-i promit să rămân cu ochii pe el, să-i urmăresc viitoarele sale izvodiri și, eventual, să dau seama de impresiile ce mi le furnizează lectura lor.

Eugen Holban

INTRODUCERE LA O ISTORIE A CULTURII (II)

Moto: „*Un fenomen, o faptă, o operă ce nu poartă pecetea complexă a unui stil, pot să fie orice, ele sunt lipsite însă de condiția esențială a istoricității*”

(Lucian Blaga, Ființa istorică, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1977, p. 136)

De la strămoșii noștri geto-daci ne-au parvenit multe valori arheologice, valori care ne ajută să reconstituim într-o oarecare măsură modul de viață, precum și o parte din preocupările lor meșteșugărești și artistice. Rămân însă foarte multe semne de întrebare, semne referitoare atât la obiceiurile cât și la limba vorbită, la mitologie, precum și la modul în care își organizau interiorul și, mai ales, cu ce? Desigur, atât arheologii cât și istoricii vor mai găsi încă unele elemente ce vor ajuta la îmbogățirea imaginii pe care o avem acum despre cultura strămoșilor noștri, dar nu numai aceste două domenii sunt capabile să scoată la iveală noi dovezi. Etnografia, folcloristica precum și lingvistica, prin mecanismul încă viu al existenței lor, mai pot releva încă dovezi grăitoare.

Deși în mod sigur dacii nu au ignorat țesutul, meșteșug apărut cam în vremea în care a apărut și olăritul, adică în neolitic, iar materia primă folosită la confecționarea veșmintelor și a obiectelor necesare chiar unei sumare amenajări a interioarelor locuibile, era desigur și fibra animală obținută în mod special din lâna oilor, nu s-au conservat nici un fel de obiecte care să ateste prezența ornamenticii și în mod implicit a cromaticii. Practic, nu avem nici un reper care să ateste arta țesăturilor. Și, dacă nu s-au conservat țesături, datorită perisabilității materiei prime din care au fost confecționate, dar admitem – logic - faptul că ele au existat totuși, nu este cazul să ne întrebăm oare cum arătau?

Și dacă admitem că dacii sunt strămoșii noștri, nu trebuie să admitem oare că noi, ca urmașii lor moștenim și ceva din spiritualitatea lor?

Și, dacă admitem - logic - că suntem moștenitorii lor, unde în altă parte ar trebui să căutăm ceea ce s-a mai conservat din aceste moșteniri, decât în creația țărănească?

Și dacă brăduțul sau creanga de brad, ornament care apare frecvent pe obiecte de ceramică dacică, apare și pe lexicere și covoare din lână țesute până în primele două decenii ale secolului al XX-lea într-o frecvență semnificativă, ne poate lăsa chiar indiferenți, numai ca să nu fim acuzați de protocronism?

Și, dacă un motiv decorativ de pe vasele de ceramică dacică apare după două mii de ani pe țesăturile de lână din sud-estul Moldovei, nu trebuie să ne întrebăm dacă nu cumva acest brăduț a înfrumusețat cândva nu numai

ceramica ci și țesăturile de lână din interioarele dacilor? Și, de asemenea, trebuie să ne mai întrebăm dacă nu cumva și alte motive decorative care apar acum pe levcerele și covoarele din Matca, Corod, Gohor, Țepu, Cavadinești și alte câteva răzășii din acest colț de țară nu au poposit cândva și pe țesăturile strămoșilor noștri?

S-ar putea ca sobrietatea excesivă manifestată în cromatica și decorul olăriei să fi fost compensată în mod fericit și necesar de bogăția ornamenticii și cromaticii țesăturilor. Dacă materialul, tehnica confecționării, tehnologia finală a realizării ceramicii negre (cenușii) precum și tridimensionalitatea ei erau satisfăcute – sub aspect artistic – de monocromie, extinderea spre policromie nefiind neapărat necesară și nici solicitată insistent ori sugerată de vreun element din cadrul procesului ca atare, tehnica țesutului și mai ales a aceluia cu fibra de origine animală oferea o cu totul altă perspectivă creației. Lâna oilor în starea ei naturală n-a fost nici odată uniformă, decât în unele ferme moderne, specializate, ferme care urmăresc prin uniformitatea culorii lânii o anumită eficiență economică. Lâna oilor din timpurile stră-strămoșilor noștri nu a fost niciodată uniformă. Un reper în acest sens îl găsim și în Biblie, bunăoară, când Laban îi dă lui Iosif, ginerele său, partea de oi care i se cuvenea și unde sunt menționate particularitățile cromatice ale lânii oilor care sunt separate de turma socrului.

Între albul și negrul lânii provenită de la oile unei turme oricât de mici, există o gamă apreciabilă de nuanțe, fie spre griuri mai reci, fie spre brunuri mai roșcate. Multe tonuri intermediare se formează și prin combinarea nuanțelor închise cu cele deschise, mai ales atunci când nici măcar lâna aceleiași oi nu este uniformă. Amestecurile puteau fi mai întâi combinații produse cu totul întâmplător, combinații rezultate din procesul normal de prelucrare a lânii – adică scărmanat, dărăcit și torsurmând ca apoi, în timp, în urma unei îndelungate experiențe să

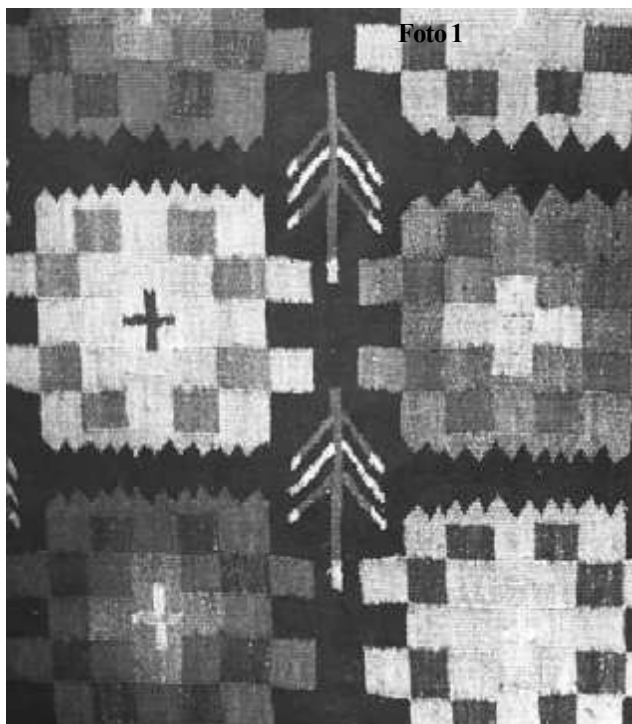

Foto 1

devină treptat chiar practici voite, practici dirijate, necesare și tradiționale.

În unele scoarțe – covoare – țărănești apar chiar combinații de fire diferite colorate care, prin răsucire formează un fir mai gros, fir care capătă o tonalitate diferită de aceea a celor două fire componente, privesc fiecare separat. Folosit în mod cu totul intenționat în unele pete decorative, se obțin vibrații

cromatice neașteptate, asemănătoare întrucâtva celor din pictura realizată prin tehnica juxtapunerii. Aceasta se poate vedea atât la pictura în ulei precum și la cea în frescă, tonalități greu de obținut prin alt procedeu.

Descoperirea acestor ingenioase procedee tehnice, folosite în scopul obținerii unor subtile efecte cromatice nu poate fi decât opera timpului și a unor preocupări insistente, neîntrerupte. Și, importantă nu este doar tehnica în sine, ci excepționalele valori artistice care s-au creat prin aceste mijloace tehnice, nesesizate sau ignorate întru totul de obicei de cercetătorii lipsiți de o cultură plastică corespunzătoare.

Datele noi ce apar atât în domeniul etnografiei, precum și al folcloristicii, converg spre un singur adevăr ce așteaptă însă a fi prezentat în mod convingător. Ne mai lipsesc poate unele elemente capabile să transforme acel material etnografic, folcloric, arheologic, etc. descoperit deja, în argumente incontestabile ale continuității culturale, argumente ignorate încă de logica noastră.

În afara de nuanțele pe care lâna naturală i le pune la dispoziție țesătoarei fără a-i solicita vreun efort tehnic special de impregnare cu pigmenți cromatici ai fibrei, mai existau și posibilitățile de vopsire cu ajutorul pigmentilor extrași din plante. Nu suntem în posesia vreunor date certe care să ateste folosirea acestora, dar nici a unor dovezi care să poată infirma ipoteza folosirii lor. Cercetarea creației artistice a geto-dacilor și dincolo de materialele arheologice descoperite pare desigur o acțiune fantezistă, mai ales dacă ignorăm ultimele descoperiri din domeniul etnografiei. Complexitatea artei noastre țărănești, și, de fapt, a spiritualității țărănești în general, complexitate în care

(urmarea la pagina 44)

Scriitorii din Basarabia uitați de Istoria Literaturii Române (1840-1918)

Radu Moțoc

XI. După cum am văzut, până în anul 1870 au fost câteva încercări modeste de creație literară românească, izolate la prima vedere, dar care oglindesc situația românilor din Basarabia, care se zbăteau între două culturi, una veche națională, dar înăbușită de alta rusească, care nu reușea însă să distrugă sufletul sensibil al românului basarabean.

Printre scriitorii basarabeni uitați de istoria literaturii române, am prezentat fie boieri moldoveni de viță veche, precum Matei Donici, Gh. Gore și Teodor Vărnăv, fie intelectuali precum Gr. Crețu-Crețescu, Alexei Nacco și Gh. Păun.

Bucuria sinceră de a descoperi un autentic țaran român basarabean, care prin tradiția țărănească este pătruns de o sensibilitate poetică specifică poporului nostru, este un bun prilej de al prezenta pe **Tudose Roman**, grație informațiilor succinte oferite cu atâta generozitate de Ștefan Ciobanu, în lucrarea sa *Cultura Românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, publicată în anul 1923 și republicată în anul 1992.

Basarabeni care trăiau în preajma mișcării de afirmare națională din anul 1917 își aduceau aminte de figura tragică a poetului țaran care orbise din cauza tifosului exantematic în anul 1915, fiind dus de mână de copilul lui la toate întrunirile cu caracter național din Chișinău.

Autobiografia scrisă de Tudose Roman în anul 1917 a ajuns în final la Ștefan Ciobanu, care citează din ea: „*M-am născut la 5 ianuarie 1887 în satul Chipercenii de Sus din ținutul Orheiului. Părinții mei, plugari sărmani, văzând cât de greu e să trăiești fără să știi carte, când eram de șapte ani, m-au dat la școala din sat, unde am învățat opt ani în limba rusească.*” (67)

În anul 1905, în plină revoluție rusească, descoperind gazeta în limba română *Basarabia*, părăsește casa părintească la 18 ani, pentru a veni la redacția acestei reviste care îl fascina. Aici află „*de unde se trage neamul nostru*” și învață să scrie și să citească în limba română, publicând primele poezii. Este invitat și la redacția revistei *Cuvântul românesc*, unde va publica cele mai multe din poeziile sale.

Nr.123

În anul 1915, la numai 28 ani, orbește și se stinge din viață în satul unde s-a născut, Chipercenii de Sus, în anul 1921.

Cele 30 poezii scrise de Tudose Roman au apărut cu litere chirilice în anul 1919 la Chișinău, fiind editate de societatea *Propășirea*, sub denumirea de *Cântecul plugarului*, un titlu foarte inspirat, care reflectă conținutul poeziilor.

În poezia *Soarta plugarului*, Tudose Roman redă suferința țaranului român, care este exploatat de *toți străinii de prin lume, fără patrie și nume*:

„*Vai de omul cel din țară,
Care câmpurile ară,
De la zori de dimineață
Cu sudorile pe față.*”

*El lucrează în greu mare,
Dar folos tot nu mai are,
Căci averi altora strânge
Pân și oasele își frânge.*

*Drepturile-i sunt călcate,
Silnicite, dărâmate,
Cârmuirea cea de sus
Traiul i-a făcut nespus.*

*Toți străinii de prin lume
Fără patrie și nume,
Negustori fără rușine -
Când numai le vine bine*

*Pe țaran îl tot înșală
La cântar, la socoteală,
Și pe zi ce trece urcă
Datoria și-l încurcă.”*

Situația românilor basarabeni sub ocupație țaristă este redată cu revoltă înăbușită în poezia *Sub a țarului domnie*:

.....
„*Am trăit la noi în țară
Fără drepturi și cuvânt,
Îndurând numai ocară
Pe-al strămoșilor pământ.*” (68)

În poezia *Cântecul plugarului*, Tudose Roman vede o singură soluție pentru a scăpa de aceste greutăți, educația în limba maternă:

„*Dați în școală limba noastră,
Limba dulce din popor
Limba cea moldovenească
Să-nvățăm și noi ușor*”

În momentul intrării trupelor române în Basarabia, chemate pentru a restabili ordinea publică contra bandelor de jefuitori și anarhiști, comandantul Corpului 6, generalul de divizie Istrati, a dat un ordin circular în 10 februarie 1918, prin care menționa ca armata română să nu se implice decât pentru a împiedica devastările și jafurile. (69)

Pe fondul acestei intervenții a armatei române în Basarabia, poetul țăran Tudose Roman simțind apropiata *Unire*, scrie o poezie adresată ostașilor români, intitulată *Către ostași*:

„Frați ostași, cu arma-n mână
Apărați țara română
De dușmanii din afară
Și de cei ce sânt în țară,

Care vor să mai domnească
Pe moșia strămoșească
Și pe noi în grea robie
Au de gând să ne mai ție ! (70)

Iubirea de natura în care trăiește se reflectă într-o serie de poezii precum: *În luna lui mai*, *Chemarea primăverii*, *Iarna*. Când este în mijlocul naturii, țăranul mai uită de necazurile vieții, care este un izvor de energie, și își găsește liniștea sufletească.

Tematica religioasă nu este nici ea ocolită. Credința în Dumnezeu ce caracterizează pe țăranul român, indiferent unde trăiește, este tratată cu sensibilitate și lirism în poeziile *Venirea lui Iisus Hristos* și *În noaptea învierii*.

Cu toate că poeziile de dragoste nu caracterizează lucrările lui Tudose Roman, semnalăm *Aduceri aminte*, *Dorul* și *Cântec*. (71)

Și Petre V. Haneș amintește de poetul țăran basarabean pe care l-a cunoscut în perioada anilor 1917-1918 la redacția *Cuvântul Moldovenesc*, unde obișnuia să vină. Haneș citează chiar o strofă din poezia lui Tudose Roman, pe care o selectează dorind parcă să prindă esența mesajului poetic al acestuia: „Sub a țărului domnie/ Am trăit ca vai de noi,/ În nespūsă sărăcie,/ Așupriți, flămânzi și goi.”

Același Petre V. Haneș amintește foarte sumar de un alt poet țăran basarabean, **Ion Bour-Cazâu**, ale cărui versuri erau păstrate de Pantelimon Halippa, din care citează:

„Foaie verde de sulfină,
Când eram de-un an de zile
Luam caii din grădină
Și căruța cea mai bună” etc. (72)

Ion Bour-Cazâu, țăran din Hâncești, este mai puțin cunoscut, poate și prin faptul că a decedat de timpuriu în Primul Război mondial. A lăsat un carnet cu multe poezii populare, pline de naivitate, pe care le-a intitulat generic: *Voiniceasca viață a lui Ion Bour-Cazâu*, datat la anul 1907. (73).

Note:

67. Ștefan Ciobanu, lucrare citată, pag. 209.
68. Ibidem, pag. 210.
69. Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, Ed. Universitas, Chișinău, 1993, pag. 224.
70. Ștefan Ciobanu, lucrare citată, pag. 212.
71. Ibidem, Pag. 213.
72. Petre V. Haneș, lucrare citată, pag. 328.
73. Ștefan Ciobanu, lucrare citată, pag. 214.

Barbu Nemțeanu și Galațiul începutului de secol XX

(continuarea paginii 30)

Și iată cum urbea natală, deși definită „*oraș cumplit de negustori*”, sintagmă care l-a costat o dură observație din partea contemporanilor, poate dobândi și ale conotații, citită astăzi, la o distanță de peste opt decenii: „*Galați, oraș cumplit de negustori, / La tine stă poetul ca-n Sodoma! / El seamănă cu trudă mândre flori, / Tu nu le poți simți, însă, aroma...*” (**Galații**), gândind și la strădaniile tânărului de atunci, de a implanta o platformă-program, prin revista sa, „**Pagini libere**”, proiect, din nefericire, eșuat.

Și-n acest vălmășag, rămâne totuși, pentru cei de astăzi, oglindirea unui oraș, al unor „**priveliști dunărene**”, într-o formă de lirism descriptiv, cu reminiscențe eminesciene: „*Cu mii de buze de argint, / Surâde Dunărea în soare; / Pescarii flutură-n văzduh / Ca niște paseri de ninsoare. // Pe digu-nalt mă las visând, / Sub cap c-o mână petrecută, / Și, printre gene, urmăresc / Domol cum lunecă o plută...*” Imaginea orașului-port devine picturală: „*Cu mâna streășină, plutașii / Privesc din când în când spre maluri; / Copii golași, zburdând pe grindă, / Aruncă undița în valuri...*” Vizualul cucerește: pe „*luciu Dunării cărunte*” se văd plutașii, în depărtare - „*un șir de negre cargouri*”, dar și „*paseri călătoare...*” Imaginea căsuței „*umile*”, „*bordeiașul*” copilăriei, naște nostalgii ce-i răscolesc sufletul, iar dedicația (către Grigore Trancu-Iași), pare-a ne spune că „*sufletu-i de humă*” a păstrat urbei natale o frumoasă și duioasă amintire.

Și doar numai pentru aceste pasaje descriptive, noi, cei de astăzi, ar merita să ne-amintim că orașul dunărean, Galați, a mai avut un fiu, pe Barbu Nemțeanu. În această toamnă, pe 1 octombrie 2012, se vor împlini 125 de ani de la nașterea sa: „*Uitare, tu, apropie-te, lină, / În surul tău veșmânt- / O clipă doar, oprește-ți mâna fină / În dreptul unei inimi ce s-a frânt!*” (**Elegie**)

1. Gala Galaction – **Opinii literare. După douăzeci de ani**. Ed. Minerva, București, p. p. 243
2. „**Pagini libere**”, Revistă literară și științifică. Săptămânală. Redacția: Galați, str. Petru Rareș, nr. 20. Administrația: str. Portului, nr. 169. Costul unei reviste: 15 bani. Abonament în țară: 7 lei. Abonament în străinătate: 9 lei.
3. B. Nemțeanu - **Stropi de soare**. Ed. Minerva, București, 1973, p.7.
4. D. D. Șoitu - **Un poet uitat: B. Nemțeanu**. Rev. „Limbă și literatură”, vol. XII, 1966.
5. G. Călinescu - **Istoria literaturii române de la origini până în prezent**. Ed. Minerva, București, 1982, p. 709.

Amintiri din casa celor vii

**Motto-ul seriei: TOT CE VEZI,
CUNOȘTI, ASCUȚI, FACE PARTE DIN
TINE**

Episodul I: CUM SĂ-ȚI PRĂBUȘEȘTI ILUZIILE

Într-o frumoasă zi de primăvară, aflându-mă în zona și la ora potrivită, m-am gândit să răspund invitației de a participa la un curs de *beauty & business*, organizat de o firmă de cosmetice, foarte cunoscută (s-o numim NOVA!), al cărei umil reprezentant de vânzări sunt de câteva săptămâni.

Aici simt nevoia unui paragraf care să mă justifice. Îmi amintesc cu cât dispreț - amestecat însă și cu un dram de invidie (aș spune acum, privind din perspectiva anilor) - mă uitam de sus la colegele de facultate care consultau pe sub bănci cataloagele firmelor de cosmetice în timp ce eu buchiseam cu perseverență cursul de istoriografie. Mă întreb ce mutație culturalo-biologică s-a putut petrece în mine de vreme ce acum, după iată, atâția ani, de-a lungul cărora se presupune că ar fi trebuit să evoluez, am devenit eu însămi, nu doar răsfoitoare de catalog, ci reprezentant cu acte în regulă al uneia din aceste firme? De unde acum apetența pentru anume gen de frivolitate pe care în tinerețe o blamam? Dacă aș fi jucat atunci jocul acela stupid *Unde te vezi peste 15 ani*, mi-aș fi putut imagina oare că răspunsul era: *peste 15 ani voi vinde rujuri*? Un astfel de răspuns - presupunând că ar fi fost și sincer - oare nu m-ar fi făcut să mă sinucid pe loc? Mai mult ca sigur, da. Dar vârsta vine, se pare, și cu un fel de înțelepciune care te face să accepți nu doar compromisurile și ratările, ci și o anume *lejeritate a ființei*, ca pe ceva firesc...

Dar să revenim la cremele noastre. Mă așteptam să găsesc acolo niște *cuconete* elegante și parfumate, toate cu mașinile parcate în fața sediului, cu laptopuri și poșete scumpe. Doar cursul era și unul de *afaceri*, nu? Când acolo, ce să vezi? *Sediul* (un apartament îngrămădit de bloc), era ticsit de tinere derutate, majoritatea eleve de liceu, stând înghesuie umăr lângă umăr în jurul unei mese prea mici ca să le cuprindă pe ele și toată importanța pe care și-o dădeau. Zic: *haida, nu-i de mine*, și dau să ies, când o domnișoară drăguță îmi urează *bun venit* și mă invită să iau loc. Aflând că voi primi la urmă o diplomă (nu pot rezista unei astfel de tentații; am o colecție uriașă de la tot soiul de simpozioane, conferințe, concursuri de poezie,

(pseudo) Micro-roman foileton

Mihaela Galu

participări la cursuri), am rămas. Însă în picioare și undeva lângă ușă, cu gândul să fug repede dacă ceva grav de tot se va întâmpla. *Fetele* s-au prezentat și s-au confesat cu privire la motivul pentru care se aflau acolo...și... în general...acolo. În afară de eleve mai *existau* (dacă termenul nu e prea pretențios) în jurul mesei strâmte niște *doamne* (că altfel nu pot să le numesc), care veniseră *din cauză pentru că lucrează la benzinărie și s-a gândit să facă un ban în plus*. Încetând să-mi mai pun simpla dar prea târzie întrebare *ce caut eu aici?*, am încercat să fiu atentă la ce explica domnișoara exagerat de veselă și de binevoitoare despre felul în care trebuie să ne machiem, gândind că până la urmă voi învăța și niscaiva lucruri interesante. Și n-am regretat. Am aflat, de exemplu, că există un ruj cu afrodisiac, extrem de *eficient* (e întotdeauna bine de știut...). A...și încă ceva, chiar mai important de-atât: *că frumusețea vine din interior și că nu poți reuși în afaceri dacă nu ai încredere în tine*.

Am ieșit de acolo transfigurată de revelații. Un singur regret am încercat, meditănd la proaspăta experiență, pe drumul de întoarcere acasă: când le vorbesc despre literatură, pe mine niciodată nu mă ascultă elevele cu atâta interes ca pe distinsa domnișoară care le-a vorbit despre rujuri...

Lansarea Revistei „Avangarda Literară”

(continuare de la pagina 6)

Studentilor „De Ce Ficatul?” și „Quasar” au destins atmosfera cu interpretări teatrale ale unor comedii celebre și nu numai.

Membrii cenaclului literar „Cercul” au oferit auditoriului o mostră din creațiile publicate în revistă, recitând fiecare câte o poezie reprezentativă. Seara a continuat cu o dezbatere deschisă moderată de Mircea Anghel, cenaclist cu experiență, pe tema: „Mai citiți? Ce mai citiți astăzi?”, care a stârnit destule controverse în rândul publicului.

Seara s-a încheiat cu un recital de muzică folk susținut de Florin Chiriac oferit tuturor participanților la eveniment. Aceștia au fost invitați și pe viitor, să mai participe la astfel de evenimente culturale în care iubitorii de cultură își pot hrăni sufletul cu artă în forme variate: de la poezie, proză, până la muzică și teatru.

Ioana Andrada Tudorie

CONSTANTIN OANCĂ, UN SCRITOR CARE ADUNĂ DEPĂRTĂRILE ÎN CARTE

O CORABIE CARE NU MAI SOSEȘTE- editura TIPO MOLDOVA, Iași 2012

Scriu în primul rând să-mi aduc mie corecții. Cel ce scrie cu propriul sânge - vorba lui Nichita Stănescu - se modifică pe sine, la nivelul ființei lui interioare se produc mutații calitative. Scriu cu gândul la Dumnezeu în primul rând și numai dacă EL va fi convins de ceea ce scriu, pot să fiu crezut și de semenii mei.

Așa mi-a mărturisit într-un interviu scriitorul Constantin Oancă.

Numai un om în care Divinitatea își revarsă harul este dominat de o asemenea modestie, de o asemenea smerenie. Și chiar dacă nu-și etalează dimensiunea potențialului său umanist, trudnicia sa creatoare este ziditoare, ajută la **eliberarea omului din captivitatea nimicului** ca să îl citez. Înainte de a fi dascăl, de a fi scriitor, de a fi părinte și soț, el este un om, este o conștiință. Condiție pe care și-o cultivă cu obsesie pentru că iată ce ne mai mărturisește: **Decât un scriitor fără om, mai bine un om fără scriitor.**

Cum să nu fie o conștiință un dascăl-scriitor care lucrează la ridicarea omului nu deasupra sa ci în el însuși, pentru că iată ce le spune copiilor, ce ne spune nouă:

Adevărul nu se vede decât cu ochii curați.

Kitschul e o jivină care atentează la cântecul unei păsări.

Bunul gust este undelele din candela fecioarelor.

Răul este un păianjen în pânza căruia, pe întuneric, se prinde omul.

O lume fără Dumnezeu este o clepsidră în care curge nisipul deșertăciunii.

Cunoașterea este eliberarea omului din captivitatea nimicului.

Cunoașterea ne mută îngerul de pe umăr în minte.

Educația este coborârea în noapte a omului și scoaterea lui la lumină.

Am făcut acest preambul înainte de a mă referi la cartea sa, **O CORABIE CARE NU MAI SOSEȘTE** pentru că scriitorul Constantin Oancă are o creație de o mai largă respirație și ar fi nedrept să îl încăpăm doar în acest traiect al trăirilor sale lirice.

În antologia **O CORABIE CARE NU MAI SOSEȘTE** ni se oferă totul: **Cercei de cuvinte/Cuvinte din lacrimi/ Și lacrimi din sunete/acesta este drumul aurului/ numit viața mea**, o viață ca o carte deschisă nu pentru a o oferi lumii ca pe un spectacol ci pentru că nu are de ce să o țină ascunsă, pitită vederii.

Viața cu toate ingredientele ei - iubirea, bătrânețea, credința, moartea, zbuciumul omului și a lumii sunt teme pe care poetul le aduce în pagini, infuzându-le tensiuni,

îmbrăcându-le într-un veșmânt estetic. Iată cum privește cu duioșie, cu nostalgie, cu lirism tainele omului:

Am văzut o femeie îmbătrânind/ ce bărbat o fi îmbătrânind/ în ochii ei?

Motivul iubirii prezent în toate scrierile poetului este și generalizat, și nuanțat: Ferice de femeia căreia sufletul pereche i se confesează liric: **... de ce să-mi amintesc de tine/ dacă nu te-am uitat.**

Poetul se află în empatie cu stările lumii de unde se retracează căutând adierea divină: **Eu cânt în corul îngerilor / ca să uit durerea / din corul oamenilor.** În toate faptele sale de viață, în educația pentru care are deplină vocație, în relațiile interumane, răspândește mireasma a ceea ce a însemnat prin veacuri greaua dar dulce povară de sacerdot. Un răspânditor de spirit creștin pus într-o minunată simbioză cu cultura.

Am spus cândva că poetul Constantin Oancă se află într-o nișă a inimii mele.

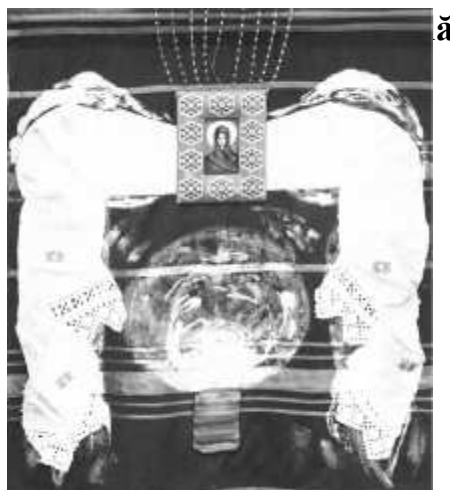
Aduc corecție: l-am adus în centrul inimii. Pentru că el aduce omul la trăirile lui înalte, sedimentează frumosul, onestitatea, bunătatea, prietenia totală și necondiționată, este incapabil de meschinării, este un caracter. Într-o lume anapoda, în care toți mășcării sunt purtători de torțe fumegând și repere existențiale el aduce echilibru, împlânzește fiara din om.

Dacă există ceva mai sfâșietor decât un trup care se prăpădește din lipsă de pâine, e un suflet care se stinge din lipsă de lumină spunea marele spirit de extensie universală V. Hugo. Iar cultura, educația, apropiere omul de esența sa.

Lumea este un vânt mare / din fața căruia trebuie să mă retrag/ să nu rămân un vânător de vânt ne mai spune Constantin Oancă.

Nu, poete! Rămâi un vânător de simțăminte înalte căci altfel n-ai putea spune: **Sunt împreună lucrător cu Dumnezeu/ El mă naște/ Și eu mă renașc.**

De aceea **poetul este un om pe care Dumnezeu îl privește cu toate stelele.**

Miruna Mihaela Hașegan - **Icoană cu ștergar**

O MITROPOLIE LA GALAȚI ÎN SECOLUL AL XVII-LEA?

Pr. Eugen Drăgoi

Perioada de stabilitate socială, politică și administrativă a domniei lui Matei Basarab (1633-1654), destul de lungă în raport cu cărmuirile anterioare a favorizat apariția la 1652 a unui masiv corpus juridic normativ, cunoscut sub denumirea de *Pravila de la Târgoviște*, sau după numele de început al titlului său original, *Îndreptarea legii*.

Pravila de la Târgoviște urmează, la doar patru ani distanță, *Pravilei de la Govora* (1648), apărută tot în Țara Românească, sub aceeași domnie a lui Matei Basarab. Pravila ieșită de sub teacurile tipografiei de la Mănăstirea Govora a fost tipărită din dispoziția și cu cheltuiala domnitorului; sora mai mare a aceleia scoasă în officina din capitala Munteniei a apărut „cu nevointa și userdia și cu toată cheltuiala” mitropolitului Ștefan (1648-1653), fost monah la Tismana, care s-a dovedit un cărturar de seamă la mijlocul veacului al XVII-lea.

Pentru demersul nostru este important să subliniem că, deși reprezintă o traducere a unor corpusuri canonice mai vechi și mai noi (de ex.: colecția canonică a lui Alexiu Aristen din sec. al XII-lea, o parte din Nomocanonul lui Manuil Malaxos, scris la 1562, Pravila lui Vasile Lupu, tipărită la Iași în 1646 etc.) *Îndreptarea legii* este „o operă de codificare legislativă românească, o îmbinare de norme de drept canonic și drept laic”.¹ De asemenea trebuie să reținem informația furnizată de mitropolitul Ștefan, în predosloviea cărții că pentru întocmirea pravilei, între altele s-a adresat și patriarhului de Constantinopol, de la care a obținut mai multe izvoare și informații. Subliniem că o astfel de afirmație este de natură să ne încredințeze de două realități: pe de o parte de faptul că pravila cuprinde date luate de la sursă sigură; pe de altă parte că aceste texte sunt, din perspectivă informațională, aduse la zi.

Din cele 417 glave sau capitole câte cuprinde prima parte a *Îndreptării legii* ne interesează glavele 391, 392 și 393².

Prima dintre ele, glava 391 are ca titlu „Tocmeala șiderii nainte (sau mai sus) a cuvioșilor patriarși și mitropolii și arhiepiscopii, carele se află până în zioa de astăzi, de sunt supuse împărăției Țarigradului”. În lista mitropoliilor, la poziția 55 apare „Brăileanul”, adică Mitropolia Proilaviei, ce-și avea sediul la Brăila; la pozițiile 70 și 71 se află înscrise Ungrovlahia și Moldovlahia. Puțin mai departe citim în *Îndreptarea legii* următoarele: „De-acia apoi se-au făcut la Ungrovlahia, adică în Țara Muntenască doi mitropolii și însă unul ține locul al Anchirii³ și se chiamă exarh a toată Ungurimea și al Plaiului. Iară altul se chiamă mitropolit laturii Țării Muntenesti, spre Severin, și locul ținând al Amasii⁴.

Iară acum nu se chiamă acela mitropolit, ce episcop. Căce sunt două episcopii supt mitropolitul Țării Muntenesti, adică Râmnicul și Buzăul; Râmnicul mai mare, iară Buzăul mai mic. Iară mitropolitul are blagoslovenie de hirotonește el și pre episcopii Țării Ardealului de în Țara Ungurească, așisderea și pe acei de loc ai lui. Iară în Mavrovlahia, alți doi, și în Galați, carea iaste laturea dăspre Rusia Mică”⁵ (subl. ns.). Această scurtă propoziție sugerează existența unei mitropolii la Galați, înainte de martie 1652.

Glava 392 înșiră mitropoliile răsăritene cu eparhiile aflate în jurisdicție. De aici aflăm că: „Munteanul ține acestea: a Râmnicului și a Buzăului” iar Moldoveanul „Rădăuțul și a Romanului și Hușii”. De Galați nu se mai amintește deloc. În fine, glava 393 prezentând funcțiile de exarhi ale unor mitropolii consemnează: „Ungrovlahul, preacinstit și exarh a toată ungurimea și al Plaiului; Moldoveanul, al Suceavii și a toată Moldovlahia”.

Textul din *Îndreptarea legii*, referitor la existența unui mitropolit la Galați nu i-a scăpat învățatului episcop Melchisedec Ștefănescu. În lucrarea sa *Chronica Romanului și a Episcopiei de Roman*⁶ consemnează: „Prin cei doi mitropolii ai Mavrovlahiei, înțelegem pe mitropolitul Sucevei, principalul și realul mitropolit al Moldovei și pre episcopul de Roman nominalul său tradiționalul titlul mitropolit; iară al treilea mitropolit, carele se vede că pe timpul când s-au tipărit pravila, la 1652, își avea provisoriu locuința sa în Galați, înțelegem pe mitropolitul Proilavu, carele păstorea eparhia formată în urmă în teritoriile cetăților române ocupate de turci, începând de la Marea Neagră etc”.

O astfel de identificare grăbită a lui Melchisedec ridică mai multe semne de întrebare dacă ne raportăm la documentele de epocă și dacă lecturăm cu atenție textul din *Îndreptarea legii*.

Mai întâi este necesar să precizăm că Mavrovlahia este denumirea curentă a Moldovei în documentele oficiale emise îndeosebi de Patriarhia de Constantinopol în veacul al XVII-lea.

În al doilea rând, Proilavia nu se afla în jurisdicția Moldovei (n-a fost niciodată) ci depindea direct de Patriarhia Ecumenică. De altfel, această realitate o consemnează însuși Melchisedec în continuarea demonstrației sale: „El - adică mitropolitul de Proilavia - depindea de-a dreptul de Patriarhul Constantinoplei, neavând nicio relațiune canonică cu Mitropolia Moldovei. Pravila cea mare, în lisa mitropoliților, precum și patriarhul Hrisant, în cartea sa *Sintagmation* pune pe proilavul între mitropolii dependenți de Patriarhia de Constantinople. Pravila îl pune la nr. 55, iară Hrisant la

nr. 50 și îl titluiește «al Proilavului și al Tomarovului prea onorabil».

A treia problemă pe care o ridică identificarea mitropolitului de Galați, amintit în Îndreptarea legii cu mitropolitul Proilaviei o constituie reședința acestuia. Melchisedec crede că la 1652 acesta „își avea provisoriu reședința sa la Galați”. Câteva fraze mai jos reia această afirmație, scriind : „Aci (adică în veacul al XVII-lea cum ne lasă să înțelegem contextul expunerii) îl găsim locuind în Galați, în veacul al XVIII-lea îl găsim la Reni (Tomarova)”⁷. Trebuie să atragem atenția că tradiția jurisdicțională bisericească nu consemnează îngăduința ca un ierarh, titular al unei eparhii să-și așeze, fie și numai vremelnic, reședința pe teritoriul altei eparhii canonice. Această situație nu trebuie confundată cu efemerele sau mai lungile perioade ale șederii unor ierarhi în eparhii străine, dictate de diferite interese sau conjuncturi. De fiecare dată însă reședința scaunului mitropolitan sau episcopal rămânea în granițele eparhiei unde era titular.

Cât privește rezidarea mitropolitului Brăilei la Galați, nici o altă sursă nu amintește așa ceva. Galațiul n-a fost niciodată pendinte de Mitropolia Proilaviei, ci de cea a Moldovei, până la 1864, când se înființează Episcopia Dunării de Jos, care se alipește jurisdicțional de Mitropolia Ungrovlahiei, așa cum se află și în vremea noastră.

Este drept că părintele Păcurariu scrie despre reședința Mitropoliei Proilaviei astfel : „Reședința mitropolitană era în Brăila... Din diferite cauze, mitropolitul stătea uneori la Ismail, Reni, Galați sau în satul Căușani lângă Tighina”⁸. Toate celelalte locații sunt confirmate de mărturii contemporane, dar Galațiul nu apare în alte documente, motiv pentru care considerăm că includerea orașului nostru în lista reședințelor mitropoliei brăilene reprezintă un *lapsus calami*.

Nu e mai puțin adevărat că legătura dintre Mitropolia Proilaviei și târgul Galați la mijlocul veacului al XVII-lea este, în stadiul actual al cercetării destul de confuză. În relația de călătorie a diaconului Paul de Alep, însoțitorul patriarhului antiohian Macarie prin țările române scrie că domnitorul Vasile Lupu i-a dat fostului patriarh ecumenic Atanasie Patelarie „o biserică și o mănăstire la Galați cu toate daniile făcute (de domni), apoi pe toți supușii din orașul Brăila și Ismail, cu dijele lor, socotite pentru 6.000 de case...”⁹. Am analizat în detaliu această afirmație a lui Paul de Alep cu alt prilej¹⁰, și nu este cazul să insistăm aici; amintim doar că o astfel de afirmație referitoare la o atribuire în păstorire a Brăilei expatriarhului Atanasie este cercetată și de Demostene Russo, preluând o știre destul de deficitară a mitropolitului Calinic al II-lea al Proilaviei (1743-1748), dar în final istoric grec respinge argumentat afirmația¹¹.

La vremea respectivă Mitropolia Proilaviei avea titular în persoana mitropolitului Meletie (1639-1655)¹². Acesta era cunoscut mitropolitului Ștefan, cel ce a patronat apariția Pravilei celei mari, întrucât Meletie, la 1649 se afla la Târgoviște, unde purta discuții cu călugărul rus Arsenie Suhanov.¹³ Deci era exclus să confunde reședința eparhiei și pe mitropolitul Proilaviei.

Toate aceste aspecte converg către ideea că nu se poate accepta propunerea lui Melchisedec de a considera informația înscrisă în *Îndreptarea legii* despre existența la

Galați a unei mitropolii, ca referidu-se, de fapt, la Mitropolia Proilaviei.

Cel care avea să descurce semnificația acestui înscris aflat în Pravila cea mare a fost istoricul Constantin Erbiceanu. Foarte bun cunoscător al limbii grecești și al documentelor medievale, acesta într-un studiu publicat în anul 1894 arată că în textul pravilei s-a strecurat o eroare de traducere. Astfel despre textul: *Kai en te Maurovlahia eteros kai en te Galitze etes en meros tes mikras Rosias* tradus în Îndreptarea legii: „Iară în Mavrovlahia alți doi și în Galați care este laturea despre Rusia Mică” Erbiceanu afirmă: „Aicea au greșit traducătorii, confundând numirea de Galiția¹⁴ cu Galații, ce era oraș comercial pe atunci în Moldova, pentru că noi știm pozitiv că în Moldova n-au fost doi mitropoliți ci numai unul la Suceava”¹⁵.

Se cunoaște astăzi bine că Galații, din punct de vedere canonic bisericesc, au aparținut până la 1852 de Episcopia Romanului (actualmente Arhiepiscopia Romanului) și că n-a fost sediu eparhial decât din octombrie 1878 când Episcopia Dunării de Jos, înființată în 1864 își strămută reședința de la Ismail (în Basarabia, astăzi în Ucraina) în orașul de pe Dunăre.

Așadar, n-a existat o mitropolie la Galați în veacul al XVII-lea, așa cum din greșeală se menționează în *Îndreptarea legii*, monumentala lucrare de la a cărei apariție se împlinesc în 2012 360 de ani.

Note:

¹ Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 2, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1981, p. 53.

² *Vezi Îndreptarea legii, 1652*, Editura Academiei RSR, București, 1962, p. 400-405.

³ Ancira (astăzi Ankara, capitala Turciei).

⁴ Oraș și scaun episcopal în Bitinia Pontului, astăzi orașul Amasya în Turcia.

⁵ *Îndreptarea legii, 1652*, Editura Academiei RSR, București, 1962, p. 402.

⁶ Partea I, București, 1874, p. 107.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Scurt istoric al Mitropoliei Proilaviei (Brăila)*, în vol. *Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 29.

⁹ *Călători străini despre țările române*, vol. VI, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 291.

¹⁰ Pr. Eugen Drăgoi, *Sfântul Atanasie Patelarie, patriarhul Constantinopolului*, în vol. *Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 269-271; vezi și + Casian, episcopul Dunării de Jos, pr. Eugen Drăgoi, *Un patriarh ecumenic la Galați: Sfântul Atanasie Patelarie*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2009, p. 138-141.

¹¹ *Studii istorice greco-române...*, tom. I, București, 1939, p. 260 ș.u.

¹² *Vezi Ionel Căndea, Comunitatea greacă de la Brăila*, Ed. Muzeul Brăilei-Istros, Brăila, 2004, p. 57-63.

¹³ Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Scurt istoric al Mitropoliei Proilaviei (Brăila)*, în vol. *Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 31.

¹⁴ Regiune istorică situată pe cursurile superioare ale râurilor Nistru, Prut și Siret, în nord-estul Munților Carpați. În timpul apariției Pravilei de la Târgoviște Galiția se afla în componența Poloniei.

¹⁵ Constantin Erbiceanu, *Studii istorico-canonice asupra cuvintelor proedros = președinte și topon epehon = locotenent*, în BOR, an. XVII, 1894, p. 611. Vezi și Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, ediția a doua, partea I, Editura Partener, Galați, 2008, p. 45.

Mitruț Popoiu

Calul din Torino

Pentru cei mirați de moda stilul minimalist promovată prin filmul mut și alb-negru care a cucerit anul acesta Academia Americană de Film, producția regizorului maghiar Bela Tarr ar fi chiar un șoc. Da, vor avea de a face tot cu un film alb-negru, în care deși personajele vorbesc, totuși plictiseala dacă nu enervarea e aproape o certitudine, fiindcă practic nu se întâmplă nimic. În mare, este vorba despre viața unui căruțaș semi-paralizat și a fiicei sale, care locuiesc undeva într-un pustiu, lipsiți la prima vedere de orice contact cu civilizația, ducând o viață s-ar putea spune de pustnicie. Acesta se pare a fi căruțașul care își bătea calul pe o stradă din Torino, fiindcă acesta se încăpățâna să mai meargă, în ziua 3 ianuarie 1889, priveriște care se zice că a provocat nebunia lui Nietzsche și moartea lui intelectuală. Mai mult regizorul nu vrea să spună. Privitorul mai poate deduce însă câte ceva, numai dacă e înarmat cu o mare răbdare.

Desigur, oricine și-ar da seama că are de a face cu încă un film despre sfârșitul lumii, nu la fel de plin de simboluri ca producțiile lui Mallick sau Von Trier și desigur, nicidecum asemănător cu filmele în care o cometă lovește pământul sau cine știe ce catastrofă se abate asupra planetei noastre. Sfârșitul nu are nici un ecou și vine treptat dar sigur, nelăsând nici un dubiu asupra acestui fapt. În cazul protagoniștilor noștri, el are loc în etape, mai precis șase zile dominate de o furtună care nu dă semne de domolare și care dezintegrează totul. Echivalentul, mai bine zis inversul celor șase zile ale Facerii, dominate de Duhul lui Dumnezeu care sufla deasupra apelor.

Portretul bătrânului căruțaș și al fiicei sale sunt demne de milă încă dintru început. S-ar fi putut crede că sărăcia lor și asceza - mănâncă în fiecare zi numai câte un cartof fiert cu sare - ar putea revela o anumită stare spirituală deosebită, însă nu este așa. Divinitatea pare să lipsească cu totul din viața lor, iar limbajul, de-a dreptul de birjar, al bătrânului, nu lasă nicidecum posibilitatea înconjurării sale cu o

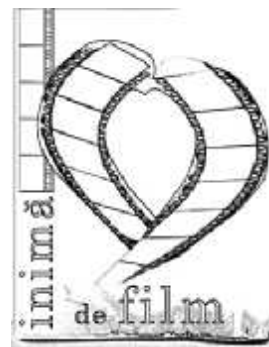
aură proprie înțelepciunii senectutii. S-ar putea conchide că singura mare valoare la care nu ar renunța cu nici un preț - mai importantă chiar decât apa - este palinca lui. Nu, nu avem de a face nici cu un alcoolic, ci pur și simplu cu un om posac. Pe deasupra nici nu este politic corect: alungă pe țigani, care sunt unii dintre puținii care cutreieră acest pustiu pe o asemenea vreme și pe care îi insultă cum nu se poate mai rău.

Undeva pe la mijlocul filmului apare un personaj controversat care, cu pretextul că vrea să cumpere o sticlă de palincă, expune o filozofie a existenței izbitor de asemănătoare în limbaj cu aceea a lui Nietzsche. Spre deosebire de marele filosof german, pentru degradarea lumii este făcut vinovat nu numai omul, ci și Dumnezeu, prin însuși faptul că El a creat această ființă capabilă de răutate și care distruge orice atinge. Nu este clar cine sunt cei numiți prin genericul „ei”, aceia care au acaparat nu numai lumea, ci și visurile, cerul, sufletele, chiar și veșnicia. În această filozofie pseudo-Nietzscheană degradarea e accelerată de lipsa de reacție a tot ceea ce este „măreț și nobil”, astfel încât victoria finală, nu știm a cui, este mult mai simplă. Ceea ce este „măreț și nobil”, contaminat, degradat de „ei” ajunge la ideea că nu există nici un Dumnezeu, iar în acest vid spiritual, cum ar spune Dostoievski, totul ar fi posibil, ar domni haosul, binele ar ajunge la extincția totală. Ce

poate fi aceasta decât suprema victorie a aceluia care după nume s-ar traduce prin „cel care dezbină”? Monologul misteriosului personaj se încheie cu o concluzie funebă, aceea că există totuși ceva nou sub soare, însă nu este vorba despre Înviere, așa cum crede creștinul, ci dimpotrivă, degradarea continuă care tinde către moartea eternă. Concluzie pe care, de asemenea, căruțașul nostru o refuză, agățându-se de o speranță imposibil de înțeles. A aceluia care opune entropiei crezul în eterna reîntoarcere, care este tot la fel de feroasă în esență.

Zilele aparent identice aduc într-adevăr ceva nou în ceea ce privește înrăutățirea condițiilor de viață. La un moment dat, când și apa din fântână seacă, personajele sunt puse în situația de a părăsi locul, însă ar părea că nu au unde să se ducă. Întoarcerea lor este învăluită de mister. Să fi dispărut cu totul lumea? Să nu fi găsit alt adăpost? Ceea ce este cert e apropierea sfârșitului, prin faptul că și focul refuză să mai lumineze din lămpi, lăsând totul într-o beznă dublată tocmai acum - la capătul filmului - de o liniște de moarte. În așteptarea acestei victorii finale a neantului bătrânul încearcă să își ducă aceeași viață monotona, cu o speranță care, deși nu mai are de ce să se agațe, se încăpățânează să moară.

Viața monotona a bătrânului căruțaș, pe jumătate paralizat, este aceea a omului modern care, da, este plin de vicii, egoist, suspicios, nițel cam ateu, însă tot mai atârnată de o brumă de speranță, aidoma babei lui Dostoievski, care se ținea la Judecata de Apoi de un fir de ceapă.

Un spectacol despre salvare, când opțiunile par să lipsească

„Pușlamaua de la etajul 13”, spectacol de Vili Perveli Nikolov (foto 1), după textul lui Mircea M. Ionescu, este un spațiu al oscilării continue între viață și moarte a unei adolescente care, prinsă între divorțul părinților, își caută fărăna de speranță.

Măcinată de lipsa iubirii și de tot ce presupune ea, Linda caută scăparea în tenis, dar până și aici terenul este instabil. Fără bani dar și cu o afirmație frustă a tatălui că nu ar avea talent, luptă pentru a rămâne agățată de vis și pentru a se salva prin el. Fără înfloriri metafizice, „Pușlamaua de la etajul 13” este un spectacol cu replici simple și directe despre o problemă de o brutală realitate a societății actuale și a modului în care se mișcă un adolescent în lume. Abordează problema migrației românilor și implicit responsabilitatea ce cade pe umerii copiilor lăsați acasă, lipsa modelelor în școală și a tactului psihopedagogic, ori, pur și simplu, nevoia fiecărui adolescent de a supraviețui sentimentului singurătății. „Pușlamaua” Linda reușește să se salveze prin tenis, dar la nivel extins, ar fi putut fi vorba de orice fel de supapă soteriologică într-o societate haotică, în care prea puțini se pot ridica deasupra ego-urilor lor.

O piesă care surprinde adolescentul în nuanțele lui. Regizorul Vili Perveli Nikolov reușește să proiecteze lumea adolescentului, să îi pătrundă interioritatea. Salturile de la prezent la reconstituirea istoriei Lindei, jocurile temporale, materializarea aducerilor aminte curg fără goluri. Mișcările scenice reproduc și induc viață. Ca spectator am simțit naturalitatea viselor Lindei în derularea singuratică a pereților camerei ei, chiar dacă Vili Perveli Nikolov apelează și la interacțiunea directă cu publicul din sală.

Jocul Petronelei Buda (foto 2) este incandescent, ritmul și temperatura pe care le imprimă spectacolului ține publicul în tensiune. Tocmai pentru că există o oscilație continuă între speranță și moarte, e un rol obositor. Tânăra actriță e implicată și simte personajul la toate nivelurile, pe parcursul întregului spectacol se transfigurează. Crede în tot ce spune și în tot ce face. Improvizează cu deschiderea unui om care înțelege situația, deznădejdea, haosul unui adolescent, dar și cu lejeritatea actorului care își stăpânește rolul. Căldură aparte transmit intervențiile lui Gheorghe V. Gheorghe (foto 2), în rolul bunicului, care dă un ton intim interpretării. Bunicul își învâluie cu simpatie nepoata. Cu o înțelegere detașată, interpretează Ana Maria Ciucanu rolul Dirigintei. Chiar dacă personajul Dirigintei este o apariție mai mult decât fugară - la fel ca și celelalte personaje interpretate de Ciucanu în piesă (Asistenta, Judecătorul) -, îl redă cu inteligență și umor, subliniindu-i caracterul superficial. Cred că asta a fost și intenția regizorului Vili Perveli, aceea de a caricaturiza

Nicoleta Onofrei

puțin personajele și de a le scoate în evidență croiala strâmbă. Chiar dacă apariții interesante, cele ale îngerului și ambasadorului, par puțin prea evidente, prea îngroșate. Poate totuși multiplele roluri (scurte) ale lui Aurelian Bătcă sunt prea multe, iar actorul alunecă din unul

în altul, fără a mai putea să traseze o linie directoare între ele. Ambasadorul și Colegul, la un moment dat, au cam același ton sprințar al ultimului. Din păcate și

Veronica Păpușă cade uneori în, să-i zicem, păcatul grosierului. Chiar dacă ideea este cea a caricaturizării, uneori pare să exagereze în mișcări prea teatrale.

Petrică Păpușă a făcut un rol așezat de Tată, căruia nu prea ai avea ce să-i reproșezi ca joc. Svetlana Fiptu (Bunica, în spectacol) are carismă, se vede bucuria jocului ei. Se vede cum își modelează personajul jucându-se cu el. Implicați sunt toți și reușesc împreună să redea publicului bucuria vizionării unui spectacol de teatru. Cum de altfel a fost și impresia autorului textului, Mircea M. Ionescu, prezent la avanpremieră în sală. „Vili Perveli nu a avut actorii de primă mână ai Teatrului, dar au jucat excepțional, poate cu excepția unuia, după părerea mea, dar excepțional jocul colectiv, excepțională dăruirea, iar Petronela Buda, zic eu, face rolul carierei de până acum - e prea tânără ca să spun rolul vieții. Este meritul lui Dumnezeu că i-a dat talent și meritul regizorului că a știut să îi pună

la vedere aceste calități multiple”, a spus Mircea M. Ionescu imediat după avanpremieră. Acesta a lăudat capacitatea vizionară a regizorului care a reușit să creeze un spectacol cu muzicalitate, tensiune și dramă. „La Giurgiu am pus piesa cu Anca Sigartău. În seara asta am fost fascinat. Sunt convins că spectacolul gălățean se ridică, regizoral, clar peste cel de la Giurgiu. Prezența Ambasadei în spectacol - la mine este doar o scrisoare care vine de la Ambasada Americii - reprezintă o trecere a regizorului dincolo de text, foarte benefică care întrece în semnificații jocul. Am fost fascinat de regie, de scenografie și de joc și, de ce nu, și de public”, a mai spus autorul.

Ipostaze ale artelor textile

Mișcarea plastică ieșeană, una dintre cele mai efervescente din țară, devine din ce în ce mai cunoscută iubitorilor de frumos din Galați datorită expozițiilor organizate în ultimii ani în cadrul Muzeului de Artă Vizuală și al Galeriilor de Artă „Nicolae Măntu”. Au fost admirate aici manifestări de grup („Opțiuni paralele”, „Erotica”) și individuale ale unor prestigioși artiști (Adrian Podoleanu, Liviu Suhar, Felix Aftene, Constantin Tofan, George Sorin Purcaru, Miruna Hașegan ș.a.). Expoziția „Cinci ipostaze textile”, de la Muzeul de Artă Vizuală (curator, sculptorul muzeograf Alexandru Pamfil) continuă aceste benefice colaborări, prezentând lucrări de tapiserie și obiecte textile aparținând artistelor decoratoare Miruna Mihaela Hașegan, Cornelia Brustureanu, Ecaterina Marghidan, Cristina Gabriela Ramba-Hîrțescu și Mădălina Vieriu-Berzentu. Toate sunt membre ale Filialei Iași a U.A.P.R. și cadre didactice la Universitatea de Arte „George Enescu”, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design. În integralitatea ei, expoziția este o manifestare foarte bogată, care reunește creații ce se disting prin ținuta lor artistică, prin tehnicile și tipurile diferite de materiale textile în care sunt realizate, prin frumusețea motivelor și paleta cromatică ce variază de la culori surdinate, de mare rafinament, până la tonurile cele mai intense și strălucitoare. În același timp, ea prilejuiește publicului să constate și mutațiile care s-au produs în artele textile în ultimele decenii, explicabile, motivează Miruna Hașegan în prefața catalogului, „prin progresul tehnologic, prin multitudinea de oportunități expresive datorată diversității lor structurale, dar și prin eliberarea de prejudecățile legate de abordarea tehnică, tributară viziunii meșteșugărești”.

Lucrările Mirunei Hașegan sunt diferite ca tematică și beneficiază de o consistentă încărcătură ideatică și emoțională. Artista cultivă cu probitate compoziția figurativă, dar în aceeași măsură este captivată și de cea abstractă, în care creează imagini foarte atractive și plăcute ochiului. Ea apelează la colaj, realizând o îmbinare între tradiția artei populare și exprimarea postmodernă („Icoană cu ștergar”, „Troia”, „Năframa Veronicăi”, „Poarta”), se inspiră din mitologie, amintindu-ne de povestea fiicei regelui Minos al Cretei și a reginei Pasifae („Firul Ariadnei”), dă viață unor scene peisagistice de mare efect stenic („Fluturii sunt liberi”, „Elemente ale naturii”), imaginează obiecte decorative tridimensionale cum este cel intitulat „Manual de zbor pentru îngeri”, de o deosebită puritate și frumusețe, care prin forma vaporosă a materialului dă impresia plutirii și înălțării către un cer ipotetic, construiește structuri abstracte de mare dinamism într-o transpunere plastică elegantă și foarte sugestivă („Furtună”, „Izbucnire”), sau realizează obiecte parietale pe a căror suprafață întâlnim o paletă de elemente cu valoare simbolică („Jurnal textil”). Bazate pe colaje și montaje, aceste compoziții ale Mirunei Hașegan, așa cum însăși autoarea ține să menționeze, „sunt încărcate de simboluri ale spiritualității, tratate într-o cheie monumental-dramatică”.

Diptycurile Corneliei Brustureanu („Sunet în surdina”, „Simfonie”), ca și „Muzica nopții” sunt plăsmuri ingenioase ale fanteziei artistei, create într-o tehnică personală, caracterizate prin rafinament cromatic, finețe în execuție și capacitatea lor de a sugera sonorități muzicale. Impresionează de asemenea rigoarea geometrică cu care tapisera înscrie formele și volumele în spațiu în lucrarea „Copacul înghețat”, armonia și puritatea tonurilor firului de lână.

Ecaterina Marghidan expune patru portrete de o mare sobrietate, în care colajul textil conviețuiește cu broderia (Maramă”, „Aramă”, „Tea”, „Coafe”), construiește compoziții tridimensionale cărora nu le lipsește o vădită notă umoristică („Bar I, II, III”), aduce un cald omagiu meșterilor populari („Ei și noi”) sau plăsmuiește compoziții abstracte, cu ansambluri imagistice alcătuite din bucăți de materiale viu colorate, cu forme concepute în relief („Geometrii vibrante I și II”). Rețin în aceste din urmă lucrări și lirismul, armonia și atmosfera poetică pe care o creează. Preocupare pentru abstracția lirică manifestă și Mădălina Vieriu-Berzentu. Edificatoare în acest sens sunt lucrările „Pasaj I, II, III”, „Trecere I, II”, „Desprindere I, II”, „Furtună”, „Destin” sau cele intitulate „Fragment I, II, III”. Sunt lucrări în care artista compune în planuri largi și mizează pe forța expresivă a culorii. „Mădălina Vieriu, menționează colega sa Miruna Hașegan, face o introspecție a peisajelor sufletești cu ajutorul materialelor textile, cărora le conferă valențe expresive, prin utilizarea unor tehnici mixte, inedit subordonate viziunii de ansamblu”.

Am lăsat la urmă lucrările gălățenei noastre, Cristina Ramba Hîrțescu, stabilită la Iași, unde lucrează ca preparator universitar drd. în cadrul Facultății de Arte Plastice, Decorative și Design de la Universitatea de Arte „George Enescu”. Plăsmuirile ei iconografice se înscriu într-o temă dragă artistei: „Îngeri și Demoni”, căreia îi aparțin și lucrările expuse la Galați („Entitate”, „Heruvim”, „Demon”, „Demonul meu”, „Aură”, „Angel”). Compozițiile artistei sunt bine structurate arhitectonic, echilibrate, sunt compuse cu știință și realizate în armonii delicate, sensibile. Formele dezvoltate nu sunt complicate, simbolistica lor incumbă conotații ce îndeamnă la reflexie. Tehnicile și materialele utilizate sunt combinate, firul textil, ca element principal de expresie, fie că îmbracă și dă viață suportului bi sau tridimensional, fie apare ca element aplicat, asemenea broderiei pe suprafața lucrărilor.

Prilejuindu-ne întâlnirea cu creația textilă a cinci artiste decoratoare din Iași, ele însele organizatoare ale unei Trienale Internaționale de Artă Textilă - TexpoART, care a cunoscut până acum două ediții (2008, 2011), expoziția acestora de la Muzeul de Artă Vizuală constituie un important act de cultură, impunându-se prin bogăția, fantezia, diversitatea, noutatea și originalitate stilistică a lucrărilor prezentate, prin calitățile lor tehnice și estetice, ca și prin profesionalismul și maturitatea dovedite de expozante în demersul lor de a fi în consonanță cu cele mai noi tendințe manifestate pe plan național și internațional în artele textile.

(Reproducere la paginile 13, 20, 37, 46)

DICȚIONAR

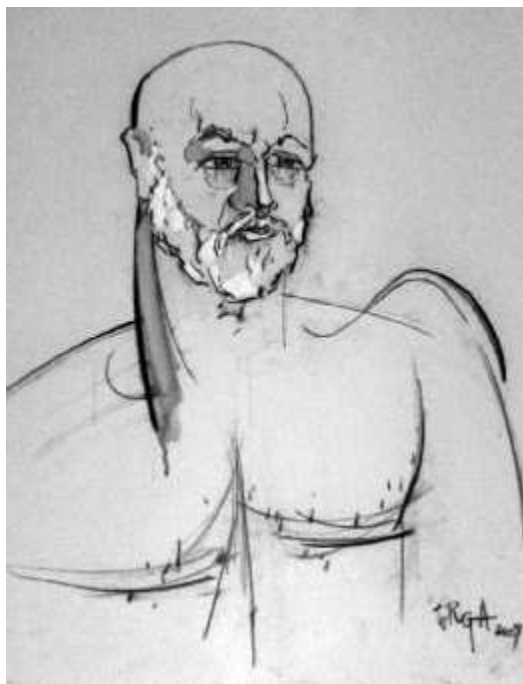
- Artiști plastici gălățeni (61)

IORGA, Nicolae G. - pictor. S-a născut la 2 mai 1933, în Galați. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, promoția 1958, clasa profesorilor Petre Dumitrescu și Alexandru Brătășanu. A beneficiat de mai multe burse și studii de documentare în Occident (Franța, Italia, Austria, Spania). A lucrat ca muzeograf la Muzeul de Artă Brașov (1958-1960), Muzeul Brukenthal Sibiu (1960-1965), iar apoi în învățământul artistic din Sibiu. Profesor la Școala de Arte din București. Membru al U.A.P.R. Expoziții personale: 1966, Sibiu, Galeria Sirius; 1966, Craiova, Muzeul de Artă; București, Galeria Simeza; 1970, București, Galeria Apollo; 1973, Mediaș, Muzeul de Artă; Sibiu, Muzeul Brukenthal; 1980, București, Simeza; 1981, Iași, Galeria Cupola; 1982, Sibiu, Sirius; 1985, Viena, Galeria de Arta Alte Rathaus; 1986, Viena, Austria, Galeria „St. Polten”; 1988, Galeria de Artă a municipiului București; 1989, București, Muzeul Literaturii

(sgraffito). Are lucrări în colecții de stat și particulare din România, Anglia, Austria, S.U.A.

Formulându-și propriul crez artistic pornind de la înțelegerea spuselor lui Brâncuși că simplitatea nu este un scop în artă, ci se ajunge la ea fără voie, apropiindu-te de sensul real al lucrurilor, Nicolae Iorga a cultivat de-a lungul anilor o pictură figurativă, în care realitatea este transfigurată și redusă la esență. A încercat și experiențe constructiviste și abstracționiste nu pentru a fi la modă cu anumite tendințe din plastica românească, ci pentru a-și spori posibilitățile de exprimare. Acestea au fost dovedite ulterior, când achizițiile acestor experiențe au fost folosite în tablouri inspirate de peisajul dealurilor Ludușului, al Deltei Dunării sau de priveliștile citadine ale Sibiului. Creația sa este grupată în jurul unor cicluri: „Cetăți”, „Zburătorul”, „Calul”, „Dealurile Ludușului”, „Arheologică”, „Veneția” etc. Artistul manifestă un adevărat cult pentru valorile culturale tradiționale, aduce în prim-plan vechi monumente istorice sau ruine ale acestora, înalță un adevărat imn cavalerilor aerului, îl preocupă mișcarea și energia care o declanșează, evocă anotimpurile în rotirea lor ciclică, se înfioară în fața răsăritului sau apusului soarelui, siluetele umane dobândesc formele troițelor. În pictura sa lirismul este discret, armonia guvernează raporturile dintre obiecte și spațiu, culoarea este când vioaie, când vibrează în tonuri potolite, întotdeauna însă dobândind sonorități muzicale. „Construite simplu, remarcă Vasile Drăguț, imaginile lui Nicolae Iorga păstrează nealterată starea de grație a visului, invitând la popasuri mai largi. Uneori, artistul revine în mod repetat la același motiv pentru a-l scruta o dată și încă o dată, surprinzând mereu alte expresii, mereu consonante propriei sale stări de suflet”. Valentin Ciucă notează în legătură cu pictura lui Nicolae Iorga: „Compozițiile extrase din arealul deopotrivă pitoresc, dar și incitant vizual al întrecerilor hipice, altădată cultivate de Degas sau Luchian, sunt rezolvate de pictor prin soluții plastice din recuzita modernilor, tema nefiind altceva decât posibilitatea de a glosa grafic pe suportul ideii de mișcare și ritm ca atribut al acesteia. Impetuoasă sub presiunea întrecerii încordate, ea devine uneori așteptare febrilă sau zbor pegasian. Alteori,

Române;
1995,
Sibiu,
Sirius;
1997,
București,
Galeria
Artelor,
Cercul
Militar
Național;
2001,
București,
Căminul
Artei;
Cercul
Militar
Național;
2002,
Iași,
Cupola;
2003,
Musee

d'Art Moderne de Callioure, Franța; Centre de Creation Contemporaine, Tours, Franța; București, Galeria Galateea; 2004, Galeria Galateea - BCU, București; Galeria Artelor - Cercul Militar Național, București; 2005, Galeria Passeparout, Sibiu; 2006, Sediul central B.R.D. Groupe Societe; Galeria Galateea, București; 2007, Cercul Militae Național București; 2008, Galeria Galateea București; Galerile Teylor, Paris, Franța; Galeria Căminul Artei București. Participări la expoziții de grup: București, Craiova, Iași, Cluj, Botoșani, Suceava, Vaslui, Sibiu, Mediaș. Participări la expoziții în străinătate: New York (1967); Londra (1969); Riga (1970); Berlin (1974, 1984); Viena (1981); Roma (1982, 1989); Strajita-Bulgaria (1982); Austria (1983, 1984); Paris (1992). Lucrări de artă monumentală: Blaj, Casa de cultură (mozaic); Mediaș

INTRODUCERE LA O ISTORIE A CULTURII

(continuarea paginii 33)

se vede foarte clar amploarea resurselor sale valorice, nu poate fi explicată însă altfel, decât ca un fenomen de continuitate spirituală autohtonă, fenomen ce s-a desfășurat în milenii. Și dacă încercăm să căutăm un reper cultural în timp și neapărat în acest spațiu - putem ignora oare civilizația și cultura dacică?

Cei care ar considera că este posibilă consolidarea unui sistem cultural, atât de bine consolidat precum este cel al culturii țărănești din România, într-un timp relativ scurt, adică doar în câteva secole, comit o gravă eroare.

Înseamnă că ei nu au înțeles partea esențială din ceea ce înseamnă creație artistică arhaică. Ne referim, desigur, la unii specialiști de marcă, atât din domeniul arheologiei și a istoriei, dar și a etnografiei, care nu au reușit să pătrundă în tainele istoricității actului creator din spiritualitatea arhaică. De fapt, ei nu au reușit să descifreze în structura valorică a obiectelor etnografice și a faptelor folclorice, prezența Timpului ca dimensiune fundamentală în determinarea stilului.

Eronată este de asemenea și ipoteza importării cu orice preț a acestora din alte zone ale globului ori a migrării lor odată cu grupurile de populații care s-au stabilit provizoriu pe aici în timpul marilor vârtejuri ale năvălirilor. Valuri de migratori au trecut, desigur, pe teritoriul țării noastre și poate mai mult decât în oricare alt spațiu geografic. Unii dintre migratori au mai și rămas aici definitiv amestecându-se mai mult sau mai puțin cu populația autohtonă, pe care au influențat-o probabil parțial, și poate mai mult sub aspect biologic.

Și, mai ales, trebuie menționat, neapărat, un anumit fapt: migratorii nu au venit aici cu războiul de țesut după ei și nici cu vreo experiență deosebită în tehnica și arta țesăturilor. Dacă mai apar totuși unele influențe - urme - susceptibile de contaminare, chiar și în straturile mai profunde ale spiritualității noastre, acestea se pot găsi mai mult în folclorul literar, literar-muzical și în mitologie.

Unele penetrări apar, desigur și în arta țesăturilor, dar ele sunt de dată mai recentă și, anume, de pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea și, mai ales, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Aceste influențe au fost aduse de boieri, iar de la ei s-au întins și în unele sate, prin intermediul unor categorii sociale, minore sub aspect statistic. Este vorba de unele familii de țărani mai bogați precum și de cele ale unor comercianți sătești înrudiți - prin încumetire - cu boierii. În felul acesta a pătruns covorul cu nișe pentagonale, influențat de *mihrabul islamic*. În unele cazuri, din acest model oriental combinat în mod fericit cu unele motive autohtone și chiar cu motive antropomorfe, s-a ajuns la apariția unor covoare de mare rafinament estetic. Ele nu au trecut însă niciodată dincolo de gospodăriile categoriilor sociale menționate mai sus.

Altele au rămas însă într-un stadiu de neacceptare. Tot în această perioadă a apărut și tehnica de țesut „în cârcei”,

tehnică prin care s-a încercat imitarea **nodului** oriental. Atât modelele respective precum și tehnica au fost repede abandonate, înainte ca ele să afecteze stratul profund al spiritualității țărănești.

Structura spirituală și valoarea creației popoarelor migratoare ne este bine cunoscută, însă din ceea ce au realizat acestea în spațiile în care, fixându-se definitiv ca grupuri compacte și-au păstrat și identitatea etnică.

De aceea considerăm că este necesară o investigare insistentă pentru descoperirea tuturor urmelor din toate timpurile, urme ce mai persistă încă în spațiul de formare și locuire al românilor, dar nu ca fenomene izolate înscrise doar în epoca în care sunt datate, ci ca posibile părți ale unui flux cultural continuu, ce s-a manifestat în timp îndelungat pe aceste meleaguri.

Bogatul material etnografic și folcloric descoperit până în prezent, mai ales în domeniul ornamenticii, ne relevă o existență culturală străveche. Enunțurile timide și dificil demonstrate, referitoare la proveniența lor dintr-un tezaur autohton, străvechi, sunt încă privite cu oarecare suspiciune. Documentele istorice (deși puține deocamdată), urmele arheologice (deși parțial lacunare), dar mai ales materialul etnografic ne impun, totuși, un adevăr ce este și în consens cu logica. Și anume, continuitatea culturală.

Dorința rezolvării rapide și cu orice preț a acestei teme, de fapt o directivă pripită impusă de regimul comunist, a determinat eșecul lamentabil și, bineînțeles abandonarea ei, iar ideea în sine fiind privită și în prezent cu multă suspiciune. Aceasta nu înseamnă însă că tema continuității spirituale, în general și în special aceea a poporului român trebuie respinsă neapărat din capul locului. Și aceasta nu din motive neapărat patriotice, ci din motive pe care însăși logica cercetării, obiectivitatea le solicită, le impune.

Un prim argument, care pledează în favoarea acestei ipoteze-argument pe care l-am mai comentat și în alte studii este valoarea excepțională a artei noastre populare, a folclorului literar-muzical, a mitologiei... Analizate fie separat, fie în ansamblu, ele relevă esențe stilistice de mare complexitate, esențe ce nu pot fi justificate - motivate - decât ca rezultat al unui proces istoric de lungă durată.

Un alt argument strâns legat de primul este, după cum am afirmat și mai sus, apariția - persistența - unor elemente de cultură dacică în spiritualitatea țărănească, cum ar fi bunăoară și brăduțul geto-dacic în ornamentica covoarelor din secolul al XIX-lea.

Despre acest motiv, precum și despre alte urme ale culturii dacice în cultura țărănească din sud-estul Moldovei vom comenta în episoadele următoare.

(va urma)

Teodor Nencev

P o e t u l
m o l d o v e a n
Teodor Nencev,
s-a născut la 9
martie 1913 în
comuna Văleni,
județul Ismail,
dintr-un tată
bulgar și mamă
româncă.

În 1918
părinții se
stabilesc cu traiul
la Bolgrad, unde
Teodor Nencev

studiază la Liceul de băieți (1924-1931). Publică primele poezii în revista „Familia noastră” (1935). Tot în acest an, împreună cu poezii Iacob Slavov, Igor Ivanov și Vladimir Cavarnali, înființează la Bolgrad revista literar-culturală „Bugeacul”, al cărei redactor este pînă în iunie 1936.

Publică volumele: „Poezii” (Bolgrad, 1937), „Poezii” (Chișinău, 1940). Colaborează cu revistele: „Generația nouă”, „Moldavia” de la Bolgrad; „Viața literară”, „Universul literar” de la București; „Viața Basarabiei”, „Pagini basarabene”, „Octombrie” de la Chișinău, „Jurnal literar” de la Iași. Moare în cel de-al Doilea Război Mondial la 3 noiembrie 1944 în Lituania. Postum, apar volumele: „Poezii” (1967) și „Predestinare” (1991); este inclus în culegerile colective: „Ani de luptă” (1969), „N-am dovedit să scriu” (1985), „Scriitori de la „Viața Basarabiei” (1990) etc.

La „Viața Basarabiei” au colaborat peste 120 de scriitori, poeți, ziariști, esești, istorici, filologi, juriști, avocați, preoți, economiști etc. Aici s-a format o pleiadă de poeți și scriitori basarabeni, precum: Liuba Dumitriu, Sergiu Grosu, Radu Gyr, Teodor Nencev, Alexandru Robot, Nicolae Spătaru, Dominte Timonu, Vlad Cavarnali, Olga Crușevan, Nicolae Costenco, Pan Halippa, Petru Ștefănuță, Bogdan Istru, Vasile Luțcan, George Meniuc, Sergiu M. Nica, Octavian Sargețiu, Mihai Boboc, Ion Buzdugan, Constantin Ciopraga, Lotis Dolenga, Anton Luțcan, Iacov Slavov, Andrei Tibereanu și mulți alții.

Primele reacții ale poeziei postmoderniste au aparținut la poezii moldoveni: Alexandru Robot, Teodor Nencev, George Meniuc, Liviu Deleanu, Emilian Bucov, Andrei Lupan.

Revista Bugeacul a găzduit, în timp, prețioasele colaborări ale lui Teodor Nencev, dar și a următorilor colegi: Artur Gorovei, George Tutoveanu, George Voevidca, Ion Buzdugan, Al. Piru, Octav Sargețiu, Dumitru Furtună, Aurel George Stino, G.G. Ursu, D. Florea-Rariște, Horia Hulubei și mulți alții.

Nicolae Costenco scrie despre T. Nencev: „Versurile lui sunt atât de realizate, au atâta vis și farmec basarabean, sunt impregnate de un lirism atât de curat prin legătura dintre trecerea omenescului și speranța în viitor, încât oricând ar putea figura într-o antologie a poeziei cu adevărat basarabene”.

Imaginea adevărată a lui Teodor Nencev, în creația lui literară e cea a unei poezii cu anumite note de protest social, ale cărei stări definitorii sunt îndoiala, interogația, așteptarea dureroasă. Creația lui, în mare măsură s-a aflat sub influența lui Serghei Esenin, de altfel și traducându-l în mare parte.

Se stinge din viață, în zilele celui de-al Doilea Război Mondial, la 3 noiembrie 1944, la Lieidzelda, Lituania. (foto: Trei poeți din Bolgrad: Iacob Slavov, Teodor Nencev, Ioan Sulacov)

VIZIUNE (fragmente)

Prieteni de pretutindeni, prieteni,
Adevăr grăiesc vouă, adevăr.
Biciuiți de toate vânturile,
Răul lumii ne-a 'nșfăcat de păr.

Ce-i soarele cu strălucirea-i vie?
Ce-i pământul împânzit de hoți?
Răstignit în hula tuturor,
Nu-s profetul cel dorit de toți.

Basarabie, tu, patria mea dragă,
Eu pe toți fiii tăi îi salut!
Crivățul pornit e să vestească
Pe Acel ce-l așteptat demult.

Pașii lui îi simt pe-aproape,
Glasul lui e tunetul din nor.
El cu pieptul sfâșiat prin lume
Inima va dărui-o tuturor.

El curând cântarea o să'nceapă
Pentru marile tristeți din noi.
Ascultându-l, inimile se vor deschide
Către zarea unor țărături noi.

Hei, Bolgrad, la dracu mi-i cu tine,
Ostrov de aspre suferinți.
Te urăsc ca pe o femeie
Ce-și vinde trupul pe arginți.

În umbra ta e-atâta ură
Și dușmanii cum n'au mai fost,
Încât un suflet beat de slavă
Nu-și află'n tine adăpost.

Prorocul timpurilor nouă,
Plutind cu duhul peste lut,
El, care vine sol tăriei,
În pragul tău rămâne mut.

Scriitori uitați - pagină realizată de V.Placintă

O poetă care locuiește frumos pământul

(continuarea paginii 25)

T.D.: *Vă trăiți cu intensitate viața, clipa. Călătoriți mult, ați cunoscut oameni și culturi diferite, aveți în sipetul memoriei multe întâmplări de semnificații, interesante. Țineți un jurnal zilnic pe care să îl așezați odată între coperti ca pe o amprentă a trecerii prin timp?*

L.U.: Nu e un jurnal propriu zis, ținut la zi. Sunt mai degrabă însemnări răzlețe dar care au început să se adune într-o viitoare carte care are și un titlu „Cartea pașilor” sau drumul meu către Dumnezeu. Locuri, oameni, întâmplări, călătorii, pelerinaje, amintiri, mărturisiri. Și despre frumusețea ortodoxiei.

T.D.: *O bătrânică care a trăit și s-a stins frumos, a lăsat în urma ei niște cuvinte de neuitat: „Viața e scurtă ca o cămașă de copil”! Oamenii simpli nu sunt mai spontani și mai profunzi decât filozofii?*

L.U.: Sigur, așa e. Mulți oameni simpli ne uimesc prin spontaneitate și profunzime, e un dat al ființei noastre.

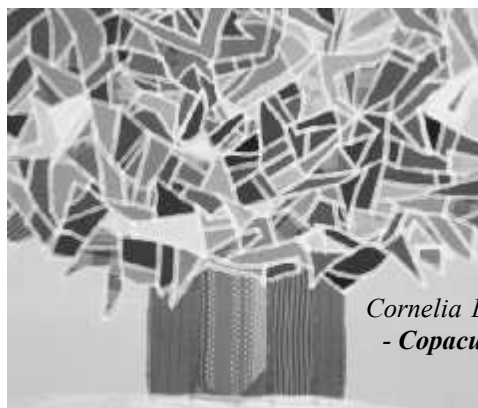
T.D.: *Oferiți, vă rugăm, câteva gânduri pentru cititorii acestui interviu.*

L.U.: Mi-a plăcut Tecuciul chiar de la gară cu acea statuie închinată ceferiștilor căzuți la datorie în primul război mondial. Apoi casele lui cu grădini aromitoare, micul parc din jurul bisericii, oamenii care mai știu să zîmbească străinilor de oraș. Și apoi de aici de la Tecuci se trag scriitori atât de dragi inimii mele precum Alexandru Lascarov Moldovan și Calistrat Hogaș și Costache Conachi. La conacul lui am fost gazduiți la câteva ediții ale concursului național de poezie ce-i poartă numele. Câtă primăvară respiră la Tecuci când pe străzile lui trec poezii !

Mulțumim distinsă Doamnă Liliana Ursu pentru gândurile curate, cu adiere divină, care ne calmează contrarietățile. Cu siguranță părintele dv. vă privește cu drag din ceruri, bucurându-se că i s-a împlinit profeția: „iar pașii tăi, copila mea, vor deschide poteci noi spre locuri curate, necunoscute ție acum”. Lumina apropiatei Învieri să vă sporească lumina!

București, la 20 martie 2012

Interviu realizat de Tănase DĂNĂILĂ

Cornelia Brustureanu
- Copacul înghețat

DICȚIONAR

(continuarea paginii 43)

mișcarea, ca posibilitate, are atributul unei virtuale explozii. Artă de a sugera mișcarea prin *repaus* tensionat ține de știința unui

desenator exersat, obișnuit cu concentrarea materiei cromatice și, apoi, despletirea ei plină de fervoare”. Liric-meditativ profund, stăpân pe construcția unor forme clare, organizate în structuri compoziționale cu o

arhitectură impecabilă, colorist rafinat, maestru al nuanțelor și al unor contraste de rezonanță fovistă, Nicolae Iorga este posesorul unui discurs original, care îl așează printre cei mai de seamă reprezentanți ai artei românești contemporane.

Bib.: Octavian Barbosa, *Dicționarul artiștilor români contemporani*, Editura Meridiane, București, 1976; Ion Itu, *Pictori sibieni*, Editura Meridiane, București, 1977; Horia Horșia, *Spații, forme, culori în arta contemporană*, Editura Meridiane, 1989; Alexandru Cebuc, Vasile Florea, Negoită Lăptoiu, *Enciclopedia artiștilor români contemporani*, vol. I, Editura Arc 2000, București; Valentin Ciucă, *Exerciții de fidelitate, eseuri, portrete, vernisaje*, Editura Art XXI, Iași, 2007; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011..

Proiecte culturale la Dunărea de Jos

(continuarea paginii 5)

gastronomice, târguri ale meșterilor și meșteșugarilor comunităților etnice implicate în proiect, deplasarea în țările de proveniență și apartenență ale comunităților etnice, în zonele de importanță etnografică și etnofolclorică, pentru studierea comparată, cercetarea, reconstituirea și consemnarea modificărilor parțiale sau a transformărilor complete survenite, față de forma inițială a unor obiceiuri și tradiții specifice comunităților etnice existente în județul Galați, datorită influențelor și interferențelor cu care au venit în contact de-a lungul timpului, față de forma inițială, originală a acestora.

Proiectul „ArtMUNDI” are în vedere și promovarea dialogului intercultural și a moștenirii culturale tradiționale specifice comunităților etnice menționate și integrarea culturală a zonei în circuitul Euroregiunii Dunărea de Jos și cel European, prin desfășurarea, în cadrul unor seri culturale, a unor manifestări culturale - artistice și instructiv-educative, ca spectacole ce evidențiază, mențin, valorifică și popularizează multiculturalitatea și diversitatea culturală prin specificitatea etnică, având în vedere faptul că pe teritoriul județului sunt înscrise juridic 10 (zece) comunități etnice și anume: comunitatea armenilor, comunitatea elenă, comunitatea evreilor, comunitatea germană,

comunitatea italiană, comunitatea maghiară, comunitatea rușilor lipoveni, comunitatea romă cu trei asociații, comunitatea turcă, comunitatea ucraineană.

Partener în proiect este DJCPN Galați, Biserica Armenească Galați, Uniunea Armenilor din România – filiala Galați, Alianța Romilor din Județul Galați, Uniunea Democrat Turcă din România – filiala Galați, Uniunea Elenă din România – Comunitatea Elenă Galați, Uniunea Democrat Maghiară din România – Comunitatea Maghiară Galați.

În perioada 01–05.09.2012, proiectul „ArtMUNDI” se va desfășura în trei locații diferite din județul Galați, pentru ca activitățile din cadrul proiectului să aibă mai multă vizibilitate și pentru a se putea desfășura în condiții optime, astfel:

- la Centrul Cultural „Dunărea de Jos” va avea loc expoziția de fotografii, fond de carte, costume și obiecte tradiționale ale comunităților care au ales această modalitate de participare și prezentare;
- la Complexul Muzeal de Științele Naturii Galați se vor desfășura lucrările Simpozionului „Minoritate și diversitate culturală”;
- pe Esplanada din fața Casei de Cultură a Sindicatelor Galați va avea loc târgul meșterilor/meșteșugarilor populari, târgul gastronomic – cu expoziție și demonstrație culinară și prezentarea spectacolului comunităților etnice implicate în proiect.

Informațiile incluse pe site-urile CCDJ și ale instituțiilor partenere, vor cuprinde date despre specificitatea fiecărei comunități etnice ce va fi prezentă în cadrul proiectului, și vor fi scrise în limba română, engleză și în limba comunităților etnice implicate în proiect pentru a putea fi accesibil turiștilor sau delegațiilor din afara României, membrilor comunităților etnice și tuturor vizitatorilor site-urilor menționate. **(Laura Panaitescu)**

Din
sumar:

**Evenimente și cronici
culturale gălățene!**

**Poezie de Eduard
Dorneanu, Simona
Antohi, Corina Gina
Papouis, Paul
Gorban, Cătălin-
Mihai Șerban**

**Interviu realizat de
Tănase Dănilă**

**Proză de Constantin
Tănase, Mihaela
Galu, Cornel Sântion
Cubleșan**

**Cronici de teatru,
film, plastice, de
carte: Mitruț Popoiu,
Nicoleta Onofrei,
Dumitru Anghel,
Ionel Necula, Marc
Sebastian**

**La temă scriu Katia
Nanu, George Lateș,
Tucă Cimpoieru
Istorie: pr. Eugen
Drăgoi
Istoria altfel, cu
Nicolae Bacalbașa...**

Agenda Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați

teme pentru viitor

Luna iunie cuprinde programele cu proiectele:

MEMORIA - Proiecte: Revista „Dunărea de Jos”. Cubul critic „Oblio”, Clubul umoriștilor „VERVA”, Concurs național de arte plastice „Nicolaie Mantu”, Editare cărți, CD-uri, DVD-uri, pliante etc.

ROGVAIV - Proiect: Seri culturale ale etniilor (concerte, spectacole)

VISIO - Proiecte: Arte Vizuale, Arta Fotografică, Artele Spectacolului

MEGALOPOLIS - Proiect: „cArtESEŢE” - publicarea celor mai frumoase poeme ale unui autor gălăţean (vol.7)

CLEPSIDRA - Proiect: FILANTROPIA (concerte)

POMUL VIEȚII - Proiecte: Tezaur etnofolcloric, Casa satului, Valori autentice ale culturii populare tradiționale- „SPECTACOLE- LECTȚII” în școlile din Galați, Școala nr.11 „Mihai Sadoveanu”

SATUL DIN NOI - proiect: Tânărul și tradiția strămoșilor

RO-ETHNOS - Proiect: La români de sărbători, La Dunăre de Sânziene, Sărbătoarea Teiului, Sărbătoarea „La Brateș”

PĂMÂNT ȘI SUFLET - Proiect: Târgul Meșterilor Populari

Am revenit la... Tematici!

**Numărul 124 va avea ca temă
Femei și crize la I.L.Caragiale**

**Iar numărul 125
Les Misérables**

**Numărul 126
Mici speranțe și mari povești
(200 de ani de la nașterea lui
Charles Dickens și 200 de la publicarea
poveștilor fraților Grimm)**

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galați*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Dunărea de Jos

MMXII

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL “DUNĂREA DE JOS”

**Suflet
către suflet!**

DIRECTOR:
SERGIU DUMITRESCU

REVISTA

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florina.zaharia@ccdj.ro

florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare:

a.g.secară

adi.secara@ccdj.ro

Rubrici:

Eugen HOLBAN, Ion HORUJENCO,
Petru IAMANDI, George LATEȘ,
Radu MOȚOC, Katia NANU,
Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,
Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,
A.G.SECARĂ
Corneliu STOICA, Andrei VELEA

Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE

Realizarea copertelor: Eugen UNGUREANU

Coperta I: J.J.Rousseau;

Coperta IV: Endless Book.

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Semnal editorial

Adela Ungureanu-Caimacan –
Balada unui cățeluș... de pluș,
Ed. Mirador, Arad, 2007.

Pe coperta a IV-a a micuțului volum „dedicat” unui cățeluș „bleu-ciel”, Dan Mircea Cipariu scrie despre autoare: „Adela Ungureanu-Caimacan mișcă în noi firele în adormire ori netrezite ale inocenței și ingenuității. Cățelușul de pluș mușcă, cu tandrețe și fin umor, dintr-un text dramatizat și liric, cu virtuți și dexterități de situații și limbaj. Metrica și sonul care se țin scai de cățelușul de pluș sunt impecabile. Intri, astfel, într-o lume a de nostalgie și povești. Intri într-o cuceritoare limbă română a copilăriei...”

Lecturându-i unei fete care are vârsta baladei tipărite, de numai puțin de trei ori (la cererea puștoaicei) într-un interval de vreo 60 de minute, seara, chiar adormind-o pe micuță, putem confirma că volumul își atinge scopul: are puterea de a atrage publicul țință, seducându-l, cățelușul anonim putând intra în galeria celor mai buni prieteni ai omului care „vorbesc”, de la personaje ale lui Disney până la Marta vorbăreța...

Ilustrațiile sunt asigurate de către Nelu Pitic, în culori vii, atrăgătoare, fiind realizate cu atenție la mimica și la stările de spirit ale personajelor: un băiat care își mai uită prietenii (e normal la vârsta lui!), cățelușul mai sus menționat, care se supără fiindcă este neglijat și pleacă în lume, un soare haios, un oscior și un cărnăcior (sfârșind în burtica patrupelelui obosit de o oră de drum) și o pisicuță care joacă rolul conștiinței jucăriei de pluș (cum era greierul în desenul animat Pinocchio, producția Disney)...

Și dacă mai era un dubiu, povestioara se termină bine!

Marc Sebastian

SPUNE-MI, CIOCÂRLIE, MIE!

Totu-i verde pe câmpie,
Poezii-s plini de poezie.
În zare văd o ciocârlie
Cenușie.

— Spune-mi, ciocârlie, mie,
Că-ți sunt prietenă ție.
De ce triful tău măiastru-i
Cât o mie ?

— Ăst har Dumnezeu mi-a dat,
Să cânt cu glăscior curat,
De când prima dată am zburat
Peste sat.

Sora mea, privighetoarea,
Învăluiește toată țara
Cu tril ce deschide floarea
Primăvara.

— Ce mult mi-ar plăcea să zbor,
Să gonesc mai-marii nori.
Deși de toți mi-ar fi dor...
...Din zbor.

ZIUA MONDIALĂ A... COPILĂRIEI

Ioana Staicu

11 ani și jumătate, elevă, cls. a V-a la
CNVA, secția română intensiv engleză

DE VORBĂ CU FURNICA

Într-o seară liniștită,
Lângă coasta veștejită,
Mă plimbam cu gându-n rouă,
Să prind cunoștință nouă.
O furnică subțirică,
Somnoroasă, va să zică,
Se uita la mici steluțe,
Crezând că sunt chiar drăguțe.

— Spune tu, mică făptură !
Cum e falnica natură ?
Cum o vezi în viitor ?
Zii ! De științe mi-e dor !
— Nu sunt o prezicătoare.
Natura, într-adevăr, farmec are,
Dar nu știu ce va urma .

Dumnezeu va da ce-o vrea !
— Mușuroiul ți-i îngrijit ?
— Da ! Copiii i-am hrănit,
Preșuri am băătorit
Și am mai gospodărit.

Tu, ca prietenă bună,
N-ai vrea să-mi dai o fărâmbă
Pentru mâine dimineață,
Până-mi fac drumul spre piață ?
— Sigur ! Pot să-ți dau o pâine
Și toată iarna te-o ține.

— Mulțumesc, drăguță soră !
Ne vedem mâine la aceeași oră !
Un gând mă frământă neconținut:
Ce rost mai are să te plictisești,
Când cu multe gânganii poți să vorbești?

123 mai

Galați, cod- 800008, Str. Domnească Nr.61

Tel/Fax 00-40-236-418400/415590 E-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

